

A BŰNBEESÉS UTÁN

(AFTER THE FALL)

FORDÍTOTTA

VAJDA MIKLÓS

SZEMÉLYEK

QUENTIN

FELICE

HOLGA

DAN

APA

ANYA

MAGGIE

ELSIE

LOU

LOUISE

MICKEY

CARRIE

LUCAS

ELNÖK

HARLEY BARNES

ZONGORISTA

FIÚK

JÁRÓKELŐK

ÁPOLÓNŐK

HORDÁR

MŰTŐS

I. FELVONÁS

A cselekmény Quentin lelkében, gondolatvilágában és emlékezetében játszódik.

Egyetlen szék kivételével nincsen a színen hagyományos értelemben vett bútor-darab; és nincsenek falak és egymástól elhatárolt területek sem.

A színr három, lépcsőzetesen emelkedő szintből áll, melyek tvelten kanyarodnak a színpad egyik szélétől a másikig. Középen lépcső köti össze őket. A legmagasabb szint fölött, s uralva az egész színpadot, egy német koncentrációs tábor romos kőtornya magasodik. Széles figyelőablakai akár a szemek, azonban most vaknak és sötétnek látszanak; mint letört tapogatócsápok, hajlott vasgerendák meredeznek belőle.

A két alsó szinten szabályos, réteges, sziklaszerű alakzatok vannak; összhatásában olyan az egész, akár egy neolitikus, lávával börtött, finom vonalú táj, melyben úgy helyezkednek el a jelenetek, mint a lávában található gödrök és üregek. A léleknek színe nincsen, de a benne élő emlékek ragyogó színrűek tájainak szürke hátterében. A szereplők, amikor leülnek, a színpadi építmények, hasadékok, peremek bármelyikére ülnek. Olyik jelenet elhatárolt területen kezdődhet, de aztán kiterjedhet vagy áttörhet az egész színpadra, be-töltve bármely részterületet.

A szereplők, akár a lélekben, hirtelen jelennek meg és tűnnek el, azonban nem szükséges, hogy ki is menjenek a színről. A szövegből majd úgys ki-derül, hogy az adott pillanatban ki az, aki éppen „eleven”, és ki az, aki pillanatnyilag feledésbe merült.

Az összhatás, mindezek következtében, olyan, mint egy önmaga felszínét és mélységeit kutató lélek kavargó, szüntelenül változó, pillanatnyi belvilága.

A színr sötét. Aztán az az érzésünk támad, hogy a legtávolabbi részen valaki bejött a színpadra. Egy, majd több ember léptei hallatszanak. Amikor kigyúl a derengő fény, a darab szereplői rendezetlen csoportban előjönnek a leghátsó, legmagasabb szint mögöl. Csoportjukból suttogás hallatszik. Némelyek azonnal leülnek, mások előbbre jönnek, s mintha felismernék egymást; ismét mások egyedül és egészen külön mozognak; egyszerrel teljesen rendszertelen mozgások sorozata zajlik a színpadon, lassú, de nem álomszerű ütemben. Az alakok egyike, Quentin, negyvenes éveiben járó férfi, kilép ebből a csoportból, s lejön

a színpad szélére, a szélig. Ez a szék elöl s a közönséggel szemben áll. Most éles fény határolja körül. Minden mozgás megszűnik. Quentin előrenyúl a szék támlája fölött, hogy kezet fogjon a Hallgatóval, aki, ha látható lenne, a színpad legszélén ülne

QUENTIN Szervusz! Úristen, de örülök, hogy újra látlak! Nagyon jól vagyok. Remélem, nem zavarlak túlságosan, hogy csak így rád telefonáltam, és mindjárt be is toppantam. Akkor jól van, különben is csak egy percre jöttem, hogy üdvözöljelek. Köszönöm. *(Helyet kénálják, leül)* Hát, hogy vagy mindig? Alaposan lesültél... Ejha! Én sohase jártam Dél-Amerikában. Hogy tetszett? Igen? No, ennek örülök... Igazán? Azt hiszem, igen, egészséges vagyok... sokat sétálok mostanában. *(Rövid szünet)* Már sokszor fel akartalak hívni az idén... Sőt, már tavaly is... De aztán valahogy elment a kedvem. Nem tudtam pontosan, mit is akarok mondani, és az én koromban már kínos az, ha az embernek törnie kell a fejét, hogy mit mondjon. Ma reggel aztán hirtelen rászántam magam, és felhívtalak; ugyanis döntenem kell egy-két dologban. Tudod, hogy szokott lenni: az ember hónapokig elrágódik valamin, aztán egyszer csak hirtelen dönteni kell, és akkor nem tudja, mit csináljon. Szóval mondd, igazán nem sajnálsz tőlem ezt a két órát? Lehet, hogy addig se tart, de azt hiszem, sok mindenről kell beszélni, és nem akarom elsietni a dolgot. Nagyszerű. *(Leül, hogy nekikezdjen, elnéz)* Szóval... *(Félbeszakítják, mire ismét a Hallgatóhoz fordul, meglepetten)* Hiszen otthagytam a céget, hát nem írtam erről neked? Nahát! Pedig én úgy emlékeztem, hogy megírtam... Ó, lehet már tizennégy hónapja is; néhány héttel Maggie halála után... Nem, dehogy. Végérvényesen kiléptem. Az érdekességem még megvan, ha ugyan annak lehet nevezni, de a céget, azt otthagytam... Hát, egyszerűen odáig jutottam, hogy már nem voltam képes koncentrálni az ügyekre; legalábbis nem úgy, mint régen. Nehéz ezt így elmondani; valahogy nem éreztem többé szükségyszerűnek az egészet; de azért csak csináltam tovább, mert hát valamikor elhatároztam, hogy híres ügyvéd leszek, és az is lettem. De úgy éreztem, hogy már csakis a karrieremet szolgálom. Kell azért valami magasabb cél is, és én nem láttam többé magam előtt semmiféle célt. Néha viszont arra kell gondolnom, hogy voltaképpen nem csinálom

mást, mint egyszerűen tönkreteszem magam. Egyszóval szépen hátat fordítottam annak, amit komoly karriernek lehet nevezni... Bár azért még nem egészen, attól tartok; most is a szállodában lakom, találkozom egy sereg emberrel, sokat olvasok, és (*elmosolyodik*) bámulok ki az ablakon. Nem is tudom, miért mosolygok ezen; talán, mert érzem, hogy most már túl vagyok az egészen, és majd csak rászánom magam valamire. Igaz ugyan, ilyen érzésem már régebben is volt, és akkor se csináltam semmit, de... (*Ismét félbeszakítják, meglepődik*) Istenem, hát *erről* se írtam neked? Lehet, hogy csak álmodtam azokat a leveleket... Anya meghalt. Ó, van már négy vagy öt hónapja is. Igen, egészen hirtelen; én éppen Németországban voltam akkor, és... ez az egyik dolog, amiről beszélni akartam veled. Ugyanis... megismerkedtem ott egy nővel. (*Elmosolyodik*) Nem hittem volna, hogy ez még egyszer megtörténhetik velem, de nagyon közel kerültünk egymáshoz. A helyzet az, hogy ma este éppen ideérkezik, valami konferenciára a Columbia Egyetemen. Régész... Tudod, azt hiszem, nem szívesen veszíteném el, és mégis, szörnyű arra gondolni, hogy megint elkötelezzem magam... Persze, igen, de nézz végig az életemen. Egy élet, végeredményben, eléggé kézzelfogható bizonyíték, nekem pedig már két válasz is van a hátam mögött. (*Feláll, mozog, gondolkodik*) Megmondom őszintén, félek egy kicsit... Attól, hogy kit és mit jelentek én majd neki. És arra is gondoltam, mi lenne, ha hangosan kimondanám, amit akkor látok, amikor egyedül vagyok... Például, ezt. (*Újra leül, előre hajol*) Tudod... most már egyre jobban látom, hogy én hosszú éveken át úgy tekintettem az életet, mint valami jogi esetet. Mint egy bizonyíték-sorozat. Amikor az ember fiatal, akkor azt akarja bizonyítani, hogy milyen bátor vagy milyen rafinált; aztán, hogy milyen jó szerető; később, hogy milyen jó apa; végül azt, hogy milyen bölcs vagy befolyásos, vagy mit tudom én, mi. De mindennek a mélyén, most már látom, egy feltevés lapul. Mégpedig az, hogy az ember végül is nem valami meddő körben mozog, hanem fölfelé tart egy ösvényen, valami magaslat felé, ahol – isten tudja –, ahol majd igazolnak, vagy akár elítélnek. Ahol, akárhogy is, de döntenek rólam. Most már, azt hiszem, tudom, hogy az én bajom valójában akkor kezdődött, amikor egy napon felnéztem, és... üres volt a bírói szék. Bíró nem volt

sehol. És nem maradt más, mint a soha véget nem érő vita önmagammal, a létnek az az értelmetlen bizonygatása egy üres bírói emelvény előtt... Ami persze nem egyéb, csak más megfogalmazása annak, hogy kétségbeesés, és ez nem nagy újság. Néhányan a legjobb, leg-
 rámenősebb ügyvédek közül, akiket ismerek, nem hisznek semmi-
 ben; és még örömeiket is lelik abban, hogy újra meg újra bizonyít-
 sák: az ember, a tulajdon ügyfeleiket is beleértve, értéktelen. A két-
 ségbeesés is lehet életelv, feltéve, ha hisz benne az ember. És én
 azt mondogatom magamnak, hogy tanuld meg, szívd meg, és menj
 tovább. De ehelyett mintha visszatartana valami, és én várok... va-
 lami jelre várok, amiben hinni lehet. És lassan elfolynak a napok,
 a hónapok... és most már az évek is. (*Rövid szünet*) Néhány héttel
 ezelőtt furcsa tényre figyeltem fel. Akármilyen komor sötétségben
 élek is, az igazság az, hogy minden reggel, amikor felébredek, tele
 vagyok reménnyel! Hiába tudom mindazt, amit tudok... kinyitóm
 a szemem... és úgy érzem magam, mint egy kamasz! Egy pillanatig
 valami... valami határozatlan ígélet lebeg a levegőben. Kiugrom
 az ágyból, megborotválkozom, ahhoz sincs türelmem, hogy befejez-
 zem a reggelit, de akkor... beszívárogo a szobámba a világ, az életem,
 s az egésznek az értelmetlensége. És arra gondoltam, ha... ha sa-
 rokba szoríthatnám egyszer ezt a reményt, megnézném, hogy mi is
 van benne, s vagy elpusztítanám, mint hazugságot, vagy igazán ma-
 gamévá tenném...

Felice lép be pulóverben és szoknyában, s leül a földre

FELICE Csak éppen megláttalak, ahogy erre jöttél, ennyi az egész,
 és gondoltam, miért ne szólítanálak meg? Még emlékszel rám, ugye?
 QUENTIN (*Felice-re pillant*) Például a múlt hónapban összefutottam
 az utcán ezzel a lánnyal. Néhány éve én intéztem a válóperét, és fel-
 ismert. És akkor már nagyon rég nem volt dolgom nővel, és látszott,
 hogy azt akarja...

FELICE Nem igaz! Én csak a közeledben akartam lenni. Szeretem az
 arcodat. Olyan kedves arcod van... Emlékszel, amikor ott, az iro-
 dában, a férjem nem volt hajlandó aláírni a papírokat?

QUENTIN (*a Hallgatóhoz*) Igen, ez az: valahogy, akármire ránézek, annak mindjárt mintha a halálát is látnám. (*Felice-hez fordul*)

FELICE Mert, tudod, velem mindig olyan gyerekesen viselkedett. De ha te beszéltél vele, megfigyeltem, akkor mindjárt férfinak érezte magát. Mint akinek önérzete van. És én is. Mindjárt felnőtt nőnek éreztem magam. És esküszöm... mikor kijöttünk az irodából, majdnem... majdnem szerettem őt! És amikor leértünk az utcára, megkért valamire. Megmondom, mire? Vagy úgyis tudod már?

QUENTIN (*csalódottan*) Azt hiszem, semmi értelme; nem tudom, mire jó, ha...

Elhallgat, majd a Hallgatóhoz

Nos, arra kérte, hogy még az egyszer, utoljára, feküdjön le vele...

FELICE Honnan tudtad?

QUENTIN (*most birtelen elragadja a lány; a bangsúlyával neki felel*) Mert nagyon nehéz végignézni a szerelem halálát, aztán csak úgy odébbállni. (*Most a lányhoz fordul, és szembenéz vele*)

FELICE Szerinted meg kellett volna tenni?

QUENTIN Hát mit ártott volna?

FELICE Én is ezen tűnődtem! Csak éppen fura lett volna, nem? Ugyanazon a napon, amikor elválasztottak bennünket. Mert, tudod, én komolyan akartam venni a válást!

QUENTIN Az ember sose szűnik meg szeretni azt, akit egyszer szeretett, drágám. Még a gyűlölet se nyomja el a szerelmet.

Louise jelenik meg, a haját keféli. Maggie felül a felső szinten, s a lélegzése hallhatóvá válik. Quentin felélenkül, és izgatott lesz; a Hallgatóhoz beszél

Minek teszek ilyen ostoba kijelentéseket? Nem is hiszem ezt! Ezek az átkozott nők megsebeztek; hát semmit se tanultam?

Holga jelenik meg a torony tövében, karján nagy csokor virág

HOLGA Nincs kedved megnézni Salzburgot? Azt hiszem, *A varázsfuvola* megy ma este.

Quentin feléje fordul. Szünet. Visszafordul a Hallgatóhoz

QUENTIN Ez az... Hogy nem tudom, mit vinnék ennek a lánynak az életébe.

Holga eltűnt, és Maggie meg Louise is

És nem tudom, mit is hiszek a saját életemről! Hogyan? *(Felice felé fordul)* Szóval, halál abban az értelemben, hogy ez a lány olyan nagyon igyekezett reménykedni, én pedig...

FELICE Én nem tagadom, hogy szeretett a férjem, de... végül is annyi maradt belőle, hogy mennyivel megy a Volkswagen! Én meg azt kívántam, hogy bárcsak eltévednénk valami nyomorult őserdőben vagy akármiben, és sikoltoznánk és összeharapnánk egymást... és végre elindulnánk *valami* felé!

QUENTIN No de most benn vagy az őserdőben, nem? Egyedül élsz, nem veted be az ágyat, hajnali háromkor eszel bífiszteket, és azzal fekszel le, akivel akarsz. Nem érzed most, hogy mész valami felé?

FELICE Azt hiszem, igen. Úgy érzem, hogy most jól megy a tánc... vagy legalábbis majdnem. És majdnem szabadnak érzem magam, amikor táncolok. Nem egészen, de... néha elég, ha valami magasröptű dologra gondolok, és felrepülök magasra; máskor meg hosszút gondolok, és átrepülök a szobán; néha, néha majdnem pontosan az vagyok, aminek képzelem magam, és ilyenkor... *(Táncolva eltűnik)*

QUENTIN Megint a halál, igen, abban az értelemben, hogy bizonyos, ez a reménység neki valóság, de én meg itt ülök, és már látom a napot, amikor a lába majd elveszti a ruganyosságát, és a teste nem követi többé a magasröptű gondolatokat... Igen, de hát meghalni mindig van idő, minek elébe sietni? Ami azt illeti, másnap este aztán újra megjelent, valósággal berepült a szobámba! És szíven ütött akkor, hogy... valójában milyen kevésbé hiszek én az életben.

Felice jelenik meg, állva, kabátban: komoly, s csaknem eksztázisban van

FELICE Megoperáltattam az orromat! Nagyon sok a dolgod? Az

orvos már levette a kötést, de én visszatettem. Azt akartam, hogy te légy az első, aki látja. Nem bánod?

QUENTIN Nem. De miért éppen én?

FELICE Azért, mert... emlékszel arra az estére, amikor feljöttem ide? Akkor próbáltam rászánni magam... Tudod, van abban valami őszintétlen, hogy az ember meg akarja változtatni az orrát. Vagyis lehet, hogy ez őszintétlen dolog. Hát ezen múlik minden, egy porcdarabkának a formáján? Úgy értem, ha az ember úgy akarja leélni az életét, hogy mindent *erre* épít... Nem okvetlenül muszáj erre válaszolnod, de... azt hiszem, le akartál velem feküdni azon az éjszakán. Igaz?

QUENTIN Igaz.

FELICE Tudtam! És akkor hirtelen minden megvilágosodott. Mert nem akartál mindjárt hanyatt dönteni, hanem meg is hallgattál. Úgy éreztem, hogy nem számít, milyen az orrom, és így... tulajdonképp lehetne pisze orrom is! Megmutathatom?

QUENTIN Nagyon szeretném látni.

FELICE Hunyd be a szemed.

Quentin behunyja a szemét. Felice leveszi a láthatatlan kötést

Lehet.

Quentin odanéz. Felice áldásra emeli a kezét

Én mindig áldani foglak. Mindig!

Quentin elfordul, lassan visszamegy a székekhez, miközben Felice kimegy a sötétségbe

QUENTIN (*a Hallgatóhoz*) Lehet, hogy ez az; Felice semmit se jelentett nekem; az egész dolog nem volt komoly, és mégis, nem lehetetlen, hogy én valami választat jelentettem neki, amelyen elindult valamerre. Úgy érzem magam, akár egy tükör, amelyben ő valahogy... ragyogónak látta magát. Az igazság pedig az, hogy a régi orrát jobban szerettem!

Távolban két gyászbuszár láthatatlan koporsót visz

Olyan ez, mint az anyám temetése; néha még most is hallom anyám hangját az utcán; hangosan és valóságosan a nevemet kiáltja. Pedig a föld alatt van, és mégsem tudom elhinni, hogy halott. Az az egész temető... olyan volt, akár egy mező, ahol tükrök vannak eltemetve, melyekben valaha emberek látták magukat. Úgy látszik, nincs képességem a gyászra. Vagy talán valami régi sérelem kísértene még most is?

Holga jelenik meg fent, virágok a karján

Istenem, talán mégis egyedül kellene élni; vagy, az is lehet, csak akkor hiszem el, hogy a gyász az gyász, ha megöli az embert.

Holga eltűnt. Dan jelenik meg. Egy ápolónő suttog a fülébe

Mint amikor hazarepültem, és a kórházban a bátyámmal találkoztam.

Az ápolónő kisiet, s Dan a semmibe beszél

DAN Örülök, hogy megjöttél, öcskös, nem szívesen táviratoztam neked, de hát nem tudtam, mit csináljak. Milyen volt a repülőút?

Most Apa jelenik meg, „ágyban” fekvő. Az előbbi nővér a párnáját rázza fel

APA Nem a fiaim azok ott a folyosón? Hol van a feleségem?

QUENTIN (*Danhez*) De hát mi mást lehetne tenni? Hiszen Anya meghalt, meg kell tudnia.

APA Miért nem jönnek be? Hol van a lányom?

DAN De hiszen csak ma reggel operálták. Nem mehetünk be azzal, hogy „Meghalt a feleséged”. Annyi lenne, mint lefűrészelni a karját. Mit szólnál hozzá, ha azt mondanánk, hogy Anya útban van ide, aztán pedig nyugtatót adnánk neki?

QUENTIN De nézd, Dan, azt hiszem, ez is éppen úgy az övé, nem? Ötven év után az ember... a halálával is tartozik a másoknak.

DAN (*kínban*) Anya a jobbkeze volt, öcskös. Nélküle nemigen boldogult soha, hiszen tudod. Széthullik az öreg.

QUENTIN Nincs igazad, szerintem el tudná viselni, van elég ereje hozzá.

Megállás nélkül, a Hallgatóhoz

Ami nevetséges! . . . Nos, igenis! Mindig Dan volt, aki bálványozta az öreget, és én kezdettől fogva keresztülláttam rajta; most hirtelen helyet cserélünk, mint a gyerekek valami játékban! Én senkiről sem tudom, hogy mit jelentek neki!

DAN (*mintha elszánta volna magát*) Rendben van; hát menjünk be akkor.

QUENTIN Akarod, hogy én mondjam meg neki?

DAN (*vonakodva, félve, de reménykedve is*) Majd én.

QUENTIN Én meg tudom tenni, Dan.

DAN (*megkönnyebbülten*) Jól van, ha akarod.

Együtt az „ágyban” fekvő Apához fordulnak. Az még nem látja őket. Mozgásukon látszik, hogy súlyos hírt visznek

QUENTIN Ez éppen úgy az övé, akár az esküvője, Dan.

Menet közben a Hallgatóhoz fordul

Vagy egyszerűen csak arról lenne szó, hogy . . .

Megállnak Apa „ágyának” közelében

. . .kettőnk közül én vagyok a kegyetlenebb?

Az ápolónő felpillant rájuk, majd hátramegy, de ott megáll, s látni, hogy hunyorított szemmel egy feltartott injekciós fecskendőt nézeget. Apa most meglátja őket, és felemeli a karját

APA Nahát, kit látnak szemeim! Nézzenek oda, ki van ott! Én meg azt hittem, Európában vagy!

QUENTIN Éppen most érkeztem haza. Hogy vagy?

DAN Remekül nézel ki, Apa.

APA Mi az, hogy „nézek ki”? Remekül *vagyok!* Én mondom neked, akár még egyszer végigcsinálnám!

Büszkén vele nevetnek

Komolyan mondom, az az orvos annyit aggodalmaskodott, hogy a végén azt mondtam neki: „Nézze, ha ennyire rosszul van tőle, hát feküdjön le maga, és majd én operálok!” Nagyon rendes ember. Azt gondoltam, még ott maradsz néhány hónapig.

QUENTIN (*habozva*) Úgy határoztam, hogy hazajövök, és...

DAN (*közbevág, hirtelen furcsa lett a hangja*) Sylvia mindjárt itt lesz. Odalent van, neked vásárol valamit.

APA Nahát, ez kedves! Mondok én nektek valamit, gyerkőceim: az a lány napról napra jobban hasonlít Anyához. Minden áldott nap eljött... Anya hol van? Hazatelefonáltam.

Nagyon rövid, néma, néma szünet

DAN Egy pillanat, Apa, csak szeretném, ha...

Esztelenül s minden látható ok nélkül kiabálni kezd, majd hátrafelé indul, az ápolónőhöz. Quentin az apjára bámul

Nővér! Kérem... nem tudna leszólni az ajándékboltba, hogy a húgom...

APA Dan! Mondd meg neki, hogy hozzon egy kis jeget. Ha Anya megjön, mindnyájan isztok egyet! Van egy üveg whiskym a szekrényben. (*Quentinhez, miközben Dan közelebb jön*) Én mondom neked, fiacskám, meg fogok fiatalodni. Egész nap ezen törtem a fejem, mióta felébredtem, Anyának igaza van; azért, mert megöregedtem, még nem muszáj okvetlenül úgy viselkednem, mint egy öregembernek. Úgy értem, hogy lemehetnénk Floridába, meg...

QUENTIN Apa.

APA Mi? Új ez a ruhád?

QUENTIN Nem, már megvan régen.

APA (*eszébe jut valami, Danhez, az ápolónőre utalva*) Ja igen, mondd meg neki, poharakat is hozzon, több pohárra lesz szükségünk.

Dan nem bírja, kénytelen megfordulni és kimenni

QUENTIN Ide hallgass, Apa.

Dan megtorpan, visszafordul

APA (*teljesen gyanútlanul*) No?

QUENTIN (*megfogja Apa kezét*) Anya meghalt.

Apa a hasához kap, mintha megkéselték volna, jobb keze felemelkedik, akár egy megálljt intő rendőrré. Zibáló hangot ballat

APA Jaj, nem, nem, nem, nem.

DAN Nem lehetett rajta segíteni, Apa.

APA (*összekulcsolja a kezét*) Jaj! Jaj! Jaj!

QUENTIN (*újra megragadta a kezét*) Nézd, Apa, meg fogsz gyógyulni, és akkor majd...

APA (*mély zihálásba megy át minden; vergődik az „ágyán”, félig mintha fel akarna kelni róla, és szüntelenül forgatja a fejét, mintha a feleségét keresné*) Jaj, istenem. Jaj, istenem! Nem, nem lehet.

DAN De nézd, Apa, hiszen te olyan remek fickó vagy. Apa, ide figyelj...

APA Az isten verje meg! Hogy nem voltam képes gondoskodni magamról, amikor tudtam, hogy agyondolgozza magát!

QUENTIN Nem a te hibád, Apa, ez akárkivel megtörténhetik.

APA De hiszen itt ült. Itt... éppen itt ült!

Most már nem tudja fékezni a zokogását, arcát a tenyerébe rejti. Quentin zavartan átkarolja

QUENTIN Apa... Apa...

Quentin most mindkét karjával átkarolja. Dan közelebb jön, mintegy részt kérve belőle. Kezét Apa vállára teszi

APA Jaj, fiúk... ő volt a jobbkezem! *(Felemeli az öklét, ismét kezdi elveszteni az önuralmát)*

DAN Mi majd gondoskodunk rólad, Apa. Nem szeretném, ha felizgatnád magad a...

APA Nem, nem. Majd... rendbe jövök. Majd... Úristen!... Na, most már jobban vagyok! Most már jobban vagyok!

Hallgatnak; Apa tovább rázza a fejét

És most hol van?

QUENTIN A halottasházban.

APA *(fejét rázza – kirobban belőle a levegő)* Paaaaaaaah!

QUENTIN Nem akartuk neked megmondani, de azt gondoltuk, mégis jobb, ha tudod.

APA Igen. *(Megveregeti Quentin kezét)* Köszönöm. Köszönöm. Csak... *(Felnéz Quentinre)* Csak magamhoz kell térnem egy kicsit.

QUENTIN Bizony, Apa.

APA *(senkihez)* Ettől... majd magamhoz térek. *(A strás azonban kerülgeti; összeszorítja az állkapcsát, fejét rázza, s egy pontra mutat)* Pontosan itt ült!

Apa és Dan sötétben marad. Quentin lassan előrejön a Hallgatóhoz

QUENTIN Igen, büszke vagyok, hogy nem hazudtam neki, utálok az ilyesmit. Nem tudom, talán hogy annyira biztosra vette az én kétségbeesésemet is... Ez? Hogy ez gyász is lehet, arra nem gondoltam. Remélem, hogy az.

A torony fokozatosan kivilágosodik

És mégis, néhány hónap múlva már volt elég ereje, hogy lajstromba vétesse magát, és szavazzon... Nos, szóval... úgy értem, hogy a gyász azért nem ölte meg, bármennyit könnyezett is. Nem tudom,

mi a fenét akartam ebből kihozni! (*Hirtelen észreveszi a fénybe borult tornyot*) Nem értem az összefüggést e pillanatban, de... elmentem megnézni Németországban egy koncentrációs tábort...

Elindult a torony felé, amikor megjelenik Felice, kezét áldásra emelve

FELICE Hunyd be a szemed, jó?

QUENTIN (*Felice hangjának ereje megállította*) Nem is értem, hogy ez a lány miért nem megy ki a fejemből... Igen! (*A lány felé megy*) Igen; felajánlotta a szerelmét... azt hiszem. És ha én nem viszonzom... vagy ha ez nem képes változtatni rajtam, akkor... akkor ez olyan, mint egy nem kívánt ajándékért tartozni valakinek.

FELICE Én mindig áldani foglak! (*Felemelt kézzel kimegy a sötétségbe*)

QUENTIN Amikor elment, elkövettem egy ostobaságot. Tulajdonképpen még most sem értem. Van két falikar a szállodai szobámban. (*Legyőzve undorát*) Akkor vettem észre először... hogy ezek furcsa távolságra vannak egymástól. És hirtelen rájöttem, ha közékük áll az ember... (*kiterjeszti a karját*)... akkor eléri és ráteheti a...

Mielőtt teljesen kiterjesztené a karját, Maggie felül; lélegzése hallatszik. Quentin leejti a karját; elűzi a gondolatot. Maggie-t ismét eltakarja a sötétség

Talán majd később el tudom mondani ezt is. Most képtelen vagyok...

Most megjelenik Holga, és lehajol, hogy kibetűzze az egyik kénzőkamra falára szegezett táblát

Igen, ezzel a nővel... Holgával. Ő vitt el oda.

HOLGA („*hozzá*” fordulva) A tábor általános leírása. Nem, szívesen lefordítom.

Ismét a táblához fordul; Quentin lassan közeledik mögötte

„Ebben a táborban legkevesebb kétszázezer holland, belga, orosz,

lengyel, francia és dán hadifoglyot öltek meg, valamint a Spanyol Köztársaság hadseregének négyezer-kétszázhat menekültjét. A bal oldali ajtó abba a helyiségbe vezet, amelyben a fogaikat verték ki, arany után kutatva; a padlóba vájt csatorna a vért vezette el. Időnként, agyonlövés helyett, egyenként fojtották meg a foglyokat. A jobb oldali barakkban volt a bordélyház, ahol a női foglyokat arra kényszerítették, hogy...

QUENTIN *(megérinti Holga vállát)* Azt hiszem, elegend lehet ebből, Holga.

HOLGA Nem, ha látni akarsz a többit is... *(Elsírja magát, de csöndesen, s gyorsan elfordul)* Gyere, mehetünk.

QUENTIN *(belekarol)* Inkább sétáljunk, drágám. Olyan szép odakint a táj.

Sétálnak. A világítás nappali fényre vált

Nézd, úgy látom, itt száraz a fű. Gyere, ülünk le.

Leülnek, szünet

Én mindig kéknek hittem a Dunát.

HOLGA Csak a keringőben kék. De Bécs közelében megváltozik. Talán valami Strauss iránti, hagyományos tiszteletből.

QUENTIN Nem tudom, miért hatott ez rám annyira; hirtelen pokolian megfájdult odabent a fejem.

HOLGA Ne haragudj. De úgy láttam, érdekel a náci korszak, és hát ha már ilyen közel voltunk...

QUENTIN Hát persze, hiszen örülök, hogy láttam.

HOLGA *(fel akar állni; elhidegülést érez)* Van nálam aszpirin a kocsiban.

QUENTIN *(könnyedén megérinti)* Úgyis megyünk mindjárt. Csak éppen... szeretnék elüldögelni egy percig.

HOLGA *(fel akarja vidítani)* Még mindig akarsz látni Salzburgot?

QUENTIN Hát persze.

HOLGA Nagyon szeretném megmutatni neked Mozart házát. És remek kávéházak vannak Salzburgban.

QUENTIN *(most feléje fordul)* Volt valaki ismerősöd, aki itt halt meg?

HOLGA Nem, nem volt. Csak úgy érzem, hogy ezt mindenkinek látnia kellene, ennyi az egész. Mostanában már nemigen jön ide senki. Én még külföldi kollégákat is hoztam ide egyszer-kétszer.

QUENTIN De minek jársz ide vissza? Hiszen látni, hogy mennyire gyötör.

HOLGA Azt hiszem. . . az ember nem akarja elveszíteni a múltat, bármilyen szörnyű is. Te vagy hosszú idő óta az első, aki beszélni is akar róla.

QUENTIN Igen, de hát én amerikai vagyok.

HOLGA Ó, az amerikaiak. Ami azt illeti, amikor a háború után először jártam Amerikában, három napig faggattak, mielőtt beeresztettek volna. Képtelenség volt megmagyarázni nekik. Hogy lehet az, hogy kétévi kényszermunkára vittek, amikor nem voltam kommunista? És hát persze, mivel zsidó sem vagyok, nagyon gyanúsnak látták az egészet. Úgy megrémítettek, hogy már legszívesebben visszafordultam volna. Csak akkor nyugodtak meg, amikor megmondtam nekik, hogy több vérrokonom volt különböző náci minisztériumokban. Érted ezt? Itt nem beszélnek róla, odakint a világban pedig nem értik. Mintha tizenöt év egyszerűen eltűnt volna az ember életéből valami örült zűrzavarban. Így aztán nagyon megörültem, hogy téged ezek a dolgok ennyire érdekelnek.

QUENTIN *(felpillant a toronyra)* Azt hiszem, úgy képzeltem, hogy felleszek háborodva, vagy dühöngeni fogok. Pedig olyan az egész, mint lenyelni egy nagy darab földet. Furcsa.

Eltakarja a szemét, és Holga le akarja feketetni; vidám hangon beszél

HOLGA Gyere, feküdj le egy kicsit, ide, és talán majd. . .

QUENTIN Nem, inkább. . . *(Elhártotta Holga kezét)* Ne haragudj, drágám, nem akartalak ellökni magamtól.

HOLGA *(az elutasítástól zavartan)* Nézd, vadvirágok vannak ott a dombon; hozok a kocsiba! *(Gyorsan feláll)*

QUENTIN Holga!

Holga megy kifelé, Quentin felugrik, odasiet hozzá és visszafordítja

HOLGA (*könnyeit visszafojtva*) Talán túl sokat voltunk együtt. Linzben bérelhetek egy másik kocsit; és aztán talán majd Bécsben találkozhatunk megint egyszer.

QUENTIN Nem akarlak elveszíteni, Holga.

HOLGA Úgy tudom, hamarosan elutazol. Én nem vártam tőled semmi...

QUENTIN Dehogynem vártál, mindenki vár valamit. Nem vagy te olyan nő, aki csak úgy első szóra lefekszik.

HOLGA Nem, nem vagyok olyan. De én már jó néhány éve arra rendezkedtem be, hogy a munkámnak éljek. És nem vagyok árva egyedül. Annyi az egész, hogy attól a perctől fogva, hogy megszólítottál, valami meghittséget éreztem, amit azelőtt soha. Nem arról van szó, hogy összeházasodjunk; ezen a téren nem vagyok szégyenlős. De azért nekem is szükségem van *valamire*.

QUENTIN Hát nem adok neked semmit? Mondd meg; mert ezt már máskor is szememre hányták, csak sohasem ilyen nyugodtan.

HOLGA Nagyon is sokat adsz nekem... Nehéz erről így beszélnem... Nem vagyok olyan nő, akinek minden percben újabb biztatás kell; azok a nők szerintem ostobák.

QUENTIN De hiszen jó barátok vagyunk, Holga. Mondd meg nekem.

HOLGA Neked nincs semmid; de talán nincs is szükséged semmire. És ezt meg tudom érteni, azok után, amiket átéltél.

QUENTIN Nem erről van szó, Holga; semmi sem olyan unalmas, mint a kaland. Éppen elegendő volt már belőle.

HOLGA De talán számodra nincsen más.

QUENTIN (*maga felé fordítja Holga arcát*) Holga. Te sírsz... értem sírsz?

HOLGA Igen.

QUENTIN (*megdöbbenve*) Ne menj el; ne még. Jó?

HOLGA Hiszen már látom, hogy emelgeted a szárnyaidat, Quentin.

QUENTIN Nem akarok visszaélni az irántam való érzéseiddel, érted? Az igazság az – és nem tudnám ezt kimondani, ha nem bíznék meg benned –, hogy esküszöm: nem tudom, jóhiszeműen éltem-e. És ez a kétely megbéklyózza a nyelvem, ha arról van szó, hogy megint ígérjek valamit.

HOLGA De hát hogyan lehet az ember valaha is biztos a tulajdon jóhiszeműsége felől?

QUENTIN *(meglepetten)* Úristen, de örülök, hogy ezt hallom tőled. Az összes nők, akikkel dolgom volt, olyan átkozottul biztosak voltak felőle!

HOLGA De hát hogyan lehetne biztos ebben az ember?

QUENTIN *(hálásan megcsókolja)* Miért jársz vissza mindig erre a helyre?

Szünet. Holga zavart és bizonytalan

HOLGA Én... nem is tudom. Talán... mert én nem haltam meg itt.

QUENTIN *(hirtelen a hallgatóhoz fordul)* Micsoda?

HOLGA Bár ennek nem sok értelme volna! Igazán nem is tudom!

QUENTIN *(a székhöz megy)* Hogy az emberek... micsoda? „Meg akarnak halni a halottakért?” Nem, nem, én meg tudom érteni; az is lehet nehéz, hogy túlélte az ember. De azért... nem hinném, hogy én is így érzek...

Maggie ismét megjelenik, ágyban, a felső szinten; zihálni kezd. Az arca még most is kivehetetlen. Quentin azonnal elfordul, miközben a színpad ellenkező oldaláról zongoraszó hallatszik, s egy nő, Anya, énekelni kezd; egy húszas évekbeli musical romantikus balladájának közepén tart

Habár most az anyámra gondolok, ő pedig halott. Igen! *(Holga felé fordul)* Talán a halottak zaklatják.

HOLGA A háború közepén történt. Éppen valami órától jöttem ki, és a járda tele volt röplapokkal. Fénykép volt rajtuk, egy koncentrációs tábor képe. És csupa csont-bőr ember. A brit felderítő szolgálat szórta le; az angoloknak hajlamos volt hinni az ember. Nekem fogalmam se volt semmiről. Igazán. Annyit se tudtam, mint amennyit az amerikaiak tudnak a négerék életéről. Tizenhét éves voltam; csak a tanulásnak éltem; azon járt az eszem, milyen frizurát csináljak magamnak. Sokkal bonyolultabb volt a dolog, mint most így utólag látszik. A családuknak tele volt tisztékkel. Hiszen ez volt a hazánk. Nem könnyű ám az embernek a tulajdon hazája ellen fordulni; háborúban különösen nem. Mindig vannak érvek – például Hiroshima

miatt Amerika ellen fordulnak-e az amerikaiak? Ugye, nem, mert mindig vannak érvek.

Szünet

Szóval elvittem a rölapot a keresztapámhoz, ő még akkor a mi hírszerző szolgálatunk parancsnoka volt. És megkérdeztem, hogy igaz-e mindez. „Hát persze hogy igaz – mondta ő –, de miért izgat ez téged?” Erre én azt mondtam: „Te disznó. Valamennyien disznók vagytok.” És hozzávágtam az aktatáskámat. Ő meg kinyitotta, valami iratokat rakott bele, és megkért, hogy vigyem el egy bizonyos címre. És így lettem küldönce azoknak a tiszteknek, akik merényletet terveztek Hitler ellen... Valamennyit felakasztották.

QUENTIN És téged miért nem?

HOLGA Mert nem árultak be engem.

QUENTIN Akkor miért mondd, hogy a jóhiszeműség sose biztos?

HOLGA (*némi szünet után*) A hazám volt... talán tovább is, mint kellett volna. De hát nem tudtam semmit. Most pedig azt nem tudom, hogy lehet az, hogy nem tudtam. Most egyszerűen képtelen vagyok elképzelni, hogy nem tudom.

QUENTIN Holga... én áldom a bizonytalanságot. Talán ez az oka, hogy olyan csodálatos veled lenni. Mert úgy látszik, te nem pályázol valami átkozott... erkölcsi *győzelemre*. Bocsáss meg, nem akartalak távol tartani magamtól. Úgy érzem (*feltekint a toronyra*), ez a hely megrémít engem. De hogy lehet ez? Hiszen üres az egész!

HOLGA Hozom a virágokat. És talán vehetünk valahol sajtot meg almát, és akkor útközben ehetünk a kocsiiban! (*Kifelé indul*)

QUENTIN És megbocsátasz nekem?

HOLGA (*megfordul; nagy szerelemmel*) Igen! Mindjárt jövök! És aztán rögtön indulunk tovább! (*Elsiet*)

Quentin egy pillanatig mozdulatlanul áll: a torony jelenléte nyomasztja. A torony színe most megváltozik; Quentin felpillant rá, s a Hallgatóhoz beszél

QUENTIN De hiszen üres az egész! Tulajdonképpen innen nézve egészen idilli a táj; a kőfal pedig meleg a naptól, és nyugalom van.

Azt hiszem... talán szörnyűbbnek képzeltem el. Vagy bizarrabbnak. Régen, még mielőtt egyetemre mentem, dolgoztam egyszer egy kőműves mellett – tudom, milyen nehéz dolog homokos talajon magas falakat felhúzni... Hogy is merészel ilyesmire gondolni az ember? Pedig én az alapzatra gondolok... legalább három méter mély lehet az alapozása. Legalább három méter! Ismerem én az alapozásokat! De azt nem hittem volna, hogy a kövei ilyen közönségesek. *(Most kifelé fordul)* Hogy lehet, hogy én itt tudok valamit? Most üres és elhagyatott, és mégis, mintha arca lenne; és mintha kérdezne valamit: „Hiszel-e te valamiben... ami olyan igaz, mint ez?” Igen! Ezt hívők építették, talán azért ijesztő – én pedig, a hitetlen, azért állok itt tehetetlenül. Látom a transzportokat, ahogy küszködnek fel a dombra; aztán odabent vagyok; senki sem tudja a nevem, és mégis szétloccsantják a fejem a betonpadlón! És nincsen fellebbezés. *(Gyorsan a Hallgatóbox fordul)* Igen! Ez az, hogy nem látok többé lehetőséget egy utolsó fellebbezésre, és itt sem volt rá lehetőség! Valamikor ott volt a szocializmus, aztán a szerelem; valami végső reménység tűnt el azóta, ami mindig megmentett az utolsó pillanatban!

Anya jelenik meg: ugyanakkor a koporsója is megjelenik fent

ANYA Ne egyél túl sok tortát, drágám, éppen elég ennyivaló lesz azon az esküvőn *(Felkiált az emeletre)* Fanny? Vágjon neki egy kis szeletet... na nem, azért nem olyan kicsit!

QUENTIN Anya! Milyen furcsa ez. Meg gyilkosság. Vagy talán azért jut eszembe éppen ezen a helyen, mert az emléke megnyugtató?

ANYA Fanny? Nehogy túl forrón vasalja az uram frakkingét! *(Hirtelen egy láthatatlan fiúbox fordul)* Ma este harisnyakötőt veszel fel, Quentin, és ne is vitatkozz velem... Mert az öcsém esküvője lesz, és nem tűröm, hogy megint lógjon a harisnyád!

QUENTIN *(nevetni kezdett, de ez lesz belőle)* Miért nem tudom gyászolni őt? És Holga is sírt odabent... hát én miért nem tudok sírni? Miért van bennem megértés e vágóhíd iránt?

Most Felice jelenik meg, és felemeli a kezét

Nem értem, én nem tudom senkiről, mit kellene jelentenem neki!

Felice eltűnt. Anya nevet. Quentin hozzáfordul, s a Hallgatóhoz beszél

Nem tudom, valami családi esküvő. Nem egészen értem.

ANYA (*keserűvé válik a nevetése*) Úristen! Miért van az, hogy ebben a családban minden esküvőből katasztrófa lesz!... Mert a lány másállapotban van, drágám, és nincsen pénze, meg ostoba is, és én mondom neked, hogy ennek a végén még majd bajusza is nő! Őt ilyen szép szál férfi, és képes egyik a másik után... nem is tudom, *hol* szedik fel ezeket a nőket!

QUENTIN (*ülve figyel*) De ugyan mi köze mindennek egy koncentrációs táborhoz?

ANYA És még szűk ruhát akar ez a lány! Mintha be tudna csapni bárkit is! Ezért remélem, drágám, hogy ha felnősz, majd megtanulod, hogyan kell kiábrándítani az embereket. Különösen a nőket. Sose felejtse el, drágám, hogy férfi vagy, és a választás mindig a férfié. Nem teszed le azt a gyufát? (*Rácsap egy láthatatlan fiú kezére*) Be fogsz pisilni az ágyba! Miért nem inkább a szépírást gyakorlod? Olyan az írásod, mint a macskakaparás, drágám.

QUENTIN (*fejét rázza, s felpillant a toronyra*) Nem értem.

Hirtelen Apa jelenik meg, láthatatlan telefonkagylót tart a füléhez. Quentin azonnal feláll

ANYA És hol van apád? Ha megint elaludt nekem valami gőzfürdőben, hát én...

Quentin Apa felé megy, mintha hallani akarná, hogy az mit mond a telefonba; csendre inti Anyát

Mit beszélsz, hát a végén nem végig kellett telefonálnom az összes gőzfürdőt a Herbert öcsém esküvője napján? Elfeledkezett az egészről... Őt aztán semmi se zavarja!

Melegen felnevet. Quentin odaért Apához, profilját nézi

APA Herman? Táviratozzon Hamburgba.

ANYA Akárcsak a Dempsey—Tunney meccs napján.

QUENTIN Pszt! (*Visszafordul, mindenképp ballani akarja, amit Apa beszél*)

ANYA . . . Úgy bedagadt a férfimoldó ajtaja, hogy mire kiszabadult, megvolt az új bajnok. Száz dollárjába került, hogy kiment a vécére!

APA Nem, hatvanezer tonna; hatvan; Vera Cruz; a Bismarcknak kell befutni.

ANYA Nem, azért nem szabad kinevetned, mert nagyszerű férfi, csak néha olyanokat csinál, hogy az ember kitér a hitéből.

APA Akkor táviratozzon Southamptonbe, és irányítsa vissza hétfőn Finnországba. A. T. O.

ANYA Az én esküvőmön? Ó, nem, drágám, az én esküvőmön . . . ott boldogság volt.

Quentin feléje fordul

Hát nézd csak meg az apádat; a mai napig, ha bejön a szobába, az ember önkéntelenül meghajolna előtte! Én nem úgy voltam, mint a húgaim, hogy egyik a másik után rohant be a házba: „Anya, szerelmes vagyok!” Ugyan mibe? Kibe? Énnekem még *találkoznom* se volt szabad apáddal, amíg az ő apja meg nagypapa meg nem állapodott! . . . Mert én elhatároztam, hogy lesz egyszer végre valaki, aki nem töri össze az anyám szívét. . . Miről beszélsz, hát persze hogy szerettem! (*Melegen*) Ha elvitt vendéglőbe, a pincérek csak ránéztek, és már kezdték is tologatni az asztalokat; de ha csak meglátott valahol egy vastagabb poharat, már ment is kifelé; és a Broadwayn, ha akkora sor állt is a színház előtt, hogy körülérte a háztömböt, ő mégis egyenest odament a pénztárhoz, és neki tudtak is két jegyet adni. És mindez *azért* volt, drágám, mert az emberek érezték, hogy ez *férfi*. Még Strauss doktor is odajött az esküvőmön, és azt mondta: „Rose, nagyszerű ember a férje”, pedig ez a Strauss szerelmes volt belém. . . Hát persze, de akkor még csak orvostanhallgató volt, nem volt egy vasa se, apám be se engedte a házba. Ki hitte volna, hogy olyan nagy epekő-specialista válik belőle? Szegény fiú. . . könyveket hordott nekem, regényeket, verseket, filozófiát, meg a jóisten tudja,

mit! Egyszer el is szöktünk, hogy együtt hallgassuk Rachmaninovot... *(Szomorúan felnevet, inkább elgondolkodva, mint keserűen)* Így történhetett meg, hogy két héttel az esküvő után... leültünk egyszer vacsorázni valahova, és Apa ideadta az étlapot, hogy olvassam fel neki... *Nem tudott olvasni!* Én úgy megrémültem, hogy majdnem elszaladtam!... Hogy miért? Hát azért, mert a nagyanyád olyan nagyszerű, önzetlen asszony. Két hónapig járatták iskolába, aztán bedugták az üzletbe! Ilyen asszonyok is vannak ám, drágám... ő meg most évente új Packardot vesz neki, de még a bátyjainak is egyet-egyét! Átkozott bolond, meg tudnám ölni érte! És minek fizetünk sofőrt, amikor úgyse lehet megtalálni soha!... Mert ha nekik van sofőrjük, akkor nekem is lesz sofőröm – hisz úgyis a mi pénzünk! *(Furcsa és mélyről jövő félelemmel)* Kérlek, drágám, azt szeretném, ha *rajzólnád* a betűket, ez a macskakaparás nagyon csúnya, drágám; a testtartásod is, a beszéded is lehetne szebb! Kérdezd csak meg Miss Fishert, az én kézírásom évekig ott volt kiszögezve a hirdetőtáblán. Különdíjat alapítottak nekem, azt kaptam az érettségi napján. Istennem, sose felejttem el, az osztályból én mondtam a búcsúbeszédet, és kezemben volt az ösztöndíj a Hunter Kollégiumba... *(feketeség önti el a lelkét)* ...aztán hazamentem, és akkor nagyapa azt mondta: „Férjhez mégy!” Soha még csak nem is gondoltam rá! És olyan voltam, mintha... mintha pici szárnyaim lettek volna, repülésre készen; egész évben úgy aludtam, hogy a párnám alatt ott volt az egyetemi órarend. Tanulni, mindent megtanulni! Jaj, drágám, olyan titokzatos az egész!

Apa megjelenik a közelben, s a fiatal, láthatatlan Quentinhez beszél

APA Quentin, felhívnád nekem az irodát? *(Anyához, miközben könnyedén megcsókolja az arcát)* Miért akartál a gőzfürdőbe telefonálni?

ANYA Gondoltam, megint elfelejtetted az esküvőt.

APA Bárcsak el tudnám felejtetni, de én fizetek érte.

ANYA Majd megadja az öcsém!

APA Elhiszem, csak hát nem szeretném, ha például addig kellene fél lábon állnom. *(Megfordul, odamegy a láthatatlan telefonhoz, megáll)* Her-

man? Tartsa a kagylót egy pillanatig. (*Anyához*) Miért nem mentek fel már öltözni mind a ketten?

ANYA (*útban fel a lépcsőn*) Nem szeretném, ha máma elkésznék.

APA Van időnk; még akkor se babázik le a sógornőd, ha félórát késünk.

ANYA Csak ne szellemeskedj! Az öcsém szerelmes, na és, mi a borzasztó ebben?

APA Mindégyik szerelmes, az én pénzemem. Egyedül én nem lehetek szerelmes, csak ha megfizetek érte. Egy galambfészekbe nősültem én! (*A láthatatlan Quentinhez fordul, meleg mosollyal*) Miféle törvény mondja ki, hogy ennek a gyerkőcnek nem szabad a haját lenyíratni? (*Zsebébe nyúl, pénzdarabot lök oda*) Nesze, legalább nyalasd le a hajad. (*Anyához*) Mindjárt felmegyek én is, drágám, eredj csak, öltözködj addig. (*A „telefonba”*) Herman? Ott van még a könyvelő? Adja csak ide.

QUENTIN (*hirtelen eszébe jut minden*) Jaj, persze!

ANYA Majd én bekapcsolom az inggombjaidat. Istenem, olyan jól áll rajta a frakk! (*Eltávolodik a szőnpadnak ettől a résztől, a lépcsőn azonban megáll, megfordul, hallgatózik*)

APA Billy? Végeztél? Na, mi a helyzet, hogy állok?

Quentin most felfelé, a lépcsőn álló Anya felé fordul

QUENTIN ...Persze!

APA Mi az, te nem olvasod a lapokat? Hogy mit kezdek az Irving Tröszt-papírokkal? Hát túl nem adhatok rajtuk. Melyik bankban?

Anya egy fokkal lejjebb jön a lépcsőn, igazat

New York minden bankjában jártam már, nem vagyok képes egy váltót kifizettetni, hogy az ördögbe adnának akkor nekem pénzt? Nem, nem, nincsen pénz Londonban, nincsen pénz Hamburgban, sehol egy szállítmány útban az egész világon, üres az óceán, Billy... De most mondd meg nekem az igazat, hogy állok?

Szünet. Anya lejjebb jön még egy fokkal. Quentin lent áll és figyel. Anya most egészen visszajön. Apa mereven áll, mint aki megveti a lábát a viharban

ANYA Miről van szó? Min akarsz te túladni?

Apa áll és bámul; beszél, de nem lehet hallani; Anya szemlátomást újabb megrázó tényt hallott, majd még egyet s még egyet

Miről beszélsz? Mikor kezdődött ez? . . . Na és mennyit veszel ki belőle? . . . Elment az eszed? De hiszen több mint négyszázezer dollár értékű részvényed van, eladhatod a . . . Eladtad azt a sok remek papírt! Mikor? . . . Nyolc hónapja! Én meg éppen most vettem egy hangversenyzongorát, miért nem szóltál? És ezüstkészletet az öcsémnek, te meg egy szót se szólsz? . . . *(Még jobban elcsügged; néhány lépésnyit elgondolkozva járkal)* Hát akkor legjobb lesz, ha pénzzé teszed a biztosításodat; megér legalább hetvenöteztet. . . *(Megtorpan, döbben ten megfordul)* Mikor?

Apa fokozatosan elveszti fölényét, nagyságát; meglazítja a nyakkendőjét

Jól van, hát akkor. . . majd túladunk az én kötvényeimen. Mégpedig holnap. . . Hogy érted ezt? Hát majd visszaszerzed, kilencvenegyezer dollárom van kötvényben, tőled kaptam. Azok az én kötvényeim. Van nekem kötvényem. . . *(Elballgat: nyílt rémület van az arcán, majd növekvő megvetés)* Azt akarod mondani, előre láttad, hogy tönkremegy az üzlet, és mégis beleölted a pénzt? Hát gyengeelméjű vagy te? APA Az ember nem hagyja abba az üzletet; én egy cédulával a nyakamban jöttem ebbe az országba, akár egy bála a hajófenéken! ANYA Hogy miért nem menekültem el azon a napon, amikor megismertelek!

APA *(mint akit megkéseltek)* Rose! *(Leül, lehunja a szemét, lehajítja a fejét)*

ANYA Nekem is azt kellett volna tennem, amit a húgaim tettek! Azt mondani a szüleimnek: menjetek a fenébe, és csak magamra gondolni egyszer! El kellett volna menekülnöm előled!

APA Pszt, hallom a gyerekeket.

Éles fénykéve gyúl ki néhány méterrel arrébb, s Apa odapillant

ANYA El kellene válnom!

APA Rose, a diplomások manapság kiugrálnak az ablakon!
ANYA De hát az utolsó dollárig?! *(Fölébe hajolva, az arcába)* Te hülye!

Közelsége arra készteti Apát, hogy felálljon: úgy merednek egymásra, mint két idegen

QUENTIN *(felnéz a toronyra)* Igen! Minden ok nélkül – a nevedet se kérdik!

APA *(a fénykéve felé néz)* Valaki sír? Quentin van odabent. Jó lenne, ha beszélne velem.

Quentin hátramegy, el a fénytől. Anya a fény felé megy, némi felindultság látszik rajta. Egy-két méternyire a fénytől megáll

ANYA Drágám? Jobb lenne, ha öltözködnél már. Ne sírj, drágám, nem lesz semmi baj. Apa gazdagabb lesz, mint valaha! *(Félbeszakítja valami, amit „Quentin” mondott)* Hogy én mit mondtam? Miért, mit mondtam én?... Bolond vagy? Én sose mondanék ilyet, különben is azt hittem, fenn vagy az emeleten. Hát nem tagadom, mérges voltam egy kicsit, de ennyi az egész, és ezt igazán nem mondtam. Szerintem Apa nagyszerű ember! *(Nevet)* Hogy is mondhattam volna ilyet? Quentin!

A fény gyorsan elhalványodik, és bár „Quentin” távolodik, Anya kinyújtja karját a halványodó fény felé

De hiszen én nem mondtam semmit! *(Kiáltva, mint aki elvesztett valakit)* Drágám, nem mondtam semmit!

Hirtelen Holga jelenik meg a torony tövében, karján virágok. Quintint keresve körülnéz

HOLGA Quentin? Quentin!

Quentin még mindig Anyára bámul, de most Holga felé fordul. Holga megpillantja, és lejön hozzá

Nézd, csupa virágillat lesz a kocsi!

QUENTIN (*Holgára bámulva, szórakozottan megszagolja a virágot*) Te szeretsz engem, ugye?

HOLGA Igen.

QUENTIN (*felpillant a toronyra*) Amikor idejössz, nem szoktál valami homályos... bűnrészességet érezni?

HOLGA Quentin... senki sem ártatlan, akit meg nem öltek.

QUENTIN (*rövid szünet*) De akkor hogyan tudsz olyan határozott lenni, Holga? Olyan keményen dolgozol, és úgy tele vagy örömmel megreménnyel.

HOLGA Amíg a virágot szedtem az előbb, arra gondoltam, hogy van valami, amit el kellene mondanom neked. Egyszer egy bombatámadásban elvesztettem az emlékezőképességemet; és csak sodródtam a tömeggel az országúton, valami védett helyet kerestünk. Mindennap haldoklókat kellett otthagyni az út szélén. Végül egy este le akartam ugrani egy híd korlátjáról. Egy öreg katona visszarántott, adott egy pofont, és kényszerített, hogy kövessem; a fél lábát otthagya Sztálingrádnál, és dühöngött, amiért meg akartam ölni magam. Én meg csak ballagtam a mankói után keresztül-kasul Németországon, s valami jelet kerestem, amiből kiderül, hogy ki is vagyok. És egyszer csak ott volt előttem egy kapu, rajta hatalmas oroszlánfej-kopogtató. Odarohantam, kopogtattam, és az anyám nyitotta ki a kaput. Visszakaptam az életemet! Megfordultam, hogy behívjam a katonát; hogy megköszönjem neki; hogy megetessem; hogy neki adjam mindenemet, amim csak van! De eltűnt. Azt mondták, hogy biztosan csak képzeltem a katonát, de néha még ma is, amikor befordulok egy utcasarkon, várom, hogy találkozom vele. Ha legalább... biccenthetnénk egymásnak! Én tudom, milyen borzasztó, ha olyasmivel tartozik az ember, amit sohasem tud visszafizetni. És utána hosszú ideig minden éjjel ugyanazt álmodtam... hogy gyerekem lett; és még álomban is láttam, hogy a gyerek az életem; és hogy hülye. És sírtam, és százszor is elszaladtam, de valahányszor visszajöttem, mindig ugyanolyan rémes arca volt. Végül azt gondoltam, ha meg tudnám csókolni, mert hát valami mégis van benne, ami az enyém, akkor talán megnyugodnék. És ráhajoltam arra a torz arcra, és förtelmes volt... de azért is megcsókoltam.

QUENTIN Még mostanában is kísért?

HOLGA Néha igen. De most valahogy már megvan az az érdeme, hogy... az enyém. Azt hiszem, hogy végül az embernek muszáj az életét a karjába vennie, Quentin. *(Mégfogja Quentin kezét)* Gyere, ha jól tudom, *A varázsfuvoló*-t adják holnap. Szeretted *A varázsfuvoló*-t?

QUENTIN *(megcsókolja)* Ez az egyik vonzó tulajdonságod, hogy csodálatos históriáid vannak!

HOLGA *(pofon üti, és tréfás fintort vág)* Te kinevetsz!

QUENTIN Gyerünk erről a szörnyű helyről... hová is megyünk?

HOLGA *(nevetve)* Salzburgba!

QUENTIN Versenyfutás a kocsiig, aki lemarad, záptojást kap. Vagy nálatok tán avas *Wurst* járja?

HOLGA *(nevetve)* Jól van, fussunk versenyt! *(Nekikészül)*

QUENTIN Rajt!

Nekiiramodnak, de míg Holga kifut a sötétbe, Quentin előrejön a székekhez

Nagyon hiányzik. És mégis, képtelen vagyok úgy írni alá a leveleimet, hogy „végtelen szerelemmel csókol”. Ehelyett azt írom, hogy „őszinte barátsággal”, vagy azt, hogy „ölel”, vagy valami ehhez hasonló, ragyogó pótmegoldást alkalmazok. Azt hiszem, nem érzem többé a dolgok abszolút szükséges voltát. Attól van ez, hogy egyedül él az ember; megyek végig az utcán, elnézem, ahogy millió ablakban kigyúl a fény – és esküszöm, nem értem, honnan tudja minden ember, melyik kapu az övé? Lehet, hogy mind szerelmes? Ez lenne, amitől mások, mint a többi? Nem hinném; inkább valamiféle ártatlanság, az a mély meggyőződés, hogy minden céljuk előre meghatározott. Ezzel szemben, ha én felnyitok egy könyvet, vagy akár újra nősülésre gondolok, olyan fenemód világos, hogy én választottam, mit akarok, hogy ez elvágja a zsinórt a kezem meg az ég közt. Butaságnak hangzik, de úgy érzem, engem... balsorssal vert meg az ég. Én visszavágyom abba a korszakba, amikor úgy látszott, hogy van valamiféle terv, valami kötelesség felírva az égre. Volt asztalom, feleségem, gyerekeim, s oly szép volt, hogy a világot igazságtalanságok fenyegették, melyeket én születtem helyreigazítani! Milyen remek volt! Emlékszel? Amikor csak jó emberek meg rossz emberek voltak?

És milyen könnyű volt megkülönböztetni őket! A legutolsó csirkefogó is, ha szerette a zsidókat, a négereket, és gyűlölte Hitlert, egyszerűen haver lett. Valóságos paradicsom volt az ehhez képest... Amíg jobban meg nem nézi az ember.

Elsie jelenik meg, vállára dobott fürdőköpenyben, melynek ujjába nem búit bele; nedves haját igazítja egy láthatatlan tükör előtt

Úristen, ha meggondolom, hogy miben is hittem én, legszívesebben elbújnék a föld alá! (*Feláll, Elsie felé indul*) ...Igen, de nem is voltam olyan fiatal. Azt hinné az ember, egy harminckét éves férfi tudja, ha egy női vendég az ő hálószozájában veti le a vizes fürdőruháját...

Amint közeledik, Elsie feléje fordul, s fél válláról lecsúszik a köpeny

...és csak áll, hogy kilátszik a csupasz melle...

ELSIE Jé, már végeztél a munkával? Miért nem úszol egyet? Most éppen jó a víz.

QUENTIN (*nagyon fájdalmas nevetéssel felkiált*) Én mondom neked, elhittem, hogy nincs tudatában a meztelenségének! Ez a Paradicsom!... Nos, szóval *férjnél* volt! Hogy tehet ilyet az az asszony, aki észreveszi, ha a Budapest Vonósnegyes hamisan játszik, aki nem hajlandó selyemharisnyát viselni, mert a japánok lerohanták Mandzsúriát, akinek a férje – ráadásul jó barátom, egy szent életű jogászprofesszor – éppen a Legfelső Bírósághoz intézett első fellebbezésemet nézi át az ablak alatt a gyepen, s az asszony mellbimbója mögött látom a férje feje búbját, az isten szerelmére!... Persze hogy értettem én, de az a kérdés, mit vall be önmagának az ember! Ha bevallja, mit lát, az elveit kockáztatja vele!

Elsie kimegy a „szobából”, s átmegy oda, ahol Louise ül. Quentin feléjük fordul. Heves suttogással beszélgetnek. Quentin most hátulról feléjük indul, majd megáll, s a Hallgatóhoz fordul

Tudod, ugye? Ha két asszony suttog, és hirtelen elhallgat, amikor megjelen sz...

ELSIE ÉS LOUISE (*feléje fordulva, miután hirtelen abbahagyták a beszélgetést*)
Szervusz.

A háttérben Lou jelenik meg, ügyvédi tényvázlatot olvas; gyöngéd, jóságos ember, sortot visel

QUENTIN . . . akkor a téma bizonyosan a nemi élet volt. És ha az egyik asszony a feleséged . . . akkor bizonyosan rólad beszélt.

ELSIE (*szeretné, ha elmenne innen*) Lou ott van a ház mögött, a tényvázlatodat olvassa. Azt mondja, ragyogó!

QUENTIN Remélem, hogy az. Kissé aggódtam, hogy mit fog szólni hozzá.

ELSIE Szeretném, ha ezt megmondanád neki, Quentin! Megteszed? Csak azt, hogy milyen sokra tartod a véleményét. Nagyon fontos lenne, hogy megmondod neki.

QUENTIN Örömmel. (*Zavartan Louise-ról ismét rá pillant*) Kellemes itt, ugye?

ELSIE Elbűvölő. (*Louise-t is beleértve*) Úgy irigyellek benneteket!

QUENTIN Majd még találkozunk. Örülök, hogy eljöttetek.

ELSIE (*feláll, elmegy Lou mellett*) Szeretnék még sétálni egyet a vonat előtt, drágám. Megfésülködtél te máma?

LOU (*összehajtja a tényvázlatot*) Azt hiszem. Quentin! Ez ragyogó! Tulajdonképpen nem is tényvázlat; van benne valami méltóság, olyan, mint egy klasszikus okfejtés! (*Kuncogva megrántja Quentin kabátujját*) Szinte megtisztelve érzem magam, hogy ismerhetlek!

Elsie kiment

QUENTIN Igazán örülök, Lou, a te véleményed nagyon sokat . . .

LOU Az egész karriered megváltozik ettől, Quentin. De megtennél nekem egy szívességet?

QUENTIN Bármit, Lou.

LOU Odaadnád elolvasni Elsie-nek is? Tudom, hogy ez különös kérésnek látszik, de . . .

QUENTIN Dehogy, a legnagyobb örömmel!

LOU (*titkolószón*) Szörnyen megrázta őt ez a dolog, hogy engem meg-

idéztek, meg az a sok nagybetűs cím a lapokban. És hiába minden, az ilyesmi az egész kapcsolatra kihat. Ezért aztán a tiszteletnek minden gesztusa rettentően fontos. Például az új munkám kéziratát is odaadtam neki elolvasni, sőt még a kiadását is elhalasztottam egy időre, hogy a megjegyzéseit figyelembe vehessem. Lehet, hogy ez a pszichoanalízis következménye, de újabban nagyszerű szeme van az ilyesmihez.

QUENTIN De azért remélem, most már nem halogatsz soká, Lou; nagyszerű lenne, ha éppen most megjelenne tőled valami. Ha másért nem, hát legalább hogy megmutasd azoknak a gazembereknek.

LOU Hát igen... *(A nők felé pillantva Quentinbe karol, és sétálgat vele)* Már régen gondoltam rá, hogy felhívlak ebben az ügyben, Quentin. Mert, tudod, ebből egyetemi tankönyv lesz, és Elsie úgy érzi, csak újabb támadásnak tenném ki magam vele.

QUENTIN De hiszen már egyszer kivizsgálták az ügyedet, mit árthatnak még neked?

LOU Ki tudja? Egy újabb támadás már kibuktathat a jogi karról. Legutóbb is csak Mickey szavazata mentett meg.

QUENTIN Ne mondd! Ezt nem is tudtam.

LOU Bizony. Felszólalt és ragyogóan megvédett a dékáni értekezleten, mikor megtagadtam a tanúvallomást.

QUENTIN Hát igen, ez Mickey.

LOU Igen, de Elsie úgy érzi... hogy megint kihívnám a sorsot, ha most megjelenne tőlem valami. Sőt úgy érzi, hogy valami tudattalan önpusztítási vágy dolgozik bennem. És mégis, ha most félretenném a könyvet, az kicsit olyan lenne nekem, mint az öngyilkosság. Minden, amit csak tudok, benne van abban a könyvben... Neked mi a véleményed?

QUENTIN Lou, neked jogod van könyvet kiadni; a radikális múltad még nem jelentheti azt, hogy leprás vagy. Hiszen csak azért álltunk a baloldalra, mert úgy látszott, hogy ott az igazság. Nem szabad szégyenkezned emiatt.

LOU *(fájdalmasan)* Igen, az isten verje meg! Csakhogy... Ezt még sohasem mondtam el neked, Quentin...

QUENTIN *(elbremej a Hallgatóhoz)* Minek megyek én bele ebbe? *(Figyel)* Igen – bizonyos értelemben az volt – világvége, minden összeomlott,

és senki sem lehetett ártatlan többé. Igen ám, de soha nem is voltunk azok! Mit is keresek én?

LOU Amikor hazaérkeztem Oroszországból és megjelent a szovjet jogról szóló tanulmányom... (*Abbabagyja*) Sok mindent kihagytam belőle, amit láttam. És... hazudtam. Jó ügyért hazudok, gondoltam, de végül nem maradt meg belőle más, csak a hazugság. Olyan furcsa ez nekem most – sok hibám van, de hazug sohasem voltam. És a Pártért: hazudtam. Újra meg újra, éveken keresztül. És hát ezért szeretnék most... ezzel a könyvemmel őszinte lenni magamhoz. Tudod, nem a támadástól félek én, hanem attól, hogy kénytelen leszek megvédelmezni a tulajdon hihetetlen hazugságaimat!

Megjelenik Elsie, közeledik: meghallotta

ELSIE Lou, meg vagyok döbbenve. Én azt hittem, ezt már elintéztük.

LOU Persze, drágám, csak tudni akartam, Quentin mit gondol...

ELSIE Kilóg az inged, drágám.

Lou gyorsan visszagyűri az inget a sortjába

Szerinted nyilván nem kellene kiadni a könyvet.

QUENTIN De hát a másik lehetőség viszont...

ELSIE (*vulkanikus erejű, elnyomott aggodalommal*) De hát, drágám, ez a helyzet! Lou nem olyan, mint te, Quentin; te és Mickey elevickéltek a magánpraxis nehézségei és buktatói között is, de Lou teljesen tudós fajta. Ő képtelen arra, hogy fogja magát, és...

LOU (*kénos vigyorral*) Nézd, drágám, azért én se vagyok cukorból, és...

ELSIE (*hirtelen felvillanó megvetéssel: Lou-hoz*) Most igazán nincsen helye illúzióknak!

Hirtelen kigyulladó fényben megjelenik Anya, mellette, karosszékebe süppedve, Apa

ANYA Te hülye!

Quentin meg van döbbenve, gyorsan Anyához fordul

A kötvényeim?

Anya és Apa eltűnt. Hirtelen, mint az előbb, Holga jelenik meg a torony tővében, karján virágok, s Quentint keresi

HOLGA Quentin?

Quentin gyorsan feléje fordítja a fejét. Holga eltűnt

QUENTIN (egyedül) Hogyan lehet újra az ember?

Felice jelenik meg

FELICE Én mindig áldani foglak!

Megfordul és kimegy a sötétségbe. Megjelenik a fal két falikarral

QUENTIN Azon az éjszakán, amikor ez a lány elment... én... (A fal felé fordul. A két falikar kigyullad. De Quentin kínlódva elfordul) Majd ezt is megpróbálom elmondani...

ELSIE Gyere, drágám, hiszen te még nem is úsznál. Használjuk ki a víkendet! (Kimegy Lou-val, s megcsókolja az arcát)

QUENTIN (nézi őket, ahogy mennek) Akkor miért látszik úgy, mintha darabjaira akarna hullani valami? Volt-e valaha is egész?

Louise most feláll a strandszékről. Megfordul, s kiszól az ürességbe

LOUISE Quentin?

QUENTIN (a földre sűti a szemét, majd a Hallgatóhoz szól) Hát nem volt szörnyű, amit Holga mondott?

LOUISE Elhatároztam, hogy pszichoanalízisbe megyek.

QUENTIN (a Hallgatóhoz) Karodba venni az életedet, akár egy hülye csecsemőt?

LOUISE Szeretnék veled megbeszélni egy-két dolgot.

QUENTIN De hát igazában megteheti ezt valaki? (Most büntudattal Louise felé fordul) Megcsókolhatja az életét?

LOUISE (*mintha Quentin nem felelt volna, az ürességbe beszél*) Quentin?

Quentin önkéntelenül arra a pontra megy, ahová Louise bámul. Feszültség támad benne, amint Louise elé ér, és szembenéz vele

Otthagyhatsz most Bettyt, nagyon jól játszik. (*Bármilyen félénk is, most eltökéli magát*) Döntenem kell.

QUENTIN Miről?

LOUISE (*szorongva*) Mindenről.

QUENTIN Hogy érted ezt?

LOUISE (*egy pillanatra zavarba jön*) Légy szíves, ülj le, jó?

Maga is leül, gondolatait rendezzi. Quentin habozik, mintha kínozná az emléket, s mert akkor, mikor ezt átélte, szenvedett tőle. Miközben a széke felé megy, a Hallgatóhoz beszél

QUENTIN Olyan volt... mint egy értekezlet. Hét év alatt egyszer sem tartottunk értekezletet. Soha, soha nem volt nálunk semmi olyasmi, ami egy... értekezlethez hasonlított volna.

LOUISE Mintha mi ketten nem is lennénk... (*Hosszú szünet, mialatt formálódó gondolatán tűnődik*) ...házasok.

QUENTIN Mi ketten?

LOUISE (*őszinte, amit mond, de meg kellett tanulnia a szavakat, ezért egészen kevés mesterkéeltség is érződik a beszédén*) Te egyáltalán nem veszed tudomásul a létezésemet.

QUENTIN (*meghökkenve*) Hogyhogy?

LOUISE Soha nem is vetted észre. De én nem éreztem mostanáig... csak az utóbbi időben.

QUENTIN (*hogy segítsen neki*) Olyasmire gondolsz, mint ami péntek este történt? Amikor nem nyitottam ki neked a kocsiajtót?

LOUISE Hát, az csak apróság volt, de azért igen, az is hozzátartozik.

QUENTIN De hiszen mondtam neked: mindig magad nyitottad ki magadnak a kocsiajtót.

LOUISE Én mindig magam csináltam meg magamnak mindent, de ez nem azt jelenti, hogy rendben is van így. Mindenki észrevette már, Quentin.

QUENTIN Mit?

LOUISE A viselkedésedet velem. Én nem... *létezem*. Az emberek a házasságban állítólag megismerik egymást. Én nem vagyok annyira érdektelen, Quentin. Sokak, férfiak és nők szerint, *érdekes* vagyok.

QUENTIN Hát, én... (*Elhallgat*) Én... (*Elhallgat*) Én... nem értem, mire gondolsz.

LOUISE Tudom, hogy nem érted. Neked fogalmad sincs, mi egy asszony. Te azt hiszed, hogy én valami... nem is tudom, mi vagyok én neked.

QUENTIN Már hogyan vennék tudomásul... hiszen az este is felolvastam neked az egész tényvázlatomat.

LOUISE Quentin, te azt hiszed, ha tényvázlatot olvasol fel egy nőnek, az annyi, mintha beszélgetnél vele?

QUENTIN De hát ha egyszer ez foglalkoztat.

LOUISE Ha semmi más nem foglalkoztat, akkor minek neked feleség?

QUENTIN Ez megint micsoda kérdés?

LOUISE Quentin, ez a kérdés!

QUENTIN (*rövid szünet: szorongással, csodálkozva*) Mi a kérdés?

LOUISE Mi vagyok én neked? Hát... hát *kérdesz* te tőlem valaha is valamit? Valami személyeset?

QUENTIN (*növekvő ijedséggel*) De Louise, mit kellene kérdeznem tőled? Hiszen *ismerlek!*

LOUISE Nem ismeresz. (*Vészjósló méltósággal feláll*) Te nem ismeresz engem.

Szünet. Louise most óvatosan folytatja

Nem kívánok a jövőben is szégyenkezni; eddig azt hittem, hogy ez természetes. Sőt, még azt is hajlandó voltam hinni, hogy te azért nem látsz engem, mert engem nem érdemes látni. De most már azt hiszem, hogy te valójában egyetlen nőt sem látsz meg. Kivéve, bizonyos tekintetben, az anyádat. Az ő érzéseit bezzeg átveszed; tudod, hogy mikor boldogtalan, vagy mikor aggódik. De rólam nem tudod. És egyetlen más nőről sem.

Elsie jelenik meg, éppen le akarja dobni magáról a köpenyt

QUENTIN Ez azért nem igaz. Én...

LOUISE Már Elsie is észrevette.

QUENTIN *(bűntudattal elkapja a szemét a látomásról)* Mit?

LOUISE Csodálkozik rajtad.

QUENTIN Miért, mit mondott?

LOUISE Hogy mintha te... nem vennéd tudomásul a tényt, hogy egy nő van jelen.

QUENTIN Aha. *(Tanácstalan, zavart és hallgatag)*

LOUISE Pedig tudod, mennyire csodál téged.

Quentin komolyan bólint. Hirtelen kifelé fordul, a Hallgatóhoz, és kétségbeesett, gúnyos nevetésbe tör ki. Aztán hirtelen abbahagyja, és megint hallgat Louise előtt.

Louise hangjában bizonytalanság van: ez az első szembeesítési kísérlete

Quentin?

Quentin némán áll

Quentin?

Quentin hallgat

A hallgatás nem old meg többé semmit. Én nem tudok így élni.
Quentin?

QUENTIN *(szünet: bátorságot gyűjt)* Talán azért nem beszélek, mert amikor egyszer csakugyan elmondtam neked az érzéseimet, hat hónapig nem tudtál napirendre térni felette.

LOUISE *(mérges)* Nem hat hónap volt az, csak néhány hét. Kissé túlzottan mellre szívtam, de hát ez érthető. Elutazol, és azzal jössz haza, hogy összeakadtál egy nővel, akivel szívesen lefeküdnél.

QUENTIN Nem így mondtam.

LOUISE Pontosan így mondtad. Egy éve voltunk házasok.

QUENTIN Nem így mondtam el, Louise. Hülyeség volt elmondanom neked, de még most is állítom, hogy bóknak szántam. Nem nyúltam ahhoz a nőhöz, mert rájöttem, hogy te mit jelentesz nekem. És te

majdnem egy évig úgy néztél rám, mint valami szörnyetegre, akiben soha többé nem lehet megbízni.

LOUISE Hát *te* így emlékszel rá. Én viszont már teljesen elfelejtettem az egészet.

QUENTIN Csak én emlékeznék rá, amikor te még most is így ki tudod forgatni?

LOUISE Quentin, én nem vagyok az anyád, se valami harmadik személy, akinek eldicsekedhetsz a hódításaiddal!

QUENTIN Látod, hát ez az! Miféle hódításokkal? Hát hogyan beszéljek én, ha te mindent felfújsz, és... és...

LOUISE Quentin, nem én hoztam most elő azt a nőt, hanem te magad.

QUENTIN Mert tudom, hogy máig se bocsátottad meg nekem. És nem tudok úgy beszélni, hogy vigyáznom kell minden szavamra.

LOUISE (*megütözve*) Komolyan úgy érzed, hogy vigyáznod kell minden szavadra?

QUENTIN Hát, ha nem is minden szavamra, de... de...

LOUISE (*egyszerre más szemmel látja*) Nahát, ezt nem is tudtam!

QUENTIN (*könyörögve*) Na nézd, Louise... hát nem egészen így gondoltam!

LOUISE (*elszörnyedve*) Nem is tudtam, hogy... tisztességtelen vagy velem szemben.

QUENTIN (*fuldoklik a bűntudattól*) Miért, mit mondtam? Miért nézel így rám?

Louise a hajába tűr, és torkán akadó kiáltással elsiet. Quentin utánakiált

Louise!

Majd azonnal, a Hallgatóhoz

És miért hiszem azt, hogy igaza van?... Ez a kérdés!... Igen, nos, nos? Az ártatlansága tenné vajon? Az ártatlanok mindig különbek, nem igaz? De akkor én miért nem tudok ártatlan lenni?

Elsie jelenik meg, éppen le akarja dobni magáról a köpenyt

Miért nem tudtam egyszerűen ezt mondani neki: „Louise, a legjobb barátnőd álnok; nagyon is jól jött neki, hogy te újabban magadra találtál”?... De nem, nemcsak arról van szó, hogy Elsie kísértésbe vitt, hanem sokkal többről. Ha bűnt látok, miért érzem részben a magaménak?

Elsie eltűnik, amint megjelenik a torony

Még ezt a vágóhidat is! Tudnék-e zsidókat ölni? Hadifoglyokat jég-hideg vízzel lelocsolni, és nézni, ahogy halálra fagynak? Miért van, hogy ezen a helyen valami megérinti a vállamat, mintha cinkos lennék?... Hm? Kérlek, felelj, ha azt hiszed, tudod.

Anya jelenik meg. Quentin feléje fordul

Milyen értelemben álnok?

ANYA Micsoda verseskönyveket hordott az nekem! Az megértett engem, az a Strauss. És két héttel az esküvő után Apa odaadja nekem az étlapot, hogy *olvassam fel* nekil

QUENTIN Hm! Igen! És mindez egy kisfiúnak... aki tud olvasni; aki remekül tud olvasni!

ANYA Azt szeretném, hogy szép írásod legyen, drágám; azt szeretném, hogy légy...

QUENTIN ...cinkos!

ANYA (*ráförmed Apára, aki csüggedten ül*) Az én kötvényeimet? És még csak nem is szólsz nekem semmit? Hát gyengeelméjű vagy te?

QUENTIN (*nézi, ahogy anyját beburkolja a sötétség, majd a Hallgatóhoz beszél. A torony világos marad*) Igen, igen, értem, de hát... Miért olyan álnok a világ? Az anyáknak tulajdonítsunk mindent? Értesz engem? A betegség sokkal nagyobb, mint a koponyám; és nincsenek-e anyák, akik a síríg titkolják bánatukat, és nem kezdik ki a fiuk hitét, míg csak el nem vállalják a bűnt, amit nem is követtek el? És továbbmegyek – számomra ez a végső rejtély –, mindent összevetve, végül is jó-e nem vállalni a bűnt, amit mások követnek el?

Mickey jelenik meg, Quentin felé tart, aki feléje fordul

MICKEY Remek a tényvázlatod, öregem; esküszöm, majdhogy meg nem hatódtam tőle. (*Louise-hoz, vigyorogva*) Büszke a férjére, mi?

LOUISE (*kifelé indul*) Igen! Lou és Elsie is itt van.

MICKEY Tényleg? Nem tudtam. Milyen ragyogóan néz ki, Louise, hogy fel van hevülve!

LOUISE Köszönöm! Jó ilyet hallani. (*Félénken, hangtalanul felnevet, Quentinre pillant, s kimegy*)

MICKEY (*szünet: mosolya azonnal félénk vigyorrá változik*) Baj van?

QUENTIN (*zavartan*) Nem hinném. Pszichoanalízisbe megy.

A torony sötétbe borul

MICKEY Akkor mégiscsak baj van. (*Nevet*) De attól csak érdekesebb lesz. Bár egy darabig valószínűleg a jogait fogja emlegetni.

QUENTIN Tényleg? Most is éppen erről beszélt!

MICKEY (*vidáman nevetve fejét csóválja*) Szeretem a nőket! Azt hiszem, talán korán nőszültél; akárcsak én. De *te* azért nem szoktál félrelépni, igaz?

QUENTIN Nem, nem szoktam.

MICKEY Akkor mi a fenének vagy ilyen büntudatos?

QUENTIN Az vagyok?

MICKEY Hiszen szeret téged, Quent.

QUENTIN Igen, azt hiszem.

MICKEY Talán legjobban tennéd, ha... Nézd, amikor velem először megtörtént, leültem naponta öt percre, és megpróbáltam a feleségemet idegennek képzelni. Mintha még nem lett volna az enyém. A lényeg az, hogy ki kell csiholni magadból egy kis tiszteletet a titokzatossága iránt. Kezdd el napi öt perccel; én ma már egy órára is felviszem.

QUENTIN De ettől olyan lesz az egész, mint valami játék, igaz?

MICKEY Hát végül is, bizonyos értelemben az, nem? Amint két ember van a dologban, nincs többé abszolút őszinteség. Úgy értem, hogy azért mégse oldalbordád az asszony.

QUENTIN Igen, azt hiszem, ez így van.

Szünet

MICKEY Lou hová lett?

QUENTIN *(mutatja)* Lementek úszni. Te nem úsznál egyet?

MICKEY Nem. *(Elmegy egy pontig, s lenéz, akár egy szitról)* Drága ember; nézd meg, máig képtelen volt megtanulni úszni, mindig is így taposta a vizet, akár a kutyá. Hogy szerettem én ezt az embert. Még most is szeretem. *(Lekuporodik a sarkára, és rajzol a földre)* Sajnálom, hogy nem jöttél be a városba két héttel ezelőtt, amikor telefonon kerestelek.

QUENTIN Miért, csak nincs valami. . . ?

MICKEY Kerestelek, Quent, háromszor is kerestelek, mert beszélni szerettem volna veled. *(Feláll, és zsebre vágott kézzel a földre bámul)* Megidéztek.

QUENTIN *(megdöbbenve)* Úristen! A Bizottság?

MICKEY Igen. Bárcsak a városban lettél volna. . . De most már mind-egy.

QUENTIN Sejtettem, hogy valami efféle történt. De azt hiszem. . . nem is akartam többet megtudni erről. Ne haragudj, Mick.

A Hallgatóhoz

Igen! Nem látni semmit, nem látni semmit!

Hosszú szünet. Nehezen tudnak nyíltan egymásra nézni. Mickey felkap egy botot, hüvelykujja körmével hántogatja

MICKEY Én megjártam a poklot, Quent. Különös dolog ám, ha rákényszerül az ember, hogy megvizsgálja, mi is az, amivel azonosítja magát, nem elméletileg, hanem élet-halál alapon. Sok mindentről kiderül, hogy nem stimmel.

QUENTIN Azt hiszem, az a legfontosabb, hogy nem szabad begyulladni.

MICKEY Igen.

Szünet

Nem hinném most már, hogy be vagyok gyulladva. De be voltam, két héttel ezelőtt; reszkettem, amikor a küldönc bejött az irodába,

és átadta azt a rózsaszín papírlapot. Valósággal reszkettem. Szörnyű volt. Reszketett a térdem.

Szünet. Mindketten maguk elé bámulva ülnek. Végül Mickey Quentinhez fordul, és ránéz, Quentin szembenéz vele. Mickey mosolyogni próbál

Lehet, hogy most vége a barátságunknak.

QUENTIN (nevetéssel akarja elűtni, de növekvő szorongást érez) Miért?

MICKEY Azért, mert én meg fogom mondani az igazat.

Szünet

QUENTIN Hogy érted ezt?

MICKEY Úgy, hogy... nevetek fogok felsorolni.

QUENTIN (*hitetlenkedve*) Miért?

MICKEY Azért, mert... így akarom. Nekem nem kell többet ez az állandó konspiráció. Tizenöt éve, bárhová megyek, bármiről beszélek, folyton az az érzésem, hogy becsapom az embereket. Olyan ez, mint megszállt országban élni, félig a föld alatt.

QUENTIN De hiszen te csak néhány hónapig tartoztál oda!

MICKEY Igen, de az is elkötelezettség volt. Sajnálom, hogy sose beszéltünk róla. Én valójában sosem értettem egyet az Ötödik Módo-sító Cikkellyel. Minek hallgatni? Szerintem az nem őszinte dolog. Az ember vállalja a következményeket azért, ami volt.

QUENTIN De miért nem csupán magadról beszélsz?

MICKEY Arról már beszéltem. De ezek rámenős emberek, öregem; nevetek akarnak, és elintézik azt, aki...

QUENTIN Azt hiszem, nagy hibát követsz el, Mick. Ha majd mindez elmúlt, meglátod, meg fogod bánni. És különben is, hogy tudnának elintézni téged?

MICKEY (*rövid szünet*) Quent, szavazással kirúgnak a cégből, ha nem teszek tanúvallomást.

QUENTIN Ugyan, dehogy! Hiszen Max mindig ellene volt az ilyesminek!

MICKEY Max már meg is mondta, hogy így lesz.

QUENTIN Ezt nem tudom elhinni! Hát DeVries?

MICKEY DeVries is ott volt, meg Burton is, meg a többiek is, majdnem

mind. Bárcsak láttad volna a képüket, amikor megmondtam nekik! És ezekkel az emberekkel dolgoztam együtt tizenhárom évig. Megteniszeztünk együtt, bizalmas barátok voltunk, hisz tudod! És elég volt kimondani, hogy megidéztek, abban a pillanatban megkövültek.

A torony kivilágosodik

QUENTIN (*a Hallgatóhoz*) Minden kérdés mögött ugyanaz van! Érted? Nem tudom, hogy mit jelentünk egymásnak! Vagy inkább, hogy mit kellene jelentenünk!

MICKEY Quent, szinte éreztem, ahogy lélekben hátat fordítanak nekem. Rémes volt! És éreztem, hogy ezektől akár meg is halhatok!

Maggie jelenik meg ágyában, lélegzése hallatszik

MAGGIE Quentin?

Quentin alig pillant rá, elfordul, és fel-alá járkaál a Hallgató előtt. Amint Mickey folytatja, Maggie fokozatosan eltűnik

MICKEY Én csak egyet tudok, Quent, mégpedig azt, hogy nyíltan akarok élni, nyíltan és őszintén akarok élni!

Lou lép be fürdőnadrágban, s magánkéül van örömeben, amint megpillantja Mickeyt

LOU Mick! Gondoltam, hogy ez a te hangod lesz! (*Megragadja a kezét*) Hogy vagy?

Holga jelenik meg a torony tövében a virágokkal, s egy pillanat múlva eltűnik

QUENTIN Hogy merek újra ígéreteket tenni? Minden ígéretet túléltem, érted?

MICKEY Elég jól, Lou. Készültem, hogy holnap felhívlak.

LOU Igazán? Én is fel akartalak hívni *téged*; van egy kis problémám, amit... (*Bizonytalan hangon*) De szabad?

MICKEY Hát persze hogy szabad, Lou! Bármikor felhívhatsz. Most vendégeim jönnek otthon. *(Megragadja Lou karját)* Sokszor üdvözlöm Elsie-t.

LOU *(megkönnyebbülve)* Akkor holnap felhívlak! És köszönöm, Mickey!

Éz a hála látnivalóan szíven üti Mickeyt, aki már nébány méternyire eltávolodik; most visszafordul, elhatározza, hogy visszafordul

MICKEY Mi volt... mi volt az a probléma, Lou?

LOU *(megkönnyebbülten: odaszalad, akár egy kutyakölyök)* Csak az, hogy kiadjam-e most a könyvemet. Elsie attól tart, hogy újra fel találom kavarni vele a kedélyeket...

MICKEY *(szűnet)* De hát nem kell-e vállalni ezt a kockázatot? Én azt hiszem, az embernek vállalnia kell a következményeket, Lou, azért, amit tett, és azért, ami. Azt hiszem, amit az ember rejteget, az megmérgezi végül. Hiszen elvégre is ez a munkád.

LOU Én pontosan ugyanezt érzem! *(Megragadja a karját)* Az ördögbe is, Mick. Miért nem jövünk mi össze néha, mint régen? Nekem úgy hiányoznak azok a nagyszerű beszélgetések! Persze tudom, mennyire elfoglalt vagy mostanában, de...

MICKEY Lou.

Szűnet

LOU Igen, Mick. Mindenütt szívesen találkozom veled, ahol csak akarod!

MICKEY Elsie is feljön ide?

LOU Látni akarod? Lekiallhatok neki a partra.

Kifelé indul: Mickey megállítja

MICKEY Lou.

LOU *(valami furcsát érez)* Tessék, Mick.

QUENTIN *(felnéz az égre)* Uram Istenem.

MICKEY Megidéztek.

LOU Nem lehet!

Mickey bólint, lenéz a földre, Lou megragadja a karját

Ó, hát rettentően sajnálom, Mick. Már akkor tartottam ettől, amikor engem behívtak. De mondhatok neked valamit – és lehet, hogy megkönnyebbülsz tőle: ha egyszer ott állsz előttük, akkor már nagyon egyszerű az egész!

QUENTIN Ó, Uram Istenem!

LOU Igazán, nem is olyan szörnyű, mint amilyennek most elképzeled; valahogy minden lehámlik rólad, és végül nem marad más, mint... a tulajdon éned. Az igazad.

MICKEY (*rövid szünet*) Én már álltam előttük, Lou. Két hete.

LOU Ejha! Akkor mit akarnak tőled megint?

MICKEY (*Szünet. Merev mosoly az arcán*) Én kértem, hogy hallgassanak ki újra.

LOU (*megdöbbenve, tágra nyílt szemmel*) Miért?

MICKEY (*gondosan formálja a választ*) Mert meg akarom mondani az igazat.

LOU (*most támad fel benne a hitetlen félelem*) Milyen... értelemben? Hogy érted ezt?

MICKEY Amikor kijöttem a kihallgatásról, úgy éreztem, hogy nem is én beszéltem. Valaki más, valami önműködő és embertelen gépezet beszélt helyettem. Azt kérdeztem magamtól, ugyan mit védelmezek én azzal, hogy megtagadom a választ? Lou, engedd, hogy befejezzem! Meg kell engedned. A Pártot? De hiszen én megvetem a Pártot, mégpedig hosszú évek óta. Akárcsak te. És mégis, van valami, valami, ami befogja a számat, mikor arra gondolok, hogy nevetet kell ki-mondani. Mit is védelmezek én? Egy álmod – mert most már az –, a szolidaritás álmát, de hát nem foszlott-e szét ez már nagyon régen? Én tulajdonképpen nem érzek szolidaritást azokkal, akiket meg tudnék nevezni... kivéve téged. És irántad sem azért, mert együtt voltunk kommunisták, hanem mert együtt voltunk fiatalok. Mert amikor beszélgettünk, az olyan volt, mint ahogy talán a szerzetesek beszélgetnek, mint valami testvéri szövetség a világ minden igazságtalansága ellen. Csakis miattad szorult el a torkom, a szeretet miatt, amit mindig éreztem irántad, valahányszor találkoztunk. De mi hozta létre ezt a szeretetet, Lou? Nem az igazság tisztelete volt-e, a kép-mutatás gyűlölete, ami létrehozta? Ezért, ennek a szeretetnek a nevé-

ben, nekem most őszintének kell lennem magamhoz. Bizonyos értelemben könnyebb volna azt tennem, amit te tettél, és kitartani mellette; így megtartanám a barátságodat, de elveszíteném önmagamat. Mert az igazság, Lou, az én igazságom az, hogy szerintem a Párt *valóban* összeesküvés... Hadd fejezzem be. Én azt hiszem, minket *valóban* becsaptak; az igazság iránti szenvedélyünket az oroszok céljaira használták fel. És nem hinném, hogy továbbra is hátat fordíthatunk az igazságnak, pusztán azért, mert a reakciósök hirdetik. Én azt ajánlom: próbáljuk elválasztani az egymás iránti szeretetünket ettől a politikai mocsártól. Mi nem a Pártot szerettük, hanem az egymás igazságát. És mindezzel nem mondtam semmi olyat, amit el ne mondtunk volna már egymásnak az elmúlt öt év alatt.

LOU Akkor hát... mit javasolsz?

MICKEY Hogy menjünk vissza együtt. Gyere velem. És felelj a kérdésekre. Ezt akartam neked holnap megmondani.

LOU Soroljam fel a... neveket?

MICKEY Igen. A többiekkel is beszéltem a csoportból. Mindenki egyetértett, kivéve Wardot és Harryt. Ezek kiátkoztak, de hát erre számítottam.

LOU (*kábultan*) Várj, hadd értsem meg... ahhoz kéred a hozzájárulásomat, hogy engem megnevezz?

Szünet

Az én nevemet nem említheted meg. (*Reszketni kezd*) És ha mégis megteszed, Mickey, akkor eladsz engem a tulajdon érdekéért. Ha felhasználod a nevem, engem elbocsátanak. Tönkretesz vele. Elvágod a karrieremet.

MICKEY Lou, azt hiszem, jogom van megtudni, pontosan miért...

LOU Mert ha mindenki hitszegő volna, nem lenne civilizáció! Ez a Bizottság a filiszter igazi arcát mutatja! És rendkívül meglep, hogy te igazságról és jogról tudsz beszélni ezekkel a hitvány propagandasakállokkal kapcsolatban! Tőlem ugyan nem hallanak egy árva szót se! Egyetlen szót se fogok kiejteni! Nem... se a tizenegy szobás lakásod, se az autód, se a pénzed nem ér annyit. (*Nagy léptekkel a színpadrész szélé felé megy*)

MICKEY (*megmerevedve*) Ez hazugság! Nem korlátozhatod az egészet csak a pénzre, Lou. *Ez hamisítás!*

LOU (*ráförmed*) Itt csak egyetlen igazság van. Az, hogy téged megfélemlítettek! Megvásárolták a lelkedet! (*Ismét kifelé indul*)

MICKEY (*dühösen, de fegyelmezve magát*) Hát a tiédet? Lou! A te lelked... egészen a tiéd?

LOU (*könnybe lábad a szeme*) Hogy merészelsz te az én...?

MICKEY (*reszket dühében*) Más szemében meglátod a szálkát, bezzeg a magadéban a gerendát se, mi? Honnan van neked jogod erre a fennkölt, erkölcsös hangra, erre a...

Egészen messze megjelenik Elsie, és lassan közeledik feléjük, mintha a strandról jönne, a köpenye nyitva, s magasra emeli a fejét, a szél, a vágy, az ég felé

...makulátlan tisztességre? Én történetesen emlékszem arra, amikor hazaértektél Oroszországból; és emlékszem arra is, ki vágta be veled a könyved első változatát a kandallómba!

LOU (*szinte sikoltva: miután egy pillantást vetett Elsie felé*) Az Eszmel

MICKEY Én láttam, amint elégettél egy igaz könyvet, és olyat írtál helyette, amelyben hazugságok vannak! Mert ő, Elsie, kívánta tőled, ő félemlített meg, mert ő adta el a lelkedet!

LOU (*az öklét rázza*) Én elmarasztalak téged!

MICKEY De a saját lelkiismereted vagy az övé szerint? Ki beszél hozzám, Lou?

LOU Te szörnyeteg!

Zokogásba tör ki, s Elsie felé megy; a közelben találkozik vele, néhány szót mond neki, s Elsie arcán elszörnyedés látszik. A színpad elején Mickey megfordul, s a túloldalon, a fényfolt legszélein álló Quentin érzéseiben olvasva

MICKEY Gondolom, majd valaki más nézi át veled a tényvázlatodat.

Quentin határozatlanul, de nem cáfolva Mickeyt, most feléje fordul

Isten veled, Quentin.

QUENTIN (*tompán hangon*) Isten veled, Mickey.

Mickey kimegy, miközben Elsie és Lou elbresiet; Elsie szinte hisztérikus állapotban van. Mire odaérnek, megjelenik Louise, áll és figyel

ELSIE Hallottátok? (*Pillantásába Louise-t is belefogja*) Hallottátok? Ez erkölcsileg hülye!

Quentin feléje fordul; talán Quentin pillantása, talán valami átvillanó gondolatfoszlány arra készíteti, hogy összecsurkja magán a köpenyt, amelyet ezután szorosan összezárva tart; majd Quentinhez

Hát nem hihetetlen?

QUENTIN (*nyugodtan*) De az.

ELSIE Ilyen barátság után! Mennyire szerették egymást! És hány évig!

Kivilágosodik a tábor tornya; Quentin otthagyja ezt a csoportot, s feltekintve, lassan a torony felé megy

LOU (*kábultan*) Még az idén tavasszal egy drága aktatáskát hozott a születésnapomra!

ELSIE És rólad kereszteltette a fiát Louisnak! Ki érti ezt?

Fent megjelenik Holga, mint az imént, virágokkal. Eléggé messze van Quentintől, aki feléje fordul

QUENTIN Te szeretsz engem, ugye?

HOLGA Igen.

Pillanatnyi babozás után Quentin gyorsan a Hallgatóhoz fordul, és felkiált

QUENTIN Lehetséges volna, hogy valami naiv állhatatosságot keresek, ami nincs, és nem is volt soha?

Elsie felé fordul, aki éppen talpra állítja és megcsókolja Lou-t

Milyen gyöngéden segíti fel – most, hogy tönkre van téve.

Elsie kimegy Lou-val, átkarolja, és megcsókolja az arcát. Quentin nézi, amint elmennek

És mégis, lehet, hogy ez igaz csók volt. Vagy talán nincs is hitszegés, csak ember van, aki éppoly kevésbé vádolható, akár a fák, a macskák vagy a felhők? . . . Igen, igen, értem; de ha ilyenek vagyunk, mi adhat biztonságot?

Louise jelenik meg

Vagy bolondság ez a kérdés?

LOUISE Álmodtam valamit. Szeretném elmondani neked.

QUENTIN (*kénban*) Biztonságban vagyunk-e valaha is?

LOUISE Magas hegy tövében álltam. És le volt vágva mind a két lábam.

Quentin kezébe vesz egy tényvázlatot, belenéz

Ma este is muszáj dolgoznod?

QUENTIN A Lou ügye. Egész halom iratot kell átnézniem. (*Rövid szűnet*) Igaz, átnézhetem később is. Mi van?

LOUISE Semmi különös.

QUENTIN (*hirtelen leül, mintha eszébe jutott volna valami régebbi szándék, hogy rendesen viselkedik*) Ne haragudj, Louise. Mit akartál elmondani?

LOUISE Csak azt próbálok megérteni, miért lettél olyan dühös rám azon az estélyen a múltkor.

QUENTIN Nem voltam *dühös*, csak egyszerűen észrevettem, hogy valahányszor elkezdek beszélni, te közbevágysz, és elmagyarázod, hogy mit akarok mondani.

LOUISE Hát nem mondom, ittam egy picit, és kissé be is csíptem. Boldog voltam, azt hiszem, amiért te nem gyulladtál be, mikor mindenki begyulladt.

QUENTIN Igen, csak hogy Max is ott volt, meg DeVries is, és ők nincsenek begyulladva. Én csak a Lou perét akarom megnyerni, nem pedig a cégen akarok holmi erkölcsi győzelmet aratni. Úgy éreztem, hogy veszélyes helyzetbe sodorsz.

LOUISE Quentin, akkor is észrevettem, hogy dühös vagy, amikor az új szérumról beszéltem.

Quentin megpróbál visszaemlékezni, s úgy véli, Louise-nak igaza van

Mi az? Hát egyáltalán nem is akarsz, hogy beszéljek?

QUENTIN Ez nevetséges, Louise, ugyan minek kezded a...

LOUISE Mert abban a pillanatban, hogy a jogaimról kezdek beszélni, te megijedsz. Úgy látom, te nem is akarsz, hogy én boldog legyek.

QUENTIN *(a hangján érezhető, nem titkolt riadalom fontos engedményt fejez ki)*

Megmondom neked az igazat, Louise... azt hiszem, én elvesztettem a biztonságérzetemet. Néha úgy érzem, hogy egyáltalán nem is látom a valóságot. Örülök, hogy elvállaltam ezt az ügyet, de csak utólag jöttem rá, hogy egyetlen valamirevaló ügyvéd se mert volna kiállni Lou mellett. Mintha egyszerűen eltűnt volna az emberek közti kapcsolatok láthatatlan hálója. Pedig én valahogy mindig támaszkodtam erre; valójában sose hittem, hogy embereket olyan könnyen el lehet intézni. És ez súlyosabb kérdés, mint a politikai. Azt hiszem, kissé megijedtem tőle.

LOUISE *(Quentin részvételére számít, nem vádolja őt)* Hát akkor tudnod kell, mit éreztem, amikor megtaláltam azt a levelet a zsebedben.

QUENTIN *(Louise-hoz fordul; számított erre)* Azt nem azért tettem, hogy elintézzelek, Louise.

Louise nem válaszol

Azt hittem, azt a lányt már letárgyaltuk.

Louise most sem válaszol

Szóval, ezek szerint azt hiszed, én még most is...

LOUISE Én nem tudom, hogy te mit csinálsz.

QUENTIN *(elképedve)* Hogy érted ezt, hogy nem tudod?

LOUISE *(egyenesen a szemébe)* Azt mondtam, nem tudom! Évekkel ezelőtt azt hittem, igazat mondtál arról a másik lányról, de azután, ami most tavasszal történt, már semmit se tudok.

QUENTIN (*szűnet*) Kérdeznék tőled valamit: egészen a múltkori esté-lyig – valójában egész évben – úgy véltem, hogy sokkal boldogabbnak látszol, mint régen. Így is volt, igaz?

LOUISE Quentin, hát nem vetted észre, hogy egyszerűen csak igyekeztem kitérni az utadból ebben az évben?

QUENTIN (*megdöbbenve s ijedten, hogy elvesztette a valóságérzékét*) Igyekez- tél kitérni az utamból!

LOUISE Hát nem emlékszel arra, amit az idén magamról mondtam egyszer?

QUENTIN (*dühösen s még mindig döbbenten*) Bizony isten mondom, Louise, én addig az estélyig azt képzeltem, hogy mi építünk valamit!

LOUISE De miért?

QUENTIN Hát részletes felsorolással nem szolgálhatok, de annyi biztos, én igazán mindent megtettem, hogy megmutassam, milyen sokra tartalak. Ezt azért csak észrevetted, nem?

LOUISE Quentin, te csupa neheztelek vagy; azt hiszed, nem veszem észre?

QUENTIN Azért neheztelek, mert szüntelenül törvényt ülsz rajtam, Louise. Te talán ártatlan szemlélő vagy itt? Arra várok, hogy ismerd be: neked is volt részed abban, amit elkövettem, s azért neheztelek, mert hiába várom.

LOUISE Mondtam, hogy részem volt benne: túlságosan sokáig nem követeltem semmit.

QUENTIN Azt akarod ezzel mondani, hogy tavalyelőtt nyáron nem jöttél oda hozzám, és nem jelentetted ki: ha meg nem változom, akkor elváltsz tőlem?

LOUISE Azt sohasem mondtam, hogy *elhatároztam* a...

QUENTIN Azt mondtad, ha úgy alakulna a helyzet, akkor elválnál – mi ez, ha nem annak a bizonyítéka, hogy neked is volt részed benne?

LOUISE Jó, jó, de ez még nem ok arra, hogy elmenj lelki klinikát játszani a legelső lánnyal, aki utadba kerül!

QUENTIN Mennyi szégyenkezést várnál el tőlem? Utálok, amit tettem. De azt hiszem, már megmagyaráztam: rohadtul éreztem magam, bár nem volt rá semmi okom, de mégis, és aztán ugyan mi mást tehettem, hát...

LOUISE Látod, pontosan ezt mondom, Quentin: hogy még most is véded. Még most, ebben a percben is.

Ez az igazság megakasztja Quentint

És én tudom ezt, Quentin.

QUENTIN És téged... téged talán semmi vád se érhet, hm?

LOUISE Ugyan mi?

QUENTIN Hát, például... sose fordítasz hátat az ágyban?

LOUISE Én igazán soha...

QUENTIN De igenis megtörtént, hogy hátat fordítottál nekem az ágyban, Louise. Nem vagyok hülye!

LOUISE Nos, mi mást vársz tőlem? Amikor némán és hidegen rám teszed a kezed?

QUENTIN *(megbukott)* Hát, én... én nem nagyon szoktam kimutatni az érzéseimet, azt hiszem.

Rövid szünet. Quentin Louise szánalmára apellál

Louise... én egész áldott nap folyton csak miattad nyugtalanokodom. És éjjelente is.

LOUISE *(ez már valami, de nem elég)* De hát van egy gyereked is; szerintem ez nyugtalanít téged.

QUENTIN *(mélyen megbántva)* Ez minden?

LOUISE *(feszülten, nagyon ésszerűen magyaráz)* Nézd, Quentin, az egész dolognak a nyitja nagyon egyszerű: te azt kívánod a feleségedtől, hogy teremtsen olyan... légkört, amelyben soha sincsenek viták, te pedig állandó dicséretekből sütkérezhetsz...

QUENTIN Hát nem mondom, nem bánnék egy kis dicséretet, mi rossz van abban?

LOUISE Quentin, én nem vagyok dicsérőgépi! Én nem vagyok az anyád! Én külön személy vagyok!

QUENTIN *(Louise-ra bámul, s mindarra, ami mögötte van)* Ezt most már értem.

LOUISE És ez nem bűn! Nem bűn, ha felnőtt az ember, és be van nőve a feje lágya.

QUENTIN *(nyugodtan)* Valószínűleg nem az. De zavarba ejt a dolog,

mert tulajdonképpen én is erre jöttem rá, amikor megtudtam, hogy Lou egyik régi tanítványától a másikhoz ment, és egyik sem vállalta az ügyét. . .

LOUISE Mi köze ennek Lou-hoz? Szerintem nagyszerű, hogy te. . .
QUENTIN Igen, csakhogy én azért teszem ezt, amit te nagyszerűnek mondasz, mert képtelen vagyok külön személy lenni! Így hiszem. Igazán nem vágyom arra, hogy „vörös” ügyvédként emlegessenek; ahhoz sincs semmi kedvem, hogy elevenen felfaljon a sajtó, és különben, ha rákerülne a sor, hát Lou meg tudná védeni önmagát. De amikor ez a derék, megtört ember, aki mindig csak jót akart, szemben ül velem az íróasztalomnál. . . nem tudom, hogy mondhatnám neki, hogy az érdekeink nem közösek többé, és ha nem változik meg, hát sorsára hagyom, mivel mindketten külön személyek vagyunk.

LOUISE Te tökéletesen meg vagy zavarodva! Lou ügyének nincsen semmi. . .

QUENTIN *(kétségbeesve keresi a gondolatot)* Éppen a zavarodottságomat mondom el! Azt hiszem, hogy Mickey is külön személy lett.

LOUISE Fantasztikus vagy!

QUENTIN És ha meggondolom, az anyám is, azt hiszem, ő is az lett. . .

LOUISE Azonosítani akarsz engem az. . .

QUENTIN Louise, azért kérlek, hogy magyarázd ezt meg nekem, mert itt a pont, aminél nem látok tovább! Amikor végül is külön személy lettél, mi a fene következett akkor?

LOUISE *(bizonyos határozatlan büszkeséggel)* Az érettség.

QUENTIN Nem tudom, hogy az mit jelent.

LOUISE Azt jelenti, hogy tudomásul veszed: más személy is létezik, Quentin. Nemhiába járok analízisbe!

QUENTIN *(kutatva)* Lehet, hogy ez valami tipikus tünet, de én esküszöm, Louise, ha csak egyetlenegyszer, saját elhatározásodból, s ha mégannyira igazad van is, ha egyszer idejőnnél hozzám, és azt mondanád, hogy valamiben, valami fontos dologban te is hibáztál, és hogy sajnálod. . . hát az segítene.

Louise hallgat büszkeségében és eltökéltségében, hogy többé nem hagyja magát

Nos, Louise?

LOUISE Úristen! Micsoda hülye vagy!

Kétségbeesetten elstrja magát, az életét siratja. Aztán eltűnik. Egy parkban álló padra hull most a fény, forgalom zaja hallatszik. Egy néger fiatalember siet arra, csinosan öltözve, napszemüvegben, keres valakit, megáll, port csapkod le kifényesített cipőjéről, továbbmegy. Toprongyos ruhájú, bicegő öregasszony bevásárlószatyrot s kalitkában papagájt cipel. Quentin besétál, leül a padra, aktatáskáját az ölébe veszi

QUENTIN Milyen kevés nap tartja helyén a lelket; akár egy faliszőnyeg, mely négy vagy öt szögön függ. Legfontosabb az a nap, melyen az ember megszűnik alakulni; amikor egyszerűen lenni kezd. Azt hiszem, akkor van ez, amikor az elvek vérré válnak, s az ember a „hogya is kéne lennie” általános szürkesége helyett elkezd végre azt látni, ami van. Még a parkszéli pad is elevennek látszik, hisz annyi élő emberrel volt dolga. Ez a szó: „Most”, olyan, akár egy időzített bomba; bezuhant az ablakon, és ketyeg.

Az öregasszony most visszafelé jön át a szőnpadon a papagájjal

Ez az asszony papagájt sétáltat. Hirtelen mindennek következménye támad; ő talán azért aggódik, hogy mi lesz a papagájjal, ha ő már nem él.

Tweedruhás, csúnya lány megy arra, papírkötésű könyvet olvas

Mennyi bátorságra van szüksége egy csúnyácska lánynak! Milyen fegyelmezett, hogy föl nem gyújtja a Szépművészeti Múzeumot.

A néger jön, leporolja a cipőjét, majd Quentinhez lép, és tüzet kér. Quentin meggyújtja a cigarettáját

És ez vajon hogy lehet ilyen ápolat, amikor a fürdőszoba biztosan másik emeleten van? Valószínűleg dühöng, amikor borotválkozik.

A néger meglátja hátul a nőjét, és elmegy vele

És vajon mi késztet arra, hogy mikor véget ér a nap, úgy érzem, hogy okvetlenül haza kell mennem? Érted? Azon a napon, amikor hirtelen minden előírás megszűnt. Csak a . . . „most” ketyegett folyton.

Maggie jelenik meg, keres valakit

Íme, itt egy igazság; formás, üde bőrű, cáfolhatatlan.

MAGGIE Bocsnát, tessék mondani, nem látott erre egy férfit nagy kutyával?

QUENTIN Nem. De láttam egy asszonyt kismadárral.

MAGGIE Nem, az nem az. Ez itt az autóbuzsmegálló?

QUENTIN Igen, ott a tábla . . .

MAGGIE (*leül mellé*) Ott álltam, ni, odaát, és egyszer csak arra jön egy ember egy nagy kutyával, és szó nélkül a kezembe nyomja a pórázt, és elmegy. Elindultam utána, de a kutya nem akart mozdulni. És akkor odajött ez a másik ember, és fogta a pórázt, és elment. De nem hiszem, hogy az övé lenne az a kutya. Azt hiszem, az első lehetett.

QUENTIN De nyilvánvalóan nem kell neki.

MAGGIE De talán azt akarta, hogy az enyém legyen. Azt hiszem, a másik csak meglátta a dolgot, és gondolta, szerez magának egy ingyen kutyát.

QUENTIN Na és, magának kellene a kutya?

MAGGIE Á, hogy tarthatnék én kutyát? Nem hinném, hogy megtűrnének egy kutyát, ahol én lakom. Lehet, hogy megtűrnék, de én sose láttam ott kutyát. Igaz, nem sokat vagyok ott. Milyen busz ez?

QUENTIN A Fifth Avenue-ra megy. Errefelé a belvárosba jut vele. Hová akart menni?

MAGGIE (*gondolkodik*) Hát, mehetek oda is.

QUENTIN Hová?

MAGGIE A belvárosba.

QUENTIN Mennyi mulatságos dolog történik, igaz?

MAGGIE Talán azt hitte az az illető, hogy szeretnék egy kutyát. Különbözn szeretnék is, ha lenne hol tartani, de még hűtőszekrényem sincs.

QUENTIN Igen. (*Szünet*) Gondolom, azt hitte, hűtőszekrénye már van; nyilván így lehetett.

Maggie vállat von. Szünet. Quentin a lányt nézi, aki az autóbust lesi. Quentinnek nincs több mondanivalója. Louise jelenik meg fényben

LOUISE Te egyetlen nővel sem beszélgetsz – nem mint nővel beszélsz velem! Azt hiszed, hogy ha felolvasod nekem a tényvázlatodat, akkor beszélgetsz velem?

Louise-t elnyeli a sötétség. Quentin feszült figyelemmel előrehajol, térdére könyökölve. Újra Maggie-re néz. Névtelen férfiak jelennek meg, lödörögnek, méregetik Maggie-t

QUENTIN (*erőfeszítéssel*) Maga hol dolgozik?

MAGGIE (*mintha Quentinnek tudnia kellene*) A kapcsolótáblánál.

QUENTIN Ja, telefonközpontban?

MAGGIE (*elneveti magát*) Hát nem ismer meg?

QUENTIN (*meglepetten*) Én?

MAGGIE Minden reggel biccentek magának az ablakon keresztül.

QUENTIN (*egy pillanat múlva*) Ja! A várószobában!

MAGGIE Hát persze!

QUENTIN Mi is a neve?

MAGGIE Maggie.

QUENTIN Hát hogyan. Néha maga hívja a számaimat.

MAGGIE Talán azt hitte, csak úgy idejöttem és leszólitottam?

QUENTIN Fogalmam se volt.

MAGGIE (*nevet*) Nahát, szépeket gondolhatott rólam.

QUENTIN Nem tudtam, mit gondoljak.

MAGGIE Azt hiszem, maga igazában sose vett észre engem. Úgy értem, legfeljebb a fejemet ha láthatta azon a kis ablakon keresztül.

QUENTIN Igen. De hát örülök, hogy végre a többit is megláthattam magából.

MAGGIE (*nevet*) Még visszamegy dolgozni ma este?

QUENTIN Nem, csak leültem néhány percre pihenni.

MAGGIE (*megérezte Quentin magányosságát*) Aha.

Lustán körülnéz. Quentin végigpillant a testén

QUENTIN Kár, hogy a mögött a kis ablak mögött kell ücsörögnie.

Maggie hálásan felnevet. A pillantása elkap valamit

MAGGIE *(feláll)* Az ott az én buszom?

QUENTIN Tulajdonképpen nem tudom pontosan, hová akar menni.

Egy férfi jelenik meg, végigméri Maggie-t, a busz felé pillant, aztán megint a lányra bámul

MAGGIE Az egyik olyan engedményes áruházat keresem; most vettem egy gramafont, de nincs hozzá csak egy szál lemezem. Hát akkor viszlát! *(Félig hátrálva a férfi felé megy)*

FÉRFI Van olyan a Huszonhetedik utcában meg a Sixth Avenue-n is.

MAGGIE *(megfordul, meglepetten)* Ja, köszl!

QUENTIN *(feláll, s a lány felé megy, mint aki attól tart, hogy a férfi elkaparint-hatja)* Van itt lemezüzlet mindjárt a sarkon túl is.

MAGGIE De engedményt adnak-e?

QUENTIN Azt mindegyikben adnak...

FÉRFI *(kezt a lány karja alá csúsztatja)* Ugyan, mit, vacak tíz százalékot? Gyere, kis szöke, én szerzek neked ötvenet is, mint a pinty.

MAGGIE *(megy a férfi karján)* Igazán? De Perry Sullivan lemezre is?

FÉRFI Azt majd tőlem kapod... kapsz tőlem két lemezt! Gyere!

MAGGIE *(megáll, hirtelen észbe kap; kibúzza a karját, hátrál)* Bocsánat, én... otffelejtettem valamit.

FÉRFI *(szinte csorog a nyála)* Ide hallgass, kapsz tőlem tíz lemezt. *(Kifelé kiált)* Tartsa azt az ajtót! *(Karon ragadja a lányt)* Gyere!

QUENTIN *(feléje megy)* Hé!

FÉRFI *(elengedi a lányt; Quentinhez)* Á, menjen a víz alá. *(Kisiet)* Tartsák csak, tartsák azt az ajtót!

Quentin nézi, ahogy a „busz” elmegy, majd a lányhoz fordul. Maggie a hajával van elfoglalva, de furcsán távoli és fakó arccal

QUENTIN Ne haragudjon, azt hittem, ismeri.

MAGGIE Á, sose láttam.

QUENTIN Hát... akkor minek ment vele?

MAGGIE Azt mondta, tud egy olyan áruházat.

QUENTIN *(megzavarodva, nyugtalanul a lányra néz, majd meggyőződés nélkül bólint)* Aha.

MAGGIE Az hol van, amelyikről maga beszélt?

QUENTIN Várjon csak, hadd gondolkodom. Várjon csak...

MAGGIE Leülhetek addig magával? Ameddig gondolkodik?

QUENTIN Hát persze.

Visszamennek a padhoz. Quentin vár, ameddig a lány le nem ül; a lány tudomásul veszi az udvariasságot, Quentinre pillant, amikor az leül. Aztán szembenéz vele, s valamiért meghökkenés van az arcán

Ez gyakran megesik magával?

MAGGIE Elég gyakran.

Lehetetlen megmondani, tetszik-e Maggie-nek, hogy leszólítják, vagy sem

QUENTIN Mert szóba áll velük, az a baj.

MAGGIE De hát megszólítanak, és akkor válaszolnom kell, nem?

QUENTIN Ha ilyen közönségesek, akkor nem.

MAGGIE De ha beszélnek hozzám...

QUENTIN Egyszerűen fordítson hátat.

MAGGIE *(ezen elgondolkodik, majd határozatlanul)* Hát jó. *(Mintegy távolról megérezve egy másik világot, Quentin világát)* Kösz különben, hogy... közbelépett.

QUENTIN Ugyan, akárki megtette volna.

MAGGIE Á, nevetni szoktak. Mint valami viccen. *(Kinjában nevet. Rövid szünet)* Maga... még sokáig akar itt pihenni?

QUENTIN Csak néhány percig. Hazafelé tartok. Máskor sose szoktam leülni.

MAGGIE Jé! Pedig úgy néz ki, mintha mindig kiülne ide.

QUENTIN Hogyhogy?

MAGGIE Nem is tudom. Úgy néz ki, mintha képes lenne órákig elücsörögni itt a fák alatt... és csak gondolkodni.

QUENTIN Pedig nem így van. Rendszerint egyenesen hazamegyek. *(Mosolyogva)* Mindig egyenesen hazamentem.

MAGGIE *(tudomásul veszi ezt)* Aha. *(Felélénkül)* Mert, tudja, a gramafont, azt részletre vettem, de tudniillik lemezt azt sajnos nem adnak részletre.

QUENTIN Talán attól félnek, hogy elkopna a lemez, még mielőtt kifizetik.

MAGGIE Jé, tényleg, biztosan. Sose tudtam, hogy miért. Mert hát gramafont, azt adnak részletre is. Maga honnan tudja?

QUENTIN Nem tudom. Csak gondolom.

MAGGIE De biztos, hogy így van. *(Nevet)* Én sose jövök rá az ilyesmire! Én majdnem sohase tudom, hogy mi miért van! *(Mélyebbről nevet. Quentin is)* Volt valami tíz vagy húsz lemezem Washingtonban, de akkor a barátom beteg lett, és el kellett jönnöm. Bár meglehet, hogy még most is ott vannak.

QUENTIN Hát, ha megvan a lakás is...

MAGGIE Nem hiszem, hogy megvan. Pár hónapja kaptam egy levelet az ingatlanügynökségtől. *(Szünet. Gondolkodik)* Fel kéne már bontani. Máskülönben ott lakott a barátom, ni, szemben, a Park Avenue-n.

QUENTIN Aha. És jobban van?

MAGGIE Meghalt. *(A szeme könnybe lábad)*

QUENTIN *(megrökönyödve)* Mikor?

MAGGIE Pénteken. Emlékszik, aznapra be is csukták az irodát.

QUENTIN Csak nem... *(elképedve)* ...Cruse bírós?

MAGGIE De az.

QUENTIN *(lassan növekvő megdöbbenéssel)* Ó, nem is tudtam, hogy maga... Nagy jogász volt. És nagy bírós is.

MAGGIE *(könnyeit törölgetve)* Nagyon rendes volt velem.

QUENTIN Ott voltam a temetésén; de magát nem láttam.

MAGGIE *(könnyeivel küszködve)* A felesége nem hagyta, hogy kimenjek. De a kórházba bejutottam, mielőtt meghalt. De alig nyitottam ki az ajtót, a család kilökött, és... hallottam, ahogy ő utánam kiáltott: „Maggie! Maggie!” *(Szünet)* Mindenáron fel akartak nekem ajánlani ezer dollárt. De megmondtam nekik, hogy nem kell énnekem semmi,

éppen csak el akartam búcsúzni tőle! (*Kinyitja a táskáját, kivessz belőle egy hivatali bortéket, felbontja*) Eltettem egypár rögöt. Látja? A sírjáról való. A sofőrje vitt ki, az Alexander.

QUENTIN (*a rögöket nézi, majd a lány arcát*) Sokat hagyott magára?

MAGGIE Nem. Nem hagyott rám semmit. (*Visszateszi a bortéket, becsukja a táskát, bámul*)

QUENTIN Nagyon szerette?

MAGGIE Nem. De nagyon rendes volt. Pedig egypárszor ott is hagytam.

QUENTIN És végleg miért nem hagyta ott?

MAGGIE Nem akarta, hogy otthagyjam.

QUENTIN Aha. (*Szünet*) Na és, most mik a tervei?

MAGGIE Irtón szeretném megvenni azt a lemezt, csak tudnám, hogy melyik boltban adnak engedményt.

QUENTIN Nem így értem, hanem általában.

MAGGIE Miért, most ki fognak rúgni?

QUENTIN Ugyan, nem valószínű.

MAGGIE Bár nem is izgat, mert tudniillik mindig visszamehetek a hajszakmába.

QUENTIN Hová?

MAGGIE Régen hajápoló szereket reklámoztam. (*Nevet, képzeletbeli üvegből fecskendezi a haját*) Tudja, áruházakban. Még utaztam is, elküldtek Bostonba meg New Orleansbe, meg mindenhová. (*Quentin áll a dörgöli a haját*) Azért, mert látja, nagyon sűrű hajam van. A mamám haját örököltem. És nem töredezik. Nézze csak, látja, nincs egy törött hajszálam se. A legtöbb nőnek töredezett a haja. Nézze, tapintsa meg, érzi, mennyire... (*A fejébe emelte Quentin kezét, most hirtelen elereszti*) Jaj, bocsásson meg!

QUENTIN Semmi baj!

MAGGIE Csak gondoltam, talán meg akarja tapintani.

QUENTIN Persze.

MAGGIE Egész nyugodtan. Már úgy értem, ha akarja.

Megint odatartja a fejét. Quentin megérinti a feje búbját

QUENTIN Csakugyan! Milyen puha.

MAGGIE (*bűszkén*) Egyszer nem egészen tíz perc alatt apródfrizurából tupírozott kontyot csináltam magamnak!

QUENTIN És miért hagyta ott ezt a munkát?

MAGGIE (*ismét megjelenik szemében a fakóság*) A végén már pártgyűlésekre küldtek, meg ilyesmi. Tudja, szórakoztatni is kellett, mindenféle illetőket.

QUENTIN Aha, értem.

MAGGIE Aztán már sok olyasmi volt benne, amit nem szerettem.

Hosszú pillanat. Egy diák megy arra, olvas. Felnéz a könyvből, félénken Maggie-re pillant, tovább olvas. Maggie nevet

Hát nem cuki egy ilyen diák, amikor így felnéz a könyvből?!

Nevetve Quentin felé fordul, Quentin melegen, mosolyogva néz rá

Ugye, nem haragszik, amiért a fejemre tettem a kezét?

QUENTIN Ugyan, nem történt semmi... nem vagyok én *olyan* borzasztó ember. (*Halkan, zavartan nevet*)

MAGGIE Maga nem rossz ember.

QUENTIN Nem is úgy értettem, hogy rossz, hanem hogy... félszeg.

MAGGIE A félszegség az nem rosszság. (*Hosszan, elmerülten nézi*)

Úgy értem... ha maga tényleg az.

QUENTIN Azt hiszem, az vagyok, úgy látszik.

Szünet. Egymást nézik

Maga nagyon szép, Maggie.

Maggie mosolyog, s kibúzza magát, mintha Quentin szavai belébatoltak volna

És azt szeretném, ha vigyázna magára.

MAGGIE Ja... (*Ruhája szakadt szegélyére mutat*) Ez reggel a buszon szakadt el. Majd otthon megvarrom.

QUENTIN Nem erre gondoltam.

Maggie megint Quentin szemébe néz; mint akit megfenyítették

Nem kritizálni akarom magát. Egyáltalán nem. A legkevésbé sem. Érti, ugye?

Maggie bólint, elmerülten nézve Quentin arcát. Quentin feláll

Mennem kell.

Maggie feláll, s csak bámul rá, teljes odaadással. Quentin látja ezt. Mozdul a keze, de végül kézfogás lesz belőle

A telefonkönyvben találhat lemezboltokat.

MAGGIE Azt hiszem, sétálok egyet a parkban.

QUENTIN Ne tegye. Sötétedik már.

MAGGIE De itt olyan szép az este. Egyszer itt is aludtam, amikor nagyon meleg volt a szobámban.

QUENTIN Az isten áldja meg, eszébe ne jusson! Én ismerem ezt a parkot. Nemcsak az állatkertben vannak fenevadak.

MAGGIE Jó. Hát akkor veszek egy lemezt. *(Hátrál egy lépést)* És ne haragudjon a hajam miatt, ha zavarba hoztam.

QUENTIN *(nevet)* Dehogyan hozott.

MAGGIE *(hátrálva elindul, közben megérinti a feje búbját)* Csak mutatni akartam, hogy nem töredezik.

Quentin bólint. Maggie néhány méter után megáll, felmutatja a szakadt ruhaszegélyt

Ezt majd megvarrom ám otthon.

Quentin bólint, Maggie a parkra, a színpad mélyére mutat

Én nem akartam itt aludni. Csak éppen elaludtam.

Két fiatal fickó jelenik meg; elmennek Quentin mellett. Maggie mellett lassítanak, s a színpad megvilágított részének szélén megállnak, várják Maggie-t

QUENTIN Értem.

MAGGIE Hát akkor... majd találkozunk! (*Nevet*) Ha ki nem rúgnak!

QUENTIN Viszlát.

Maggie elmegy a két fiú mellett, azok a nyomába szegődnek, s a fülébe sugdosnak. Maggie nem fordul meg s nem válaszol, de meglepetést sem mutat

(*Quentin aggódva utánasiet*) Maggie! (*Megragadja a karját, elrántja a fiúktól, s papírpénzt vesz elő a zsebéből*) Tessék, üljön taxiba! Az én költségemre. Menjen, éppen ott jön egy. (*Mutatja és fűttyent*) Menjen, csípje el!

MAGGIE (*a várakozó fiúkkal ellentétes irányban hátrál*) De hová... mit mondjak neki, hová vigyen?

QUENTIN Csak cirkáljon a negyvenes utcák környékén – futja abból a pénzből.

MAGGIE Kösz, viszlát! (*Kifelé hátrálva*) Maga... maga még tovább pihen itt?

QUENTIN Nem tudom.

MAGGIE (*ámulva*) Nahát, ez igazán rendes dolog!

Kisiet. Quentin áll és utánabámul. A két fiú is nézi, amint elmegy a „taxi”, majd kimennek.

Most Louise-ra esik a fény, aki székekben ülve olvas. Quentin, aktatáskáját a háta mögött tartva, lassan besétál a színpadnak ebbe a részébe, Louise-től néhány méternyire megáll és bámulja. Louise nem veszi észre, olvas és cigarettázik

QUENTIN Igen. Van lába, melle, szeme, szája. Milyen csodálatos – egy nő, aki az enyém! Valóságos csoda. A saját házamban!

Odamegy hozzá, lehajol, megcsókolja, Louise meglepetten és zavartan néz fel rá

Szervusz.

Louise továbbra is nézi, megérezve, hogy valami roppant hasadék támadt a világban

Mi baj?

Louise most sem szólal meg

No, mi baj?

LOUISE Semmi.

Tovább olvas. Quentin meggzavarodva, csaldódotan áll és figyel, majd kinyitja az aktatáskáját, és iratokat vesz elő

Csukd be az ajtót, ha gépelni akarsz.

QUENTIN Mindig be szoktam.

LOUISE Nem mindig.

QUENTIN Majdnem mindig.

Csaknem elneveti magát, felszabadult hangulatban van, de Louise nem bajlandó derülni, hanem tovább olvas. Quentin elindul a hálószoba felé, megáll

Mi lenne, ha holnap este elmennénk valahová vacsorázni? A szülői értekezlet előtt?

LOUISE Miféle szülői értekezletről beszélsz?

QUENTIN Hát az iskolában.

LOUISE Az ma este volt.

QUENTIN (*megrökönyödve*) Tényleg?

LOUISE Persze. Nemrégem értem haza.

QUENTIN Miért nem figyelmeztettél, amikor felhívtalak máma?

LOUISE Éppen olyan jól tudtad, akárcsak én.

QUENTIN De hiszen tudod, hogy gyakran elfelejtem az ilyesmit. Mondtam neked, hogy beszélni akarok a tanítójával.

LOUISE (*kissé élesebben*) Az emberek megteszik, amit akarnak, Quentin.

QUENTIN De Louise, hiszen ma délután háromkor beszéltem veled. . .

LOUISE (*akaratlan*) Mert azt mondtad, hogy dolgoznod kell ma este!

Jelentősegteljesen Quentinre néz; majd tovább olvas. Quentin rémülten áll

QUENTIN Nem dolgoztam.

LOUISE (*nem néz fel a könyvéből*) Én tudom, hogy nem dolgoztál.

QUENTIN (*meglepetten*) Honnan tudod?

LOUISE Hát, először is, Max idetelefonált fél nyolckor.

QUENTIN Max? Minek?

LOUISE Nyilván az egész végrehajtó bizottság együtt ült az irodában, és arra várt, hogy veled tárgyalhasson ma este.

Quentin a fejéhez kap; az arcán nyílt rémület

Háromszor is telefonált, ami azt illeti.

QUENTIN Én meg elfelejtettem az egészet! (*A telefonhoz siet, megáll*)
Hogy lehet ez? Tökéletesen...

LOUISE Most már úgy sincsenek ott. (*Hangsúlyozottan*) Fél tizenegy van.

QUENTIN Úristen, én... Hogy is tehettem ilyet? Mi is az otthoni száma?

LOUISE A hálósobában van a könyv.

QUENTIN Arról kellett volna tárgyalnunk, hogy elvállaltam a Lou ügyét. DeVries külön azért maradt bent a városban éjszakára, hogy... megbeszélhessünk mindent. Én meg fogom magam, és elmegyek sétálni... mintha... semmi... (*Abbagyja. Felveszi a kagylót*) Mi is a Max száma, Murray Hill 3... mennyi?

LOUISE A könyv ott van az ágy mellett.

QUENTIN De hiszen te tudod, Murray Hill 3, valamennyi.

LOUISE Benn van a könyvben.

Szünet. Quentin Louise-ra néz. Tanácstalan

QUENTIN Mit csinálsz?

LOUISE Azt mondom, hogy a könyv bent van a hálósobában.

QUENTIN (*lecsapja a kagylót, és éppen annyira rémülten, mint amilyen dühösen*) De te tudod a számot!

LOUISE Én nem vagyok a telefonkönyved. Te éppen olyan jól emlékszel a számokra, mint én.

QUENTIN Aha, értem. (*Gúnyosan bólogat, kifelé indul*)

LOUISE Ne azt a telefont használd, kérlek, mert felébred a gyerek.

QUENTIN (*megfordul*) Nem állt szándékomban odabentről telefonálni.

LOUISE Gondoltam, talán bizalmas közlendőd van.

QUENTIN Nincs ebben semmi bizalmas. Ez a dolog téged éppen úgy érint, akár engem. Az ételedről van szó, amit megeszel, és a ruhádról, amit felveszel.

LOUISE Ne mondd! Mióta szoktál te ránk is gondolni?

QUENTIN Az értekezlet tudtommal azért ült össze, hogy eldöntse, kiváljak-e a cégből addig, míg a Lou ügye le nem zárul – vagy pedig végleg kilépek.

A telefon felé megy. Louise növekvő rémületben áll

Murray Hill 3... *(Felveszi a kagylót, egyet tárcsáz)*

LOUISE *(nagyon akarata ellenére)* Ez a régi száma.

QUENTIN Murray Hill 3-4598.

LOUISE Megváltozott. *(Pillanat szünet: végül)* Cortland 7-7098.

QUENTIN *(Louise nem néz rá: Quentin megérez valamit, amit győzelemnek gondol)* Kösz.

Ismét elkezd tárcsázni, majd leteszi a kagylót. Louise leül: kezdi belátni, hogy ő is hibázott

Nem is tudom, mit mondjak neki.

Louise hallgat

Úgy beszéltük meg, hogy mindenki visszamegy vacsora után. Hülyén hangzana, hogy elfelejtettem az egészset.

LOUISE Talán meg voltál ijedve.

QUENTIN De hiszen egész délután jegyzeteltem, amit ma este el akartam mondani! Teljesen hihetetlen!

LOUISE *(túlzott nyomatékkaal)* Talán magad sem veszed tudomásul, hogy mennyire meg vagy ijedve.

QUENTIN Talán csakugyan. Szörnyű dolgot mondott máma Max. Rá akart venni, hogy adjam vissza a Lou ügyét, mire én azt mondtam: „A törvény az törvény; mi nem viselkedhetünk másként, akkor sem, ha az országban hisztéria van.” És ezzel nem mondtam semmi

különöset, gondoltam magamban, de ő úgy nézett rám, mint még soha – mintha egy hegy tetején állna, én meg egy másikon, és ezt mondta: „Én nem tudok semmiféle hisztériáról. Legalábbis ebben az irodában.”

LOUISE (*barag nélkül*) És mindez miért lep meg téged?

QUENTIN (*rövid szünet*) Nem értem pontosan, mire célzol.

LOUISE Egyszerűen csak arra, hogy van néhány kérdés, amivel szembe kell nézni. Te hajlamos vagy rokonaidnak tekinteni az embereket. Max nem az apád, nem is a bátyád, nem is egyéb, hanem egy nagyon jelentékeny ügyvéd, akinek megvannak a maga érdekei. Nem fogja az egész céget kockára tenni, hogy megvédjen egy kommunistát. Nem is tudom, mire alapítod ezt az ábrándot.

QUENTIN Úgy érted ezt, hogy...

LOUISE Úgy értem, hogy valamiről le kell mondanod; ha ennyire fontos neked Lou ügye, akkor alighanem ki kell lépned a cégből.

QUENTIN (*szünet*) Gondolod, hogy ki kéne lépnem?

LOUISE Ez attól függ, mennyire fontos neked Lou.

QUENTIN Éppen ezt próbálom meghatározni; nem tudom pontosan. Te mit gondolsz?

LOUISE (*aggodalommal*) Nem nekem kell eldöntenem, Quentin.

QUENTIN (*csodálkozva és meghökkenve*) De hát téged is érint, nem?

LOUISE Persze hogy érint.

QUENTIN (*most valóban sarokba szorult*) Ezek szerint magad se tudod, mit érzel?

LOUISE Én tudom, hogy mit érzek, de nem nekem kell döntenem.

QUENTIN Csak kíváncsi volnék, te hogyan...

LOUISE Te? Kíváncsi, énrám?

QUENTIN Aha. Szóval nem is arról beszélünk, amiről beszélünk, igaz?

LOUISE (*nyomatékosan bólint*) El kell döntened, mit érzel egy bizonyos emberi lény iránt. Most az egyszer, először életedben. És aztán talán eldöntöd majd azt is, hogyan érzel más emberi lények iránt. Egyértelműen és határozottan.

QUENTIN Más szóval... hol jártam ma este.

LOUISE Nem érdekel, hogy hol jártál ma este.

QUENTIN (*szünet*) A parkban üldögéltem egy darabig. És ezen gon-

dolkodtam. Én nem fekszem le más nővel, bár azt hiszem, úgy viselkedem, mintha csakugyan lefeküdnék.

Louise nagyon figyel. Quentin látja ezt, s felélénkíti a remény

Talán csak azért provokálom a gyanúdat, hogy... leszálljak a bírói emelvényről, hogy ne ítélkezzem olyan fensőbbiségesen mások felett. Mert bizony ítélkezem, s ráadásul kíméletlenül – amikor pedig az igazság az, hogy meg vagyok rémülve. Nem tudom, azt a levelet is nem szándékosan hagytam-e ott, hogy elolvasd... arról a lányról van szó... azért, hogy... valamiképpen az elítéltek közé kerüljek; hogy valamiképpen elkezdjek végre valóságosan létezni. Meg tudod érteni ezt?

LOUISE De... (*megveti a lábát, nehogy legyőzzék*) ...miért kerültél az az elítéltek közé, ha még most sem csináltál semmit?

QUENTIN (*ismét zavarban*) Hát nem szégyenkezik-e az ember azért is, amit a múltban követett el? Megérted ezt, nem?

LOUISE Én nem teszek olyat, amiért szégyenkezni kell.

QUENTIN (*most már csodálkozva, kezd méregbe jönni*) Őszintén és igazán?

LOUISE (*szedelőzködik*) Megyek lefeküdni.

QUENTIN Meg kell mondanom, Louise: a beszélgetéseink, abban a pillanatban, hogy rád terelődik a szó, azonnal véget is érnek. Azt mondod, beszélgetni akarsz, de, ugyebár, csak az én bűneimről?

LOUISE Hát ide figyelj! Tavaly tél óta minden héten egy estét „az irodában” töltesz. Nem az én bocsánatomat akarod te, hanem ennek a házasságnak a végét! Csak éppen nincs bátorságod kimondani!

QUENTIN Hát jó. (*Izgalma ellenére, tiszta lelkiismeretéért küzdve*) Akkor én sem fogok szégyenkezni. Megismerkedtem egy lánnyal ma este. Véletlenül éppen arra jött, az egyik telefonoslány az irodából. Talán ezt sem kéne elmondanom neked, de elmondom.

Louise lassan visszauil

Tapasztalatlan, buta kislány. Kint alszik a parkban, el van hasadva a ruhája; összehordott egy csomó szemérméretű tárgyat, de egy dolog mégis megfogott benne: az, hogy nem védelmezett, nem hangoztatott sem-

mit, nem is vádolt – egyszerűen csak *ott volt*, akár egy fa vagy egy macska. Én pedig furcsán elvontnak éreztem magamat mellette. És rájöttem, hogy mi absztrakciókkal gyilkoljuk egymást. Én védem Lou-t, mert szeretem őt, de a társadalom ezt a szeretetet egyfajta árulássá változtatja át, amit „lényegi kérdésnek” nevez, és gyanús, gyűlölt ember lesz belőlem. Miért nem tudunk „lényegi kérdések” nélkül beszélni egymással, bevallva a bizonytalanságunkat? Amikor az előbb hazajöttem, hatalmas vágy volt bennem, hogy kitérüljek neked. Te pedig nekem. Képtelenségnek hangzik, de ez a város tele van emberekkel, akik egymás felé sietnek. Ez a város tele van szeretőkkel. . .

LOUISE És mit mondott a lány?

QUENTIN Azt hiszem, kár is volt elmesélnem.

LOUISE Miért?

QUENTIN Louise, én már nem is tudom, mi az, amit ki lehet mondani.

LOUISE (*bólint*) Azt nem tudod te, hogy mennyit lehet eltitkolni.

QUENTIN (*dühbe gurul*) Jól van, akkor ne titkoljunk el semmit: könnyen lefekhettem volna vele.

Louise elvörösödik, megmerevedik

De mégse tettem, mert rád gondoltam, mégpedig másképp, mint eddig. . . úgy képzeltelek el, mint egy idegent, akit közelebbről még nem ismerek. És valami csoda folytán te itt vársz engem, a saját otthonomban. Úgy léptem ebbe a szobába, Louise, tele szerelemmel. . .

LOUISE És mit vársz te tőlem, azt, hogy gratuláljak? Azt várnád, hogy itt üldögéljek, és élvezzem legújabb hódításodat? Talán lesbikusnak tartasz?

QUENTIN (*megbökkenve*) Hogyhogy lesbikusnak? Hogy jön ez ide?

LOUISE Kérdezd meg a szakadt ruhájú barátnődet. Csak nem képzeled, hogy valamirevaló nő lefekszik az első útjába akadó férfival? Vagy hogy valamirevaló férfi minden nővel lefekszik, aki hajlandó vele? Különösképpen egy szajhával, mert ez nyilvánvalóan az?

QUENTIN Honnan veszed azt, hogy. . .

LOUISE (*nevet*) Ó, bocsáss meg, nem akartam megbántani! Fantasz-

tikus vagy! Tegyük fel, én hazajövök, s elmondom neked, hogy megismerkedtem egy férfival – egy férfival az utcán, akivel szívesen lefeküdtem volna...

Quentin legyőzötten lehajtja a fejét

...mert az az érzésem támadt tőle, hogy ez a város tele van szeretőkkel. Mit éreznél akkor? Tapsikolnál örömben, hogy micsoda felfedezést tettem?

QUENTIN (*szünet: szíven ütve*) Értem. Bocsáss meg. Azt hiszem, én is dühöngenek. (*Rövid szünet*) De ha te ilyesmivel jönnél hozzám, azt hiszem, azért észrevenném, hogy küszködsz. És megkérdezném magamtól, sőt, talán arra is volna bátorságom, hogy tőled kérdezzem meg: én hol hibáztam.

LOUISE Jó, szóval figyelmeztetted; köszönöm, vettem a lapot. (*Kifelé indul*)

QUENTIN Louise, te sose kételkedsz magadban?

Louise lelassít, de nem fordul meg

Elég-e vajon bizonyítani a vádat, vagy akár meg is nyerni a pert... (*kiáltva*) ...amikor haldoklunk?

LOUISE (*megfordul, teljes önuralommal*) Én nem haldoklom. Nem én akartam ennek a kapcsolatnak a végét. És erről van szó. Erről van szó már három éve. Nem kellek neked! (*Kimegy*)

QUENTIN Úristen! Lehet, hogy ez igaz?

Mickey lép be, ugyanúgy, mint előző jelenetében, bő nyári nadrágban van

MICKEY Én csak egyet mondhatok neked, öregem: sose légy bűntudatos!

QUENTIN Igen! (*Erőt akar gyűjtteni, nyújtózkodik*) Igen! (*De meggyőződése megmozog: a látomás felé fordul*) De ha több bűntudatot éreztél volna, talán te sem...

Elsie jön be sietve ebbe a fényfoltba, s mint eddig, a köpenye nyitva szűk fürdőruhája fölött

ELSIE Ez erkölcsileg hülye!

QUENTIN Igen! Ez igaz. És mégis...

Megfordul és szembenéz Elsie-vel, aki lassan, Quentin pillantásának batása alatt, összehúzza magán a köpenyt, mintegy saját árulását akarja eltakarni; aztán eltűnnek Mickeyvel együtt. Quentin áll, kifelé bámul

Hát végül is, mi az erkölcsös? Valójában mit is jelent ez? És mi vagyok én... hogy egyáltalán ilyet kérdezek? Egy férfinak tudnia kellene... egy rendes férfi mindennél jobban tudja ezt!

Belép Louise egy összehajtogatott lepedővel, takaróval s egy párnával: ledobja az egészet a székre

LOUISE Nem alszom többé együtt veled.

QUENTIN Louise, az isten szerelmére!

LOUISE Undorító vagy!

QUENTIN De Betty reggel rá fog jönni, hogy...

LOUISE Erre előbb is gondolhattál volna.

Megszólal a telefon. Quentin nem mozdul, hogy felvegye a kagylót

Megadtad ezt a számot annak a lánynak?

Újra cseng a telefon

Megadtad ezt a számot annak a lánynak? *(Ezzel a telefonhoz megy)*
Halló!... Ja igen. Itthon van. Várjon, kérem, egy pillanatig. *(Quentinhez)* Max az.

Quentin egy pillanatig áll, megérinti az ágyneműt, aztán Louise-ra néz, felkapja az ágyneműt, s odanyújtja neki

QUENTIN Nem alhatok idekint; nem akarom, hogy Betty megtudja.

Louise azonban hajthatatlan, bagyja, hogy az ágynemű leessen a földre. Quentin gyűlölködő pillantással lép a telefonhoz

Max? Rettentően sajnálom, az egész dolog valahogy kiment a fejemből. Nem is tudom, hogy magyarázzam meg, Max, talán rövidzárlat támadt az agyamban, azt hiszem, és... (*Szünet*) A rádiót? Nem, miért? *Micsoda?* Mikor? (*Hosszú szünet*) Köszönöm... hogy tudattad velem. Igen, az volt. Jó éjszakát... igen, reggel találkozunk. (*Szünet. Áll és bámul*)

LOUISE Mi történt?

QUENTIN Lou. Ma este halálra gázolta a földalatti.

LOUISE (*eláll a lélegzete*) Hogyan?

QUENTIN Nem tudják. Azt mondják: „ugrott vagy esett.”

LOUISE Ez nem létezik! Biztosan a tömeg lökte oda!

QUENTIN Este nyolckor nincsen tömeg. Nyolc órakor történt.

LOUISE De *miért?* Lou *ismerte* önmagát! És tudta, hogy *hol* áll! Ez lehetetlen!

QUENTIN (*bámul*) Talán nem elég... ismerni önmagunkat. Vagy az is lehet, hogy túl sok. Én azt hiszem, szándékosan tette.

LOUISE De *miért?* Ez felfoghatatlan!

QUENTIN Amikor múlt héten találkoztam vele, szörnyű dolgot mondott. Igyekeztem meg se hallani.

LOUISE Mit mondott?

QUENTIN Hogy kiderült, én vagyok az egyetlen barátja.

LOUISE (*őszintén*) Miért szörnyű ez?

QUENTIN (*kitérően, csaknem féltéken*) Csak. (*Megmozdul*) Nem is tudom, miért. (*A szőnyeg szélére ér, könnyes a szeme*) Nem mertem tudni, hogy miért! De most már merem. Azért szörnyű, mert már én sem voltam barátja, és ő is tudta ezt. Kitartottam volna mellette mindvégig, de gyűlöltem az ügyet, mert... engem is veszély fenyegetett. Ő pedig átlátott a hűségemen; és nem azt mondta nekem, hogy milyen jó barátja vagyok, hanem könyörgött, hogy legyek a barátja. „Kérlek, légy a barátom, Quentin”, ezt mondta nekem. „Fuldoklom, dobj nekem kötelet!” Mert én szabadulni akartam, hogy újra jó amerikai,

újra kóser lehessenek – és ő látta ezt, és be is bizonyította azzal az örömmel... az örömmel... amit az előbb éreztem, mikor megtudtam, hogy a veszély nem fenyeget többé, mert kiloccsant a földalatti vágányára! Így hát ez az egész dolog nem bizzarr nekem...

*A torony megelevenedik, s Quentin feltekintve megindul.
Holga jelenik meg virágokkal*

Ez sem az emberi természetnek valamely örült aberrációja számomra. Látom a szivaros vállalkozókat, teljesen normálisak; az ácsokat, vízvezeték-szerelőket, ülnek a csajkáikkal, látom, amint lerakják a csöveket, melyek majd a vért vezetik el ebből az épületből; jó apák, szerető fiúk, s hálásak, hogy majd más fog meghalni itt, nem ők. És hogyan érthetné meg mindezt, aki ártatlan; ha valahol a lélek mélyén nem rejtőzik cinkosság...

A torony eltűnik, Holga is. Louise-ra esik most a fény: ott áll, ahol az imént

...az örömben, az örömben, abban az örömben, amit a nyomasztó teher halálán érzünk... (*Visszamegy a „szobába”*) ...visszanyerve a biztonságunkat?

Maggie lélegzése hallatszik

MAGGIE Quentin?

Quentin fájdalommal elfordul tőle, s megáll a földön heverő ágynemű egyik oldalán. A másikon Louise áll. Quentin lenéz az ágyneműre

QUENTIN Aludnom kell; nagyon fáradt vagyok.

Lehajol az ágyneműért; a másodperc törtrésze múlva Louise is kezd lehajolni. És míg Quentin még mindig hajol...

LOUISE (*nagy küzdelem árán*) Én...

Quentin áll, kezében a takaró és a lepedő; a párna még a földön hever; most odafigyel, megérzi, hogy ez vallomás

Én mindig büszke voltam, hogy elvállaltad Lou ügyét.

Quentin csupán bólint; vár

Úgy éreztem...

Louise felemeli a párnát

...hogy bátor dolog volt. *(Ott áll a párnával, nem néz egészen Quentinre)*

QUENTIN Örülök, hogy így érzel.

Azonban nem mozdul. Múlnak a másodpercek. Egyikük sem tud lemondani arról, hogy a másiktól bocsánatkérést, hálát kapjon. Nebezen

És hogy meg is mondtad nekem. Köszönöm.

LOUISE Becsületes vagy... ebben a vonatkozásban. Ezt sokszor mondtam már neked.

QUENTIN Mostanában?

LOUISE *(visszatartja magát, átadja neki a párnát)* Jó éjszakát.

Quentin átveszi a párnát; Louise kifelé indul, s Quentin érzi, mennyire vonakodva megy ki

QUENTIN Louise, én igazán megpróbáltam becsületes lenni irántad.

LOUISE Nem. Te csupán megpróbáltad elrendezni a dolgokat, ennyi az egész – hogy a házi tűzhely se aludjon ki, de közben lehetőleg a világot is láthasd.

QUENTIN Ezek szerint tehát két alapvető tulajdonságom van: álnokság és ravaszság.

LOUISE Nem alapvető, de jellemző.

QUENTIN És küzdelem nincsen. Fájdalom nincsen. Nincsen küzdelem, hogy visszatálják hozzád?

LOUISE Ez nem az a küzdelem.

QUENTIN Akkor mit keresel itt?

LOUISE Én...

QUENTIN Mi a fenének kompromittálsz magad, ha olyan átkozottul becsületes vagy?

Ezzel a mondattal Quentin öklét összeszorítva reménytelen mozdulatot tesz Louise felé, aki rémülten és furcsán felélénkülve elbátrál. Pillantása észreveszi, hogy ez halva született erőszak volt: nagyon egyenesen áll, mégis menekülésre készen

LOUISE Vártam már, mikor kezdődik el a küzdelem.

Quentin megnémult Louise őszinteségétől és keménységétől. Louise még egyszer merően ránéz, majd megfordul és kimegy

QUENTIN *(egyedül és önmagának)* Jóságos Isten, mi jöhet még? S lehet-e még rosszabb?

A Hallgatóhoz fordul

Látod, ez az, ami számomra hihetetlen, hogy még három év jött! Mitől vártam én, hogy megment majd minket? Tán azt vártam, hogy hirtelen, isten tudja, miért, egyszer csak kezet nyújt, és én is kezet nyújtok, és nevetünk, elnevetjük az egészet, addig nevetünk, amíg... megint azzal a drága, becsületes arcával néz rám... *(Abbahagyja, bámul)* És visszajutunk valami rejtett, örökké tartó mosolyhoz, ami megmenthet. Talán azért jöttem el, mert úgy érzem, még most is hiszek benne. Hogy ugyanis a lelkünk mélyén tulajdonképp mi valamennyien barátok vagyunk! Nem tudok hinni ennek a világnak; nekem hihetetlen ez a sok gyűlölet! *(Visszafordul a „nappali szobájába”, az ágyneműhöz)* Akár egy kutya, lekuporodok a tulajdon nappali szobámban – lehet ez szükségszerű? Hát akkor eredj be hozzám, öntsd ki a szívedet, valld be a bujaságodat, a női nem rejtelmét, mondj el mindent... kell, hogy az igazság megmentsen! *(Arrafelé ment, amerre Louise távozott; most megáll)* De hiszen ezt megtettem. Így tehát az

igazság, végül is, csupán gyilkolni tud? Az igazság ölte meg Lou-t; az tette tönkre Mickeyt. De hát mi más van még? Valami használható hazugság? Talán csak egyetlen bűn létezik: tönkretenni a tulajdon szavahihetőségedet. Erőt csak a tiszta vagy a halott lelkiismeret tud adni. Nem látni a tulajdon gonoszságodat – ez a hatalom! És a becsületesség is! Így hát öld meg a lelkiismeretedet. Irtsd ki. (*A kijárat felé pillant*) Tudj mindent, ne ismerj be semmit, borotválkozz rendszeren, ne feledkezz meg a születésnapokról, nyisd ki a kocsiajtókat, ne igazsággal üldözd Louise-t, hanem figyelmességgel. A szabad időben bizonytalankodj, az ágyban légy abszolút. És ilyenformán, légy férfi – és csatlakozz a világhoz. (*Elgondolkodva szétteríti a lepedőt a díványon, majd abbahagyja*) És reggel pedig forgasd meg a törőt annak az aranyos kislánynak a szívében! (*Louise után vágja a lepedőt*) Dög! (*Leül*) Majd azt mondom neki, hogy megfáztam. Nem akartam, hogy Mami megkapja. (*Undorral*) Ajaj! Pfuj-pfuj-pfuj! (*Szipákol, megpróbál orron át beszélni*) Apuka dáthás, kislányob...

Felnyög. Szünet. Bámul: holtpon. Sugárhajtású repülőgép zúgása hallatszik. Megjelenik egy repülőtéri hordár, két bőröndöt vesz le a targoncáról, miközben Holga megjelenik útirubában, táskáját nyitja, borraalót ad neki, majd nézelődik, merre van Quentin. Távolról felszálló sugárhajtású gép zúgása. Quentin órájára pillant, majd előrejön a székekhez

Hat óra, Idlewild.

Most Holgára pillant, aki őt keresi, mintha tömegben lenne; majd a Hallgatóhoz

A helyzet az, hogy a valóság árt az ígéreteknek. De hát hogy nyúljon az ember a világhoz, ha nincsen ígélet? És mégis, nem szabad elejtetni, hogy szoktam ébredni: minden reggel úgy nyitom ki a szemem, akár egy kisfiú, s még most is, még ma is! Ez olyan igaz, mint ahogy élek, de hát akkor hol a bizonyíték? Vagy pusztán csak annyi lenne, hogy még mindig ver a szívem?... Hát persze, menj csak.

Elmosolyodik és leül, tekintetével követi a távozó Hallgatót. A színpad mélyén távolodó fény mozog. Quentin arra beszél

Nem bánod, ha itt maradok? Jól van. Szeretném tisztázni ezt. Habár, tulajdonképpen... *(nevet)* ...csak azért néztem be, hogy üdvözljelek.

Előrefordul. A Hallgató lámpája eltűnt. Quentin most egyedül van, előre-bámul, valami másfajta megkönnyebbülés fogta el. Magasan, a felső szintről, a nehez zihálás hallatszik a sötétből; halvány fény világítja meg Maggie-t, aki háttal felénk felül az „ágyában”

MAGGIE Quentin?

QUENTIN *(kénban)* Majd mindjárt odaérek, szívem. *(Lehunytja a szemét)*
Mindjárt odaérek. *(Feláll, s mintha csak lödörögne egy szobában, vaktában járkal, cigarettát dug a szájába, s miközben öngyújtóját szikráztatja, elnyeli a sötétség)*

II. FELVONÁS

A szűn sötét. Szikra villan; láng gyullad. Amikor kivilágosodik a szűnpad, Quentin látjuk, aki éppen cigarettára gyújt – nem telt el idő az első felvonás óta. Továbbra is a Hallgató visszatérését várja; elgondolkodva járka néhány lépést, miközben sugárhajtású repülőgép zúgása s a repülőtéri megafon eltorzult hangja hallatszik: „...Frankfurtból. Utasai a kilences számú kijárat-hoz érkeznek. Felkérjük az utazóközönséget...” A hang bágyadt motyogássá halkanul, s ugyanebben a pillanatban Holga jelenik meg, elegánsan öltözve, a felső szinten, egy repülőtéri bordárral, aki leteszi a bőröndöt, és elmegy. Holga nézelődik, mintha tömegben lenne, majd megpillantva „Quentin”, lábujjhegyen állva integet

HOLGA Quentin! Ide! Ide! (Kitárja a karját, amikor „Quentin” közeledik feléje) Szervusz!

Eltűnt, s most Louise siet be más irányból, hajában szalag, nyakában orvosi maszk lóg, nyitott laboránsi munkaköpenye alól kilátszik pulóvere s a harmincas éveket jelző hosszú szoknyája. Egy kórházi szolgálta a padlót mossa fel mögötte. Megpillantja „Quentin”

LOUISE Szervusz! Megkaptam a bizonyítványomat! Jelest adtak arra a dolgozatra, amit te írtál! Igen, Rooseveltről. Szóval, megvan az oklevél! (Nevet) És képzeld csak el, mit mondott Halliday. Hogy rengeteget javult a stílusom! (Nevet, s most sétálgatni kezd „Quentin-nek”) Ha nincs nálad ez a felmosóröngy, még orvosnak nézhet valaki ebben a köpenyben; jól áll neked a fehér. (Megnyúl a felmosóröngy felé, megáll) Ó! Akkor hát mikor megy el?... Nem, örülök neki, mindig azt hallottam, hogy a Columbia jogi kara a legjobb. (Félénken) Tulajdonképpen New Yorkban is megpróbálkozhatnék egypár laborral, olcsóbb lenne, ha otthon lakhatnék... Jó, hát akkor majd keresek valami mást; különben is, manapság több a bakteriológus, mint a baktérium. (Félve és szégyenlősen) Hacsak nincs terhedre, hogy ott vagyok. (Ragógó mosollyal) Jó! Akarsz egy pohár sört később? Ván ám egy kis pénzem, éppen most adtam el az összes tankönyvemet!

Hoppá! (*Hirtelen megáll, lenéz a padlóra*) Bocsánat! Elfelejtettem, hogy vizes! Akkor szervusz!

Boldogan intve lábujjhegyen eltipeg a vizes padlón a sötétségbe, miközben hátul ajtónyitás zaja hallatszik, s a padló fölött fény mozog előre; Quentin a visszatérő Hallgató felé fordul, és elmosolyodik

QUENTIN Ugyan dehogy, nem is vártam sokáig. Mennyi időt adsz még?

Órájára néz, s előrejön a székekhez. Fent Maggie jelenik meg csipkés menyasszonyi ruhában; Lucas, a ruhatervező, térden állva az utolsó szegélyt varrja fel. Carrie, a szobalány, mellette áll, kesztyűt tart. Maggie ideges, az élet kapujában áll, „tükörben” nézegeti magát.

Quentin leül a székre. Most előrenézve megszólal

Szóval, én...

Lucas feláll, és gyorsan kimegy, amikor...

MAGGIE (*félelem és remény eksztázisában*) Jó, Carrie, akkor mondja meg neki, hogy most már bejöhet... (*mintegy próbálgatva a még szögletesnek érzett szót*) ...a férjem!

CARRIE (*néhány lépést tesz, megáll*) Most már bejöhet, Mister Quentin.

Eltűnnek, Quentin tovább beszél a Hallgatóhoz

QUENTIN Azt hiszem, most már világosabban tudok beszélni. S nem is tart soká. Megrémített a szerelem halála. És a tulajdon felelősségem miatta.

Ismét Holga jelenik meg, őt keresi a repülőtéren

Ez a nő mellett áll; eziránt semmi kétségem. És nem akarnék még egy vádat túlélni. Az ő vádját. (*Izgatottan feláll*) Most hirtelenjében azon tűnődöm, miért is kockáztatom meg újra. Hacsak... (*Rövid szünet; megnyugszik*) Érezted már úgy, hogy most az egyszer teljesen őszintén látod magadat? Lehet, hogy álmodtam, de esküszöm,

úgy érzem, hogy egyszer valamikor – azt hiszem, Maggie idejében – a másodperc törtrészéig én láttam az életemet; hogy mit tettem, mit tettek velem, sőt azt is, hogy mit kellene tennem. És ez a látomás néha itt kísért a lelkemben; most ugyan kihunytt és fakó, mint reggelre a hold, de egy kis sötétségtől felragyogna megint. Azt hiszem, a hatalom volt a lényege.

Felice jelenik meg, le akarja venni a kötést

Talán azért nem megy ki ez a lány a fejemből; némi sötétséget hoz. A hatalomnak egy szörnyű elemét. (*Körüljárja, nézegeti...*) Nos, ez a hatalom, igaz? Annyira hatni egy lányra, hogy az megváltoztatja az orra formáját s az életét is?... Igen, magam is megrémülök tőle, és bizony isten azt kívánom, bárcsak...

FELICE (*felemeli a karját*) Én mindig...

QUENTIN ...ne áldana meg többet! (*Kelletlenül felnevet, meglepődve a saját félelme erején*) Mert hát, azt hiszem, itt valami csalás van; nekem ugyanis nincs ilyen hatalmam.

Hirtelen Maggie jelenik meg, „selyempárnás ágyban”, a telefonba beszél

MAGGIE (*félénk rajongással*) Halló! Jé... Honnan tudta, hogy én vagyok? (*Nevet*) Tényleg emlékszik még rám? Maggie-re? Akivel ott a parkban...? Hát, mert annak már majdnem négy éve, és...

Quentin eljön onnan; Maggie hangtalanul beszél tovább. Quentin megáll a szék mellett. Egy pontra bámul, ahol ismét Felice jelenik meg, áldásra emelve a kezét, majd azonnal eltűnik, s Quentin a Hallgatóboxhoz beszél

QUENTIN Persze, igen, látom a hasonlóságot.

Nevetés hallatszik, s Holga jelenik meg egy „kávébázi asztalnál”, mellette üres szék

HOLGA Szerettem nézni, ahogy eszel! Úgy eszel, akár egy pasa vagy egy nagyherceg!

QUENTIN *(feléje néz; Hallgatóhoz)* Igen, megint imádnak! Csakhogy... ez azért valahogy más...

Miközben Holga felé megy, így szól a Hallgatóhoz

De ne hagyj most elkalandoznom a tárgytól. A hatalomról beszéltem.

Leül Holga mellé. Amint megszólal, Holga magatartása megváltozik; rosszkedvű lesz, nem néz rá, megbántottnak látszik. Quentin mellette ülve a Hallgatóhoz beszél

Egy kávéházban ültünk Salzburgban egyik délután, és egészen hirtelen, nem tudom, miért, mintha megszűnt volna minden közöttünk. És ez nem először történt meg velem. Ismered, ugye, azt a pillanatot, amikor kétségbeesetten elkezdi az ember építészetről beszélni?

HOLGA Ezeröttszázharmincöt. Az érsek maga tervezte.

QUENTIN Gyönyörű.

HOLGA *(távolian)* Igen.

QUENTIN *(mintegy a bátorságát báva segítségül, hirtelen Holgához fordul)*

Holga. Reggel mintha úgy láttam volna, hogy nedves a párnád.

HOLGA Igazán nincs semmi jelentősége.

QUENTIN Nincsenek jelentéktelen könnyek. *(Megfogja a kezét, elmosolyodik)* Ennyit mindenesetre tudok. Legfeljebb ha nem énrólam van szó. A koncentrációs tábor miatt sírtál?

Holga a szemét törli, nincs kibékülve önmagával

Néha még nappal is úgy látom, majdnem elsírod magad.

HOLGA Néha úgy érzem... *(elakad; majd)* ...hogy untatlak.

Louise jelenik meg

LOUISE Én nem vagyok ennyire érdektelen, Quentin!

Louise eltűnik

HOLGA Tényleg azt hiszem, hogy talán túl sokat voltunk együtt. QUENTIN De hiszen néhány hét volt csak az egész.

HOLGA De talán én még ahhoz sem vagyok elég érdekes.

Quentin rábámul, s eltűnt látomásával próbálja összekapcsolni ezt; ebben a hangulatban fordul kifelé a Hallgatóhoz

QUENTIN A kérdés a hatalom, de elvesztettem a fonalat.

Louise jelenik meg, a haját keféli

Ja igen.

Quentin felugrik, és körüljárja Louise-t

Előfordult, hogy a tükörbe nézett, s én láttam, hogy nem tetszik neki a saját arca. Szerettem volna odaállni ő meg a tükörképe közé. Még az arca miatt is bűnösnek éreztem magam! De... azon a napon... *(visszatér a kávéházi asztalhoz, és lassan leül)* valami újfajta engedékenység volt... nem kellett felelősséget vállalni. Hirtelen nem is volt már felelősség, hanem rájöttünk... hogy mindegyikünknek joga van... a maga boldogtalanságához.

HOLGA Szeretném, ha hinnél nekem, Quentin; itt nincs kötelezettséged. QUENTIN Mennék is, Holga. De az az igazság, hogy holnap már keresnélek. Nem tudnám, hogy hol is akartam én lenni tulajdonképpen. De van abban igazság, amit te érzel. Nagyon is világosan látom; eljön az idő, amikor úgy érzem, mennem kell. Nem valami határozott irányba, s nem is el tőled. De magában az elmenésben szabadság van...

Anya jelenik meg, s felemeli a kezét

ANYA Drágám, nagy embereket sose érint a válság! Amikor legelőször mozdulni éreztelek, a parton álltam Rockawayben...

Quentin felállt a székből, és Anya felé megy

QUENTIN De a hatalom. Hol van a...?

ANYA És láttam egy csillagot, fényes volt, és egyre fényesebb és fényesebb lett! Aztán hirtelen lehullt, mintha meghalt volna valami nagy ember, és téged azért szedtek ki belőlem, hogy elfoglald a helyét, és fény legyél, fény a világban!

QUENTIN *(a Hallgatóhoz)* Miért szimatolok én ebben... valami áru-lást?

APA *(hirtelen megjelenik; Anyához)* Mi az ördögöt beszélsz te itt össze? Egyszerűen arról van szó, hogy új vállalkozásba kezdünk, és nekem szükségem van rá!

Quentin möbön fordul hol az egyik, hol a másik felé, amint vitatkoznak

ANYA Ott van neked Dan; miért őt akarod? Állást akar keresni, egyetemre szeretne menni, talán...

APA Hiszen van állása!

ANYA De olyan állást akar, ahol fizetnek! Nem akarom, hogy elpazarolja a legszebb éveit... Élni szeretne!

APA *(Danre utal)* Hát ő miért nem „szeretne élni”?

ANYA Azért, mert ő más!

APA Nem, hanem mert ő tudja, mi a helyes! *(Anyára és Quentinre együtt érti)* Egy húron pendültök ti ketten – ugyanazt „szeretnétek”! Úristen, amikor annyi idős voltam, mint ő, hat embert tartottam ell! *(Odajön Quintenhez)* Mi vagy te, idegen? *Mi vagy te, mondd?*

Quentin apjának felháborodott arcába bámul. Majd a kávéházban ülő Holgára, aztán ismét apjára néz

QUENTIN Igen, hatalmat éreztem az elmenésben... meg áru-lást is... Mert ez kudarc volt, és a kudarcnak hátat fordít az ember.

DAN Nem, öcskös, nem szabad így érezned. Én nem akarok mást, csak hogy az öreg feltörjön megint; te csak menj. Majd ha rendbe jöttek a dolgok, tovább tanulok én is.

QUENTIN *(megbámulja Dant)* Igen, a jó emberek maradnak... mindhalálíg.

DAN *(a kezében tartott könyvre utalva)* Itt van a Byronom, majd be-

teszem a bőrdöngőbe. Betettem az új skótmintás zoknimat is, csak vigyázz, ne mosd forró vízben. És sose felejtse el, öcskös, bármerre jársz is... *(Egy vágány peronja felé szalad; induló vonat zaja hallatszik)* ...bármerre jársz is, ez a család mindig mögötted áll! Gyürkőzz neki most... Majd küldök egy könyvlistát, hogy mit olvass!

MAGGIE *(hirtelen megjelenik, ágyán feksze; az üres térségnek beszél, az ágy lába felé)* De én elolvasnám őket!

QUENTIN *(meglepetten, gyorsan sarkon fordul)* Micsoda?

A többiek mind eltűntek a sötétben, Maggie és Quentin maradt

MAGGIE Mondom, miféle könyvek azok? Mert én, tudja... én nem is tettem ám le az érettségit. *(Idegesen felnevet)* Habár annyira szerettem a társadalomtudomány-tanárom, hogy nekem kellett jegyezni az anyagot egy füzetbeli Csak az volt a baj, hogy nem tudtam, mi az anyag! *(Nevet)* De a verseket szeretem.

QUENTIN *(leveszi róla a szemét, és gyorsan lejön a Hallgatóhoz)* Az a helyzet, hogy nem találom többé magamat ebbe a hiábavalóságban. Megvetem az egészet! *(Tenyerébe temeti az arcát)*

MAGGIE *(elragadtatva, az ágyon)* Alig tudom elhinni, hogy tényleg eljött! Itt tudna maradni legalább öt percig? Énekesnő lett belőlem, tudja-e? Ami azt illeti *(önmagán nevetve)* a legelső három közt vagyok. És már nagyon régen szerettem volna megmondani magának, hogy... ez mind nem történik ám meg, ha nem találkozom magával azon a napon.

QUENTIN ...Igen, látom a hatalmat, amit felkínált nekem; de túl is láttam már rajta egyszer, és valamiféle... megváltást fedeztem fel benne... Rendben van. Meg fogom... *(Maggie felé fordul, és a látószögébe megy)* ...próbálni.

MAGGIE Bocsánat, ha ijedt volt a hangom a telefonban, de igazán nem hittem, hogy éjfél után is bent lesz az irodában. *(Idegesen nevet önmagán)* Igazában csak megjátszottam, mintha hívnám magát. Itt tudna maradni vagy öt percig?

QUENTIN *(a szélig hátrál és leül)* Hát persze. Legyen csak nyugodt.

MAGGIE Azért mondom, mert tudja, hogy nyugtalan vagyok. Nem inna valamit? Vagy nem kér egy szelet húst? Két hűtőszekrényük

is van ezeknek. Egyébként az ügynököm lement Jamaicába, ezért aztán most a héten még itt maradok, de pénteken már megyek is Londonba. A Palladiumban fogok fellépni, az egy olyan nagy revüszínházféle, és ez megtiszteltetés, de én azért mégis félek elmenni.

QUENTIN De miért? Hallottam magát; remek volt. Különösen a...

(Nem jut eszébe egyetlen cím sem)

MAGGIE Á, még csak most bontogatom a szárnyaimat. Hallaná csak egyszer az Ella Fitzgeraldot, vagy valamelyiket... De olvasta, amit a *News*-ban írt az a pasas? Hogy a hűtőszekrényben tartja a lemezeit, mert még elolvadnak!

QUENTIN *(vele nevet)* „Kék ruhás kislány”, az nagyon megható, ahogy azt csinálja.

MAGGIE *(meglepetten és elégedetten)* Igazán? Mert, tudja, az nem úgy van, hogy én azt mondom magamnak, hogy „most pedig érzéki leszek”, hanem egyszerűen megpróbálom *beleadni* magamat... mint a szerelemben, vagy... *(Nevet)* Igazán, el se tudom hinni, hogy maga tényleg itt van!

QUENTIN De miért? Örülök, hogy felhívott. Sokat gondoltam magára az utóbbi egy-két évben. Mindaz a sok nagyszerű dolog, ami magával történt, engem valahogy titkos megelégedéssel töltött el.

MAGGIE Talán azért, mert magának köszönhetek mindent.

QUENTIN De miért mondja ezt?

MAGGIE Nem is tudom, talán az, ahogy akkor rám nézett... Addig a napig én még arra se bírtam rászánni magam, hogy egy ügynökhöz elmenjek.

QUENTIN Hát hogy néztem én magára?

MAGGIE *(felhúzza a vállát, keresi a magyarázatot)* Valahogy... onnan belülről, *önmagából* nézett. Tudja, a legtöbb ember, az... csak úgy *ránéz* az emberre. Nem tudom én megmagyarázni! És ahogy beszélt velem...

Louise jelenik meg

LOUISE Azt hiszed, ha felolvasod nekem a tényvázlatodat, az anyyi, mintha beszélgetnél velem? *(Már el is tűnt)*

QUENTIN (*a Hallgatóhoz, Louise-ról*) Igen, ezt értem, de többről volt itt szó. És talán a hatalom nem is egészen jó kifejezés...

MAGGIE Hogy értette azt, hogy... titkos megelégedéssel töltötte el?

QUENTIN Hát, hogy... például az irodában is, amikor hallottam, amint nevetve beszéltek, hogy a világ Maggie lábai előtt hever...

MAGGIE (*megbántva, zavartan*) Nevettek!

QUENTIN Bizonyos értelemben.

MAGGIE (*fájdalommal*) Ez az; hogy a legtöbb embernek én csak vicc vagyok.

QUENTIN Nem, hanem hogy maga kimondja, amit érez, Maggie. Maga nem hirdet semmit, vagy... Maga nem szégyenli, hogy az, ami.

MAGGIE H-hogy érti azt, hogy az vagyok, ami!

Louise jelenik meg; pasziánszozik

QUENTIN (*hirtelen ráébred, hogy kínos témát érintett*) Hát úgy... hogy szereti az életet, és... Nehéz ezt meghatározni, én...

LOUISE Kimondom én a szót: ringyó. De mit számított, amíg dicsért téged?

QUENTIN (*a Hallgatóhoz: feláll, s Maggie körzetében mozog*) De ebben van igazság – régen nem kaptam nőtől dicséretet, és amikor ez a lány, akit pedig kinevettem a többiekkel...

MAGGIE De, ugye, maga nem...

Quentin kénban fordul Maggie-hez; Louise eltűnik

Maga nem nevetett ki engem?

QUENTIN Én nem.

Hirtelen feláll, és kikiált a Hallgatónak

Csalás – az első öt perctől fogva!... Mert meg kellett volna mondani, hogy *csakugyan* nevetséges; gyönyörű kis nőcske, aki megpróbálja komolyan venni önmagát! Miért is hazudtam neki, miért játszottam a jötevő olcsó szerepét, ezt a... Hogyan? (*Figyel, majd akaratlanul*)

Igen, ez is igaz; volt benne, bizony, valami különös, meglepő tisztesség. (*Ismét Maggie-hez fordul*)

MAGGIE Mit szól? Visszavásároltam két lemezem, ahogy elkészült!
 QUENTIN Visszavásárolta? Hogyan?

MAGGIE Hát, rosszak, olyan buta rock-and-roll dolgok, és arra gondoltam... (*szégyenlősen felnevet*) ...hátha maga egyszer kinyitja a rádiót, és nem szeretném, ha meghallaná őket. Bolondság volt?

QUENTIN Dehogy, csak éppen nem szokás ilyesmivel ennyire törődni.

MAGGIE Én se szoktam. Biz' isten.

QUENTIN (*zavartan*) De hiszen alig is beszéltem magával azon a napon.

MAGGIE Hát, amikor... (*fél, hogy számárságot mond*) ...amikor azt mondta nekem, hogy varrjam meg a ruhám, ahol el volt szakadva?

QUENTIN Na és?

MAGGIE Hát akkor maga azt akarta, hogy... büszke legyek magamra. Nem?

QUENTIN (*meglepetten*) Azt hiszem, igen... csakugyan.

MAGGIE (*úgy érzi, sikerült kimozdítania*) Nem inna valamit?

QUENTIN (*megkönnyebbülten*) Nem bánom. (*Körülpillant*) Honnan ez a sok virág?

MAGGIE (*ömlik belőle a szó*) Ó, ez attól a szédült hercegtől vagy királytól, vagy mi a csudától van. Folyton szerződést küldözget nekem... eszerint százezer dollárt kapok, ha valaha elválnánk. Úgy élnék, akár egy királyné, vagy mit tudom én, pedig csak *egyetlenegyszer* találkoztam vele Marokkóban! És most azt írják, hogy a nője vagyok! (*Nevet, s odanyújtja neki az italt*) Én nem tudom, minek irkálnak ilyeneket!

QUENTIN Hát, gondolom, most mindenkinek maga kell.

MAGGIE Cheerio!

Isznak. Maggie fintorog

Az ízét utálom, de a hatását szeretem! Nem akarja levetni a cipőjét? Csak gondoltam, pihenésül.

QUENTIN Nem, köszönöm. Úgy éreztem, amikor telefonon beszélünk, mintha megijedt volna valamitől.

MAGGIE (*kitérően*) Nem, csak... Most mindjárt haza kell mennie?

QUENTIN Teljesen egyedül van itt?

MAGGIE (*nagyon szeretne kitérni*) Az engem nem zavar, mindig is egyedül voltam. Hej, várjon csak! (*Mintha félne, hogy elveszíti Quentin érdeklődését, beletúr az ágy mellett tornyosuló papírhalmomba, s kibúz egy kis bekeretezett fényképet*) Kivágtam az újságból a képét a múlt hónapban. Amikor azt a Harley Barnes tiszteletest védte Washingtonban, emlékszik? Látja? Be is rámáztattam.

QUENTIN (*meghatottan és zavarban*) Miért csinálta ezt?

MAGGIE Furcsa volt, ahogy megtaláltam. A vonaton ültem, és...

QUENTIN Megijesztette magát valami, Maggie?

MAGGIE Nem, ne aggódjon. Csak éppen nyugtalan vagyok, mert itt van. Szóval az úgy volt, hogy folyton faggattak az újságírók, hogy hol születtem meg ilyesmi, és én meg sose tudtam, mit válaszoljak. Mert az apám, az, tudja, lelépett, amikor én másfél éves voltam, és eszembe jutott, hogy mi lenne, ha... egyszer találkoznék vele. Talán meg is szeretne. Vagy az is lehet, hogy nem. De akkor is, legalább meglátna. Nem tudom jobban megmagyarázni.

QUENTIN Akkor talán megtudná, Maggie, hogy tulajdonképpen kicsoda maga, ugye?

MAGGIE Ez az! Szóval felültem a vonatra, neki valahol itt New Yorktól északra van vállalata, és aztán felhívtam az állomásról. Mondom neki: „Meglátogathatlak?” Erre azt mondja: „Ki az?” Mondom: „Maggie, a lányod.” Erre azt mondja, hogy nem is tőle vagyok, habár az anyám mindig azt állította, hogy igen. És azt mondja: „Én nem tudom, kicsoda maga, forduljon az ügyvédemhez.” Erre azt mondtam: „Csak azt szeretném, hogy láss, és...” Erre lecsapta a kagylót. (*Könnyedén felnevet*) Így aztán volt időm, hát körülnéztem a városban, és arra gondoltam, jó lenne megtudni, hogy hol eszik. Bemennék, és meglátna, és hátha... felcspíne magának! (*Nevet*) Mert az anyám mesélte, hogy mindig szerette a szép lányokat!

QUENTIN És akkor megmondta volna neki?

MAGGIE Nem tudom. Talán. Talán... utána. Nem is tudom, miért mesélem ezt magának... Ja, igen! Visszafelé a vonaton találtam ezt a képet az újságban. Látja, egyenesen belenéz rajta a gépbe. Az nagyon nehéz dolog ám, tudja-e... teljesen egyenesen belenézni a gépbe.

QUENTIN Úgy érti, hogy magára néztem, igaz?

MAGGIE Igen! És azt mondtam magának: „Tudom már, hogy ki vagyok. Quentin barátja vagyok.” (*Megijed, hogy elhamarkodta*) Nem iszik még egy pohárral, vagy nem akar... Vagyis, nem muszáj tennie semmit. Még találkoznia se kell többet velem.

QUENTIN De miért mondja ezt?

MAGGIE Mert azt hiszem, hogy nyugtalanítja magát.

QUENTIN Bizony, így van.

MAGGIE De miért? Úgy értem, nem tud valakinek egyszerűen a barátja lenni?

QUENTIN (*rövid szünet: eltökélten*) De igen. Tudok. Csak hát maga olyan gyönyörű, Maggie. Nemcsak a testére és az arcára értem.

MAGGIE (*hirtelen kitörő érzéssel*) Én mindent megtennék magának, Quentin. Maga... (*kitör belőle*) maga olyan, akár egy isten! Ne haragudjon, hogy ilyet mondok, de...

QUENTIN (*félíg nevetve*) Maggie, akárki szólt volna magának, hogy vartja meg a ruháját.

MAGGIE Á, dehogy.

QUENTIN Hát akkor?

MAGGIE (*kénnal*) Más nevetett volna. Vagy mindjárt meg akart volna... Tudja.

QUENTIN (*a Hallgatóhoz*) Igen! Olyan világos az egész: a tisztesség! Az első tisztesség... az volt, hogy nem próbáltam lefeküdni veled! Úristen, micsoda képmutatás!... Ugyanis, csupán féltem, ő pedig ezt az... „értékei” megbecsülésének vette! Nem csoda, hogy itt nem találom meg magam! (*Kínjában felállt*)

MAGGIE Ja, aztán tudja-e, megkereszteltem ám egy tengeralattjárót!

QUENTIN Mit?

MAGGIE Énrám szavaztak a Groton Hajógyárban. Tudja a munkások. És a tengernagy kezembe adta a pezsgősüveget, és erre azt mondtam neki, hogy lehet az, hogy nincsenek itt az ünnepségen a munkások, érte? Nagy nevetés lett ám! És akkor lekiabáltam, és felhívtam vagy tízet az emelvényre! Tudniillik ők építették a hajót, vagy nem?

QUENTIN Ez nagyszerű!

MAGGIE És tudja, mit szólt erre a tengernagy? Hogy jó lesz, ha vigyázok, mert különben még kommunistának fognak tartani. Komolyan! Hát erre azt mondtam neki: „Nem tudom, mi olyan szörnyű abban...

tudniillik, azok a szegények pártján vannak.” Hát nem? A kommunisták?

QUENTIN Azért az kicsit bonyolultabb, drágám.

MAGGIE De hát úgy értem, hogy ez olyan, mint gyerekkoromban, amikor ingyencipőt kaptam az Űdvhadseregtől. Csakhogy sohase ment rá a lábamra. (*Zavartan ingadozó meggyőződéssel*) Ha egyszer a munkások csinálnak mindent, hát miért nem jár nekik ez a megfiztetetés? Magának nem ez a véleménye?

QUENTIN De ez volt, igen. Csak hát a kérdés az, hogy a munkások nem maradnak-e ugyanott, ahol voltak, miközben csupán új politikusok lépnek az emelvényre.

MAGGIE Aha. (*Őszinte vágygal és alázattal*) Úgy szeretném, ha tudnék valamit!

QUENTIN Drágám, maga mindent a saját szemével tud nézni; és ez fontosabb, mint az összes könyvek.

MAGGIE Csakhogy nem tudom ám, hogy igaz-e, amit látok. De maga tudja. Maga látja is, tudja is.

QUENTIN Miért, mit gondol, mit tudok én?

MAGGIE (*valami védekezés összeomlik benne, zavarba növekszik*) Hát például... hogy meg voltam ijedve.

QUENTIN Meg van ijedve... Így van, ugye?

Maggie feszülten bámul rá: eltelik egy hosszú pillanat

Mi az, drágám? Meg van ijedve, mert egyedül van itt?

Maggie akaratlanul felzokog. Quentin látja, hogy nagyon fél valamitől

Miért nem hív ide valakit, hogy lakjon magával?

MAGGIE Mert nem ismerek senkit... úgy.

QUENTIN (*rövid szünet*) Tehetek valamit? Nyugodtan, akármit kérjen tőlem.

MAGGIE (*küzdelem után, végül*) Legyen szíves... nyissa ki azt a fülkeajtót, jó?

QUENTIN (*kifelé néz, majd vissza Maggie-re*) Csak nyissam ki?

MAGGIE Igen.

Quentin a szőnyeg sötét szélére megy; Maggie óvatosan felül, figyel. Quentin visszajön. Maggie visszafekszik

QUENTIN Mondani szeretne... nekem valamit?

MAGGIE Az a baj, hogy sose tudom, mit kéne mondani, és...

QUENTIN Hát csak nyugodtan mondja ki, és majd meglátja aztán; emberek vagyunk, nem? Én nem fogom kinevetni. *(Leül)* Nos, mi az?

MAGGIE *(nagy nehezen)* Mikor az előbb el akartam aludni, hirtelen azt láttam, hogy füst jön ki abból a fülkéből, az ajtó alatt. És tele lett vele az egész szoba! *(Elhallgat, közel áll a strászhoz)*

QUENTIN *(odanyúl és megfogja a kezét)* Jaj, csacsi, hiszen ettől nem kell...

MAGGIE De folyton csak jött és jött a füst!

QUENTIN De nézd... már sokszor álmodtál ilyesmit, nem?

MAGGIE De ébren voltam!

QUENTIN Hát akkor éber álom volt. Egyszerűen nem tudtad kivárni, amíg elalszol. Ezeket a dolgokat meg lehet ám magyarázni, ha nyomozol utánuk.

MAGGIE Tudom. Analízisbe járok.

QUENTIN Aha... Hát akkor majd elmondod, és aztán kitaláljátok.

MAGGIE Azelőtt volt, hogy felhívtalak. *(Elmerül a saját gondolatvilágában)* Tudod, az anyám... mindig a fülkében szokott öltözködni. Tudniillik... nagyon... erkölcsös volt, érted? De néha dohányzott odabent. És amikor kijött... érted?... egész füstfelhő jött utána.

QUENTIN Hát... talán úgy érezted, az anyád nem akarta volna, hogy felhívj engem.

MAGGIE *(csodálkozva)* Honnan tudod?

QUENTIN Onnan, hogy azt mondtad, nagyon erkölcsös volt. Te pedig felhívtál egy nő embert.

MAGGIE Igen! Tudod, egyszer meg is akart ölni, párnát nyomott az arcomra... pedig ha lejtőre jutok, az... az anyám miatt lesz. Az ő haját örököltem, meg a hátam is ugyanolyan. *(Félig elfordulva Quentinről, megmutatja meztelen hátát)* Mert jó hátam van, látod? A masszörök is mind ezt mondják.

QUENTIN Igen, igaz. Nagyon szép. De hát engem felhívni még nem bűn.

MAGGIE (*fejét rázza, mint egy gyerek; megkönnyebbülten nevet önmagán*) Attól még nem vagyok rossz. Igaz?

QUENTIN Te nagyon erkölcsös lány vagy, Maggie.

MAGGIE (*óvatos és ijedt*) M-mi az, hogy erkölcsös?

QUENTIN Megmondod az igazat, még magad ellen is. Nem adod az. . .

Kifordul a Hallgatóhoz, riadt örömmel

. . . ártatlant! Igen, hogy végre akadt valaki, aki nem akart ledorongolni az ártatlanságávall Ami nevetséges!

Felice-re esik erősödő fény: felemeli a karját, és Anya is megjelenik, szintén felemeli a karját. . .

ANYA Láttam egy csillagot. . .

MAGGIE Én áldalak, Quentin!

Anya és Felice eltűnik, miközben Quentin visszafordul Maggie-hez, aki kezébe veszi a fényképet

Nagyon sokszor, amikor este lefekszem, előveszem a képedet, és áldalak. Nem baj?

Arcához szorította a képet, Quentin lehajol hozzá, megcsókolja; Maggie-t ez egy pillanatra váratlanul éri, de aztán emeli a karját, hogy átölelje, Quentin azonban feláll és hátrál

QUENTIN Remélem, elalszol.

MAGGIE Most már igen! (*Visszafekszik*) Igazán! Most már. . . tiszta minden!

QUENTIN (*int, hátrálva*) Sok szerencsét Londonban.

MAGGIE Mondd csak még egyszer. . . mi is az, hogy erkölcsös?

QUENTIN Az igazság szerint élni. . .

MAGGIE Mint te!

QUENTIN Még nem, szívem; de meg akarom próbálni.

Megáll. Egymásra néznek a szoba két végéből. Quentin visszamegy hozzá; most lehajol, és Maggie ezúttal átöleli, felkínálva magát, feléje emelve a testét. Quentin feláll, véget vet ennek. Mintha tudná, hogy megtett egy lépést...

Hívj fel bátran, ha bármilyen segítségre van szükséged.

Maggie hirtelen eltűnt. Quentin egyedül maradva folytatja a gondolatot

Bármikor...

Dan jelenik meg kibajtott nyakú pulóverben, a könyvével

...bármire szükséged van, akkor telefonálsz, érted?

DAN Ez a család mögötted áll, Quentin. *(Búcsút intve hátrál a sötétbe)*

Bármikor szükséged van valamire...

Quentin meglepetten Dan felé fordult, aki eltűnik

QUENTIN *(a Hallgatóbox, miközben még mindig Dan hült helyére bámul)*
Tudod-e? Nem csalás ez, hanem valami... színlelés. Úgy jöttem ehhez a lányhoz, mint Dan... A Dan jóságát utánzom! Nem csoda, hogy nem találok magamat!

Felice jelenik meg, le akarja venni a „kötést”; Quentin a fogalmat keresi

...És aztán az a lány a múltkor este.

Felice megfordul és elmegy

Amikor elment. Még most sem világos, de hirtelen az a két falikar... *(Egy „fal” felé megy, feltekint)* Nem tettem meg, de akartam. Valahogy... *(Megfordul és a keresztre feszítés mozdulatával kinyújtja a karját)* ...Így! *(Undorodva leengedi a karját)* ...Nem tudom! Mert ő... *adott* nekem valamit! Hagyta... hogy megváltoztassam! Mintha...

(felkiált) ...éreztem volna valamit! (Majdnem elneveti magát) Mi az ördögöt próbálok én, mindenkit szeretni?

Ez a mondat önmegvetéssel és dübvel végződik. És hirtelen, nagyon gyorsan megjelenik egy nő első világháborús öltözetben, a Gibson Görlök nagy, virágos szalmakalapjában, bokáig érő köpenyben, arcán fátyol, s kezében játék vitorlást tart. Lehajol, mintha egy kisfiúnak kínálná a játék vitorlást, s a hangja suttogásszerű, távoli, homályos

ANYA Quentin? Nézd csak, mit hoztunk neked Atlantic Cityből, a parti sétányról!

A kisfiú nyilvánvalóan elszalad; Anya nyugtalan lesz, s növekvő haraggal utánasiet, egy ponton megáll, s mintha bezárt ajtón kiabálna át

Ne zárd be azt az ajtót. De drágám, hát hiszen mi nem csaptunk be téged, hanem azért vittük Dant, mert ő idősebb, és én pihenni akartam!... De hiszen Fanny megmondta neked, hogy visszajövünk, nem? Miért folytatod azt a vizet? Quentin, zárd el azt a vizet! Ike, gyere gyorsan! Törd be az ajtót! Törd be az ajtót!

Kisiet a sötétbe: Quentin utána indult, mintegy kiegészíteni akarva az emléket. Megáll, s a Hallgatóhoz beszél

QUENTIN ...Elküldtek sétálni a lánnyal. Mire hazajöttünk, üres volt a ház, és üres maradt egy hétig. Istenem, miért az árulás az egyetlen igazság, amely az emberben megmarad!... Igen! (Csaknem elneveti magát) „Mindenkint szeretni”! És még a tulajdon anyámat se tudom gyászolni. Szörnyűség.

Megvilágosodik a „parkbeli pad”. Megjelenik Maggie vastag fehér férfipulóverben, vörös parókában, fehér angóra korcsolyázósapkában, mokasszínban és napszemüvegben

MAGGIE (az üres padhoz) Helló! Én vagyok! (Feltolja a szemüveget) Maggie!

QUENTIN (*Maggie felé néz*) És őt se tudom gyászolni. Pusztán bánat az, amit akarok?... Nem, ez nem gyász!... Mert túl sok a gyűlölet benne! (*Eljött a rajongó Maggie-től a székekhez, s a fejét rázza*) ...Nem, nem arról van szó, hogy azt hiszem, én öltem meg. Hanem...

Névtelen férfi megy el Maggie mellett, megnézi, s továbbmegy kifelé

MAGGIE (*az üres padhoz*) Látod? Mondtam, hogy senki se ismer meg! Tetszik a parókám?

QUENTIN ...arról, hogy nem találom meg magamat ebben. Olyan, mint egy másik férfi. Csak a bűnösség jön. Igen, vagy az ártatlanság!

MAGGIE (*leül „melléje” a padra*) Ha ma este Washingtonba utazol... tudod, hogy én meg mit csinálhatnék? Felszállhatnék egy másik kocsiba, ugyanarra a vonatra!

QUENTIN (*a Hallgatóhoz*) De vajon elég-e azt mondani egy férfinak, hogy nem bűnös? (*Maggie-re pillant*) Az én nevemet viseli ez a férfi! Miért nem mondhatom, hogy „én”? (*Maggie felé fordulva*) Én tettem ezt. Kell, amit tettem! És láttam is egyszer! *Quentin* láttam itt! Egyetlen pillanatra, úgy, ahogy a hold lát, én mindkettőnket tisztának láttam!

MAGGIE Biz' isten, abban a pillanatban elaludtam, ahogy elmentél akkor este! Már azt se hallottam, ahogy becsuktad az ajtót! Tetszik a parókám? Látod? És mokasszinom van!

Rövid szünet, Quentin most elmosolyodik

QUENTIN Már csak a görkorcsolya hiányzik.

MAGGIE (*tapsol örömeiben*) Jaj, de vicces vagy!

QUENTIN (*félig a Hallgatóhoz*) Folyton elfelejtem... (*egészen Maggie-hez*) ...milyen gyönyörű vagy. Reszketek, ha rám nézel!

Maggie hallgat, csupa rajongás, megtöri a pillanatot, leül

MAGGIE Akarod látni az új lakásomat? Nincs még lift se, meg portás se. Nem tudná meg senki. Ha pihenni akarnál, mielőtt Washingtonba mész.

Quentin nem válaszol

Mert éppen most tudtam meg, hogy London után meg Párizsba megyek. Két hétig fogok fellépni, és azt mondják, ez irtó nagy dolog. De nem leszek itt jó ideig.

QUENTIN Meddig leszel távol?

MAGGIE Körülbelül... úgy hat hétig, azt hiszem.

Mindketten egyszerre jönnek rá: fáj az elválás. Maggie szeme könnybe lábad

Quentin?

QUENTIN Szívem... *(Megfogja a kezét)* Ne várj tőlem többet.

MAGGIE Nem várok! Tudod, csak arra gondoltam, ha én is elmennék Washingtonba...

QUENTIN *(nevetve)* És mi lesz Londonnal?

MAGGIE Ó, hát majd várnak. Mert bejelentkezhetnék a szállodába, mint Miss Zero.

QUENTIN Zero?

MAGGIE Igen, Zero, vagyis semmi. Régen találtam ki egyszer, mert tudniillik, nekem sose jut eszembe semmi hamis név, és így aztán csak arra kell gondolnom, hogy semmi, és az vagyok én! *(Örömben nevet)* Már megtettem egyszer.

QUENTIN *Igazán* remek ötlet. Az egész kormány gyűlöl, de ugyanakkor otthon a szállodában...

MAGGIE Pontosan ezt mondom! Amikor az a Bizottság éppen veri a fejedet, te csak elképzelsz engem meztelenül...

QUENTIN Milyen szép gondolat.

MAGGIE És boldoggá tenne téged.

QUENTIN *(melegen mosolyog rá)* És idegessé. De azért szép gondolat.

MAGGIE Mert, tudod, ez egyet kellene hogy jelentsen. Segíteni az embereken, meg lefeküdni velük. Még az is lehet, hogy másnap jobban tudnál vitatkozni!

QUENTIN *(új éberséggel, meglepetten)* Tudod-e? Egyetlen szó van a te homlokodra írva.

MAGGIE Mi az a szó?

QUENTIN „Most”.

MAGGIE Mi más van ezenkívül?

QUENTIN Jövő. És én magammal cipeltem egész életemben, akár egy vázát, amelyet nem szabad leejteni. Ezért az ember nem érinthet meg soha senkit, érted?

MAGGIE De hát miért nem tudod az egyik kezvedben tartani?

Quentin nevet

Akkor érinthetsz a másikkal! Én sohasem zaklatnálak, Quentin.

Quentin az órájára pillant, mintha számíthatná, hogy van-e még ideje

Hát nem is adhat neked az ember valamit? Csak úgy, mint amikor szomjas vagy. Iszol, aztán továbbmész, és kész.

QUENTIN De mi lesz veled?

MAGGIE Hát... én is azt kapnám, amit adtam.

Rövid szünet

QUENTIN Te csupa szerelem vagy, igaz?

MAGGIE Tetőtől talpig. Hiszen az ember bármelyik pillanatban meghalhat. *(Hirtelen)* Ja igaz, erről jut eszembe! Hiszen még végrendeletem is van! *(Zsebében kotorászik, s elővesz egy összehajtogatott noteszlapot)* Megmutathatom?

QUENTIN *(átveszi)* Minek neked végrendelet?

MAGGIE Hát elég sokat fogok repülni mostanában, és éppen tegnap kaptam meg a járandóságomat. Megmondjam, hogy mennyi?

QUENTIN Mennyi?

MAGGIE Kétszázezer dollár.

QUENTIN Tyúha! Emlékszel, ugyanitt ültünk, és én öt dollárt adtam neked?

MAGGIE *(nagy szerelemmel)* Igen!

Egymásra bámulnak

Igazán, Quentin, még liftesfiú sincs.

QUENTIN Azt akard, hogy átnézzem ezt, ugye? Szívem, én egyszerre csak egy dolgot tudok csinálni. *(Szétnyitja a végrendeletet)*

MAGGIE Értem!

Quentin olvasni kezdi a végrendeletet

Tudod, azt mondják, körülbelül két év múlva milliomos leszek!

Nevet; Quentin tovább olvas

Azért törvényes, ha nincs géppel írva?

QUENTIN *(ránéz)* Ki írta ezt?

MAGGIE Az ügynökségem; főleg Andy. Tudniillik neki ma reggel el kellett utaznia Londonba, hogy előkészítsen mindent. Nagyon sietett, amikor írta.

Quentin nem figyelt oda, bólint és tovább olvas

De neki is van egy példánya, meg nekem is.

Quentin ijedten pillant rá

Tudniillik ezt mondta; hogy mind a kettőnknek lesz példánya.

Quentin fordít, tovább olvas

Te megnyiratkoztál. Szeretem a tarkódat, olyan cuki.

Quentin összevonja a szemöldökét olvasás közben

Jó, most már kussolok.

Quentin befejezte az olvasást, maga elé bámul

Vagy mégis le kéne gépelni?

QUENTIN Kié ez a másik aláírás?

MAGGIE Jerry Mooné. Andynek a barátja, az építőiparban van, de

nagyon ért a joghoz, így hát aláírta mint tanú. Én is láttam, mikor aláírta. Az én hálószobámban történt. Talán nem jó?

QUENTIN Észerint minden az ügynökségre marad.

MAGGIE Tudom, de ez csak ideiglenes, amíg kitalálok valakit, akire hagyhatnám.

QUENTIN De minek ez a nagy sietség?

MAGGIE Hát arra az esetre, ha Andy gépe lezuhanna. Neki öt gyereke van, tudod, és a . . .

QUENTIN Te felelős vagy a családjáért?

MAGGIE Á, nem. De Andy segített rajtam, pénzt adott kölcsön, amikor . . .

QUENTIN Egymillió dollárt?

MAGGIE *(ébredő gyanúval)* Hát, egymilliót nem. *(Félelemmel)* Úgy érted, hogy nem kellett volna?

QUENTIN Ki az ügyvéded?

Két fiú jön arra ütővel és kesztyűvel, meglátják Maggie-t, kimennek hátrafelé, suttognak

MAGGIE Senki. Jerrynek van ügyvédje, és az ellenőrzi a dolgot. De énszerintem, ami Andynek jó, az nekem is jó, nem?

QUENTIN *(nem szívesen, sőt vonakodva avatkozik a dologba; közömbösnek tetsző hangon)* Még senki se ajánlotta neked, hogy keress magadnak saját ügyvédet?

MAGGIE *(gyengülő meggyőződéssel)* De hát ha egyszer megbízott valakiben az ember, akkor bízik is . . . Vagy nem?

QUENTIN *(elbatározás érlelődött meg benne; megfogja Maggie kezét)* Gyere, hazakísérlek.

MAGGIE *(feláll)* Jól! Mert énszerintem, ha már egyszer megbíztál valakiben . . . !

QUENTIN Sajnálom, szívem, én ebben nem adhatok neked tanácsot. Lehet, hogy neked olyan érdeked fűződik ehhez, amit én nem értek. Menjünk.

MAGGIE Nem, nem volt dolgom Andyvel. Én . . . azért nem fekszem ám le mindenkivel, Quentin.

QUENTIN Gyere.

MAGGIE (*birtelen felderül*) Mert... sose voltam én prostituált. Sok férfival volt dolgom, de sose kaptam érte semmit. Még állást se. És most már megváltozom. A pszichoanalitikusom azt mondja, hogy úgy tekintetem a szexualitást, mint jótékonytságot. Hogy adni kell a rászorulóknak, érted? (*Féltéken nevet*) Pedig hát én nem vagyok intézmény! De azért be is jössz egy percre, jó?

QUENTIN (*belekarol*) Persze.

Fiúk kis csapata állja az újukat; mindegyiknél baseball-felszerelés. Az iménti párból az egyik fiú Maggie-re mutat

ELSŐ FIÚ Maggie az, megmondtam!

MAGGIE (*Quentin karját rángatva, védekező hangon*) Dehogy, csak hasonlítok rá. Én Sarah Zero vagyok!

MÁSODIK FIÚ Megismerem a hangját!

QUENTIN Gyerünk!

Megpróbálja elvonszolni, de a fiúk megragadják Maggie-t, aki furcsa módon kezdi elfogadni az autogramíráásra odanyújtott ceruzákat és papírdarabokat

TÖMEG Nem adsz autogramot, Maggie?

Miért nem jössz el a klubba?

Mikor lesz megint bemutatód?

Hé, Mag, nekem az összes lemezed megvan ám!

Énekelj valamit!

(*Átadnak neki egy papírt, hogy írja alá*)

A bátyámnak, Maggie!

Vesd le a pulóvered, Maggie, meleg van!

Táncold el azt, amit a múltkor a tévében!

Az egyik fiú érzéki mozdulatokkal rángatózik. Quentint félrelökték; most benyúl, megragadja Maggie-t és elhúzza, Maggie hátrafelé lépkedve követi, még most is osztogatja az aláírásokat, és nevetgél, együtt a fiúkkal. Amikor a fiúk elmentek, Quentinhez fordul

MAGGIE Ne haragudj!

QUENTIN Mintha fel akartak volna falni. Te szereted ezt?

MAGGIE Nem, de hát hiszen ezek is csak emberek. Le tudnál még ülni egy kicsit a vonatig? Eddig még csak ez a pár provanszi bútorom van. *(Leveti a pulóverét)* Tetszik? Tudniillik én magam választottam. Meg az ágyamat és a lemezjátszómat is. De, ugye, csinos lakás lehetne ebből?

Quentin némán megfogja a kezét; magához húzza, megcsókolja

(Forrón) Szeretlek, Quentin. Mindent megtennék neked. És nem zaklatnálak soha, esküszöm.

QUENTIN Olyan gyönyörű vagy, hogy alig lehet rád nézni.

MAGGIE De hiszen még nem is láttál! *(Elbátrál)* Maradj ott egy kicsit, majd visszajövök meztelenül! Vagy nincs valami későbbi vonat?

QUENTIN *(szünet)* Dehogyan nincs. Mindig akad egy későbbi vonat. *(Kezdi kigombolni a zakóját!)*

MAGGIE Felteszek egy lemezt!

QUENTIN *(most már nevetve beszél)* Jól van, tegyél fel egy lemezt!

Maggie kisiet a sötétbe, és Quentin érzi, hogy közeledik a pillanat. A Hallgatóhoz, miközben kinyitja a zakóját

Itt, valahol itt volt!... Nem is tudom... a csalás!

Izgatott, gyors dzsessz hallatszik, és Maggie visszajön, még mindig felöltözve

MAGGIE Gyere, hadd húzom le a cipődet!

Lekuporodik Quentin lábához, és kezdi kifűzni a cipőjét. Quentin megmerevedve, növekvő elszőrnyedéssel nézi. Most alakok mozognak a sötétben. Quentin akaratlanul elhúzza a lábát

QUENTIN Maggie?

MAGGIE *(felnéz a padlóról, abbahagyja a cipőfűzést)* Tessék.

Quentin körülnéz a sötétben, és hirtelen az apja ront neki

APA Amit *akarsz!* Mindig, amit *akarsz!* Az istenit, hát *mi vagy te!*

Most Louise jelenik meg; könyvet olvas. De Dan áll a háta mögött, majdnem megérinti a kezével

DAN Ez a család mindig mögötted áll, öcskös.

Aztán külön Anya, majdnem érzéki mozgással – és Quentint mintha ők mozdítanák el Maggie mellől

ANYA Ó, micsoda verseket hordott nekem ez a Strauss, meg regényeket is, meg. . .

QUENTIN *(valamennyiüknek ordít, s öklét dübösen a magasba emelve rázza)*
De hol van *Quentin?* *(A vágóval küszködő Anya felé megy)* Igen! Igen!
De én ismerem ezt az árulást. Meg a vele járó félelmet is, a cinkosságtól való rettegést.

Dan felé fordul, aki Apa mellé ment. A zene elhallgat

Igen, s nem válni méltatlanná ezekhez a hűséges, kudarcot vallott férfiakhoz! De hol van *Quentin?* Ahelyett, hogy levetném a ruhámat, ez a. . . *(lehajol Maggie-hez, és talpra állítja)* . . .mozdulat!

MAGGIE Jó. Talán, ha visszajöttem, majd. . .

QUENTIN Meg kell mondanom neked, Maggie.

A Hallgatóhoz

Itt, pontosan itt kezdődik a gyilkos család.

Szünet

Azt a végrendeletet. . . el kell tépned.

A Hallgatóhoz

Még lefeküdni se tudok elvek nélkül! De hogy lehet itt szerelemről!

beszélni, amikor ezt a lányt vigyorgó férfiak hosszú sora megrágtá és kiköpte! A neve férfimосdók búzában és szalonkocsik szivarfüstjében lebeg! Övé volt az igazság aznap, s én hoztam a hazugságot, hogy „meg kell menteni”! Ugyan mitől... hacsak a tulajdon megvetésemtől nem?... Hogy?

Szemlátomást a Hallgató szakította félbe, és ellentmond neki. Közelebb lép a székekhez, möbön figyel

MAGGIE (*Quentin előbbi helyéhez*) De én megmutattam a végrendeletet a pszichoanalitikusomnak is, és azt mondta, hogy rendben van. Mert tudniillik az olyannak, mint én, kell hogy legyen *valakije*.

QUENTIN Maggie... becsületes emberek nem sugalmaznak ilyen végrendeletet.

MAGGIE De hiszen ez csak ideiglenes...

QUENTIN Drágám, ha elmennék Andyhez meg ehhez a tanácsadóhoz meg a pszichoanalitikushoz, könnyen lehet, hogy részesedést ajánlanának, ha hallgatók. Ezek felfektettek téged az asztalra, szívem, és most felszeletelnek.

MAGGIE De hát... én úgyse tudnék ennyi sok pénzt elkölteni! Huszonöt dollárnál többet el se tudok képzelni!

QUENTIN Nem a pénzedet veszik el, hanem a méltóságodat rombolják szét. Nem vagy te holmi húsdarab; úgy látszik, azt hiszed, hogy mindenkinek tartozol azzal, amit kíván tőled!

MAGGIE Tudom. (*Sírva hajtja le a fejét, s reszket a reménytől és a szegénytől*)

QUENTIN (*felemeli Maggie állát*) De Maggie, te valaki vagy! Nem vagy többé kisgyerek, aki sírva szaladgál, mert nincs hol lehajtania a fejét! És nemcsak hogy sikered van és gazdag vagy, hanem nyílt, komoly, elsőrendű ember is vagy, akinek az emberek *jelentenek* valamit; nem kell sötét alakoktól tanácsot kunyerálnod, mint holmi... holmi csavargónak.

Maggie kétségbeesett és szerelmes zokogással leomlik a földre, átkarolja Quentin combját, s a nadrágját csókolgatja. Quentin figyel, aztán talpra állítja, majd hatalmas szájalommal és örömmel

Állj fel, Maggie!

Most felcsendül a zene, Maggie furcsán elmosolyodik a könnyein át, s mintegy változatlan természetének megnyilatkozásaként, gombolni kezdi a blúzát, s a teste vonaglik a zene ütemére. Amint elkezd táncát, Quentinnek remegni kezd a feje... és a Hallgatóhoz

Nem, nem szerelem; abbahagyni a szerepjátszást, ez az egész! Élni... (keresi a szót)... őszintén élni, ha másképp nem megy, az ösztönök őszinteségével! És...

Hirtelen Dan és Apa jelenik meg együtt; Quentin nekik mondja

Igen! Nem leszek többé „jó”! Nem leplezek többé semmit! Nem félek attól, hogy megmutassam, Quentin, Quentin, Quentin... mi-csoda!

Louise jelenik meg, beszél

LOUISE Még annyi tisztesség sincs benned, hogy...

QUENTIN Ez a tisztesség halálos! Igazat mondj, ne tisztességről beszélj – megátkozom a hamis ártatlanság egész fennkölt rendszerét! Kijelentem, hogy nem vagyok ártatlan! Sem jó!

Halvány fényben megjelenik egy törvényszék; az elnök kalapácsával egyet üt; tőle jobbra-balra mások is ülnek, magasról tekintenek le Quentinre. Maggie ledobja a blúzát

ELNÖK Arra a kérdésre azonban bizonyára nem tagadja meg a választ Barnes tiszteletes úr, hogy részt vett-e a kommunisták által szervezett prágai békekongresszuson Csehszlovákiában? Nem, nem, védő nem tanácskozhat a tanúval, ez nem polgári per! Minden ártatlan ember...

QUENTIN Megint ez a kérdés... az ártatlanság! Ugyan hány négernek adtak szavazati jogot az ön hazafias kerületében? És önnek Hitler ugyan melyik szociális, politikai vagy faji elvét nem helyeselte volna? És ez nem polgári per? Ön csaló, hisz a „nyomozói” ebben a pillanat-

ban is arra igyekeznek rávenni ennek az embernek a felettes egyházi hatóságait, hogy őt kitagadják!

HARLEY BARNES *(megjelenik és feláll; papi gallért visel)* Megtagadom a választ az Alkotmány Első és Ötödik Módosító Cikkelye alapján. QUENTIN *(mélységes sajnálkozással)* De biztosak vagyunk-e abban, Harley – én kérdezem, én kérdelem –, ha fordulna a kocka, és ők állnának előtted, vajon te megengednéd-e nekik, hogy ne válaszoljanak? Ezek a gyűlöletes emberek?

Harley méltatlankodva, gyanakodva néz rá

Nem vagyok többé bizonyos abban, hogy mit is hirdetünk mi – elég-e pusztán nemet mondanunk a rosszra? Még a jogos „nem”-ben is van valami színlelés. Nem kellene már...

Harley is meg a törvényszék is eltűnt. Maggie van ott, pattint az ujjával, s leereszti a haját

...végre... igent is mondanunk... valamire?

A fájdalom és a vágy mosolya jelent meg az arcán; Maggie most megélenkül, kilép a szoknyájából, egy helyben táncol. Quentin odamegy hozzá, magához szorítja, s együtt mozog vele kégyóyszerű mozgásában

Egy tényre... tényre... valamire.

Maggie átöleli, majd lefekszik az „ágyra” a képzeletbeli Quentinnel

MAGGIE Énekelj bennem.

Quentin a Hallgatóval szemben levő székhöz megy: Maggie továbbra is mögötte van az ágyon, miközben ő leül

QUENTIN Még ha megbélyegzett és kimondhatatlan is, mint minden igazság.

MAGGIE Azt akarom, hogy boldog legyél.

QUENTIN (*a Hallgatóhoz*) Megvetendő, mint minden igazság.

MAGGIE Ez minden, ami vagyok.

QUENTIN Nyálkával borított, mint az igazság; vak és tudatlan.

MAGGIE De nekem soha senki se mondta, hogy állj fel!

QUENTIN A vér ténye, a világ zsigere... igen!

MAGGIE Most.

QUENTIN Erre, igen.

MAGGIE Most... most.

A hangleméz véget ért, s csak a tű serceg az üres barázdában a továbbra is tartó sötétségben. Aztán Maggie lehiggadt, halk hangja

Quentin?

A kigyulladó fény hason fekve mutatja az ágyon; egyedül van a színpadon; meztelen testét egy lepedő csak részben takarja. Állát lustán a kezébe támasztja. Kifelé pillant

Quenny? Szagtalán ám a szappan, nem kell félned.

Rövid szünet

Jól van! Ne siess! Úgy szeretek várni rád! (*Pillantása Quentin cipőjére esik a padlón. Kezébe veszi, megcirógatja*) Szeretem a cipődet. Jó ízlésed van!

Rövid szünet

Ne haragudj, hogy nem volt semmi ennivaló, de hát nem tudtam! Majd azért veszek tojást, hogy reggelente legyen. Meg húst, ha este jössz. Úgy értem, hogy legyen itthon, ha éppen kell. Aztán majd úgy eszed, ahogy szereted, és akkor, amikor tetszik.

Quentin előrenézve áll; Maggie az ürességbe beszél az ágyból

Jó voltam?

Quentin hátrapillant Maggie rajongó arcára, amikor fent Holga jelenik meg a repülőtéren, s őt keresi. Maggie az ágyon marad, a cipőt cirógatja

QUENTIN (*Maggie-re pillant*) Ez mind igaz, de nem az igazság. Tudom, mert visszanézve oly olcsó az egész; a keserűségem hazudni kényszerít. Félek. Félek ígéretet tenni. Mert nem tudom, ki az, aki ígérni fog. Idegen vagyok a saját életemnek.

MAGGIE (*felvett egy nyakkendőt a földről*) Jaj, egészen összegyűrődött a nyakkendő! Ne haragudj! De várj csak, van nekem egy nyakkendőm! (*Felugrik, és magára tekeri a lepedőt*) Nagyon szép, és igazi férfinyakkendő... (*Észbe kap*) Csak úgy... véletlenül van nálam! (*Nevetéssel próbálja elűtni, s kimegy a sötétbe*)

Holga eltűnt

QUENTIN Mondom neked, a cifraság és hiúság köde alatt e szerencsétlenségnek törvénye van, s én láttam is egyszer, oly világosan és tisztán, akár egy jogszabályt. De azt hiszem... némi szerelemmel láttam. Vagy tán egyszerűen csodálkozással, de nem váddal. Akár... az anyám; ha eszembe jut, a gondolataim sokszor valami bűnbe csapnak át; holott az az igazság, hogy ő volt nekem a világosság, valahányszor csak sötétség vett körül. Én szerettem ezt a furcsa, bolondos teremtet, s csak a szerelem élteti bennem és teszi az enyémmé. Lehet-e emlékezni a szerelemre? Olyan az, akár a rózsa illatát egy pincében idézni fel. A rózsát látja az ember, az illatát soha. Pedig az a rózsák igazsága, nem? Az illat.

Maggie jelenik meg fényben; menyasszonyi ruhában van. Carrie, a szobalány, éppen fátylas kalapot tesz a fejére; Lucas, a ruhatervező, térdén állva és nagy sietve az utolsó ruhaszegélyt varrja fel. Maggie tágra nyílt szemmel, forgolódva nézi magát a tükörben

MAGGIE Jól van! Eressze be, Carrie! Köszönöm, Lucas, de nem akarom most már tovább vártni, háromkor van az esküvő. Siessen, kérem!

Lucas gyorsabban varr; Carrie elmegy egy pontig, lekiált

CARRIE Most már bejöhet, Mister Quentin!

QUENTIN Azzal a ...szerelemmel szeretném látni megint! Miért olyan nehéz ez? Ott áll ez a vágyakozó lány, ez a csipkébe burkolt győzelem. Szemfényvesztésben éltünk, de hazudtunk magunknak, és hazugságok nyüzsögtek körülöttünk, akár az árnyak!

MAGGIE *(az élet kapujában, a jövőbe néz, miközben Lucas az utolsó cérna-szálakat harapja el)* Maga meg se fog ismerni, Lucas! Ő megmentett engem, komolyan mondom! Új végrendeletem van, és még a pszichoanalitikusomat is ott hagytam, és most remek orvosom van! És minden szerződésemet, amelyikre nem fizettek rendesen, újra meg fogjuk kötni! És Ludwig Reiner a tanítványának fogadott! Pedig még operaénekeseket se vesz fel, tudniillik csak ha már igazi művészek! Nem érdekli, akármennyi pénzt kínálnak is neki. Én nem merem volna elmenni hozzá, de Quentin akarta – és most felvett, képezze el! A Ludwig Reiner!

Megfordul, meglátja a belépő Quentint. A pillanat ábitata mindkettőjüket hatalmába keríti. Lucas kimegy, Carrie könnyedén megérinti Maggie homlokát, némán imádkozik, majd kimegy

QUENTIN Ó, drágám. Milyen tökéletes vagy.

MAGGIE Tetszem?

QUENTIN Jóságos Istenem, minden este hozzád jönni haza!

Kitárt karral feléje megy, de Maggie, furcsa félelemmel és izgatottan, megérinti Quentin mellét

MAGGIE Még most sem muszáj megtenned, Quentin. Akkor is elmehetek hozzád, amikor csak akarod.

QUENTIN *(ex fáj neki, de újra nevetni próbál)* Te képtelen vagy elhinni, hogy egyszer valami jó is történhet. Pedig ez valóság, drágám, a feleségem vagy!

MAGGIE *(félelem tompítja a hangját)* Mondani akarok neked valamit.

QUENTIN Eleget tudok már. Gyere.

MAGGIE (*kibúzza a kezét az övéből*) De meg akarom mondani!
 QUENTIN Drágám, elég a kinyilatkoztatásokból, ami elmúlt, az nem számít többé.

MAGGIE (*örül neki, s mint egy gyerek, aki még egy utolsó ölelést szeretne*)
 De hogy miért mentem analízisbe! Ezt sose mondtam el neked!

QUENTIN (*mosolyog, balsejtelve ellenére*) No jó. Mi volt az?

MAGGIE Mert, ugye, te mondtad, hogy szeretnünk kell, ami megtörtént, igaz? Még a rossz dolgokat is?

QUENTIN (*most már komolyan, Maggie heveségéhez igazodva*) Igen, én.

MAGGIE Én... két férfival is voltam... ugyanazon a napon. (*Elfordította a tekintetét Quentinről*) Szóval egy napon, érted. De egészen aznap estig nem fogtam fel. Akkor nagyon megijedtem. (*Most már csaknem sír, és alázattal, furcsán megtörtén néz rá*) Én mindig szeretni foglak, Quentin. De attól ne félj, mit szólnak majd az emberek. Egyszerűen azt mondhatjuk majd, hogy meggondoltuk magunkat, aztán beülünk a kocsiba, és elmehetünk, mondjuk, egy motelbe...

Ismeretlen férfiak jelennek meg a legtávolabbi szélen, és eltűnnek, mikor Quentin a fejét rázza

QUENTIN Nézd, drágám. Az nem te voltál... (*Újra a keze után nyúl*)
 De most már gyere.

MAGGIE De talán valahogy mégis én voltam. Valahogy! Nem tudom!

QUENTIN Egyetlenem, mindenki elkövet olyan dolgokat, amik...

A Hallgatóhoz, birtelen felismeréssel

Itt van, egy része itt van! Az egyik része az, hogy...

Ismét Maggie-hez

Egy eset, önmagában, nem fontos; az a fontos, amit leszűrteél belőle magadnak. Akármi történt is veled, te ezt szűrte le belőle, és én ezt szeretem.

A Hallgatóhoz gyorsan

...Igen! Összeesküdtünk, hogy meghamisítjuk a múltat, pedig a múlt szent, és szörnyűségei a legszentebbek!

Visszafordul Maggie-bez

És... még... mást is.

MAGGIE (*most már reménykedve*) Talán... talán még jobb feleség is lehetek tőle, igaz?

QUENTIN (*fájdalma ellenére reménnyel*) Látod, így kell beszélni!

MAGGIE (*boldogan, látva, hogy a szörnyűségnek valami haszna is van*) Mert én nem vagyok kíváncsi! Meg leszel lepve! Sok asszony csak mosolyog, és a férjük nem is veszi észre, mennyire kíváncsiak. Én *tudom* – nekem egy királyom van, és én *tudom*!

Nászinduló zendül fel; elkergeti Maggie illanékony látomását. Quentin belekarol

Lesznek, akik majd... kinevetnek téged.

QUENTIN Most már nem, drágám. Ők is látni fogják, amit én látok. Gyere!

MAGGIE (*nem mozdul vele*) Mit látsz? Mondd meg nekem! (*Kitör belőle*) Mert azt hiszem... régen szégyelltél, ugye?

QUENTIN Szenvedni láttalak, Maggie; s amint a szenvedésedet meg láttam, minden szégyenem elmúlt.

MAGGIE Te... szégyenkeztél?

QUENTIN (*nehezen*) Igen. De te győzelem vagy, Maggie, magadnak és nekem is. És valahogy mindenkinek. (*Megcsókolja a kezét*) Hidd el, drágám, olyan vagy nekem, mint egy zászló, egyfajta bizonyíték, hogy az ember mégiscsak győzhet valahogy.

MAGGIE És te... nem nézel többet soha más nőre, ugye?

QUENTIN Drágám, egy feleséget szeretni is lehet! Te illet még nem láttál, de...

MAGGIE (*feszülten, újabb konfliktusban*) De akkor... miért csókolta meg azt az Elsie-t?

QUENTIN Éppen csak köszöntem neki. Az különben is mindenkinek a nyakába ugrik.

MAGGIE De... miért hagyta, hogy hozzád dörgölje a testét?

QUENTIN *(nevet)* Nem dörgölte hozzám a...

MAGGIE *(legyőz egy sokkal nagyobb aggodalmat)* Én láttam. És ennyire álltál tőle.

QUENTIN *(nevetni próbál)* Maggie, az teljesen jelentéktelen dolog volt.

MAGGIE De hiszen te mondtad nekem, hogy a dolgok jelentését kell keresni, nem? Azt akarod, hogy olyan legyek, amilyen voltam? Amikor semmi se jelentett semmit, és köd volt minden? *(Most könnyölgve, s kisé meginogva igazában)* Csak próbálok megérteni; nem szabad nevetned. De miért engedted meg neki?

QUENTIN Odajött hozzám és átölelt, mit tehettem?

MAGGIE *(fellobbanó, megvető haraggal)* Hogy érted ezt? Azt kellett volna mondani, hogy menjen a fenébe!

QUENTIN *(megrökönyödve)* Nem hiszem, hogy... meggondoltad, mit beszélsz!

MAGGIE *(megijed, hogy tiltott énjét mutatta)* Mit beszélék?

QUENTIN *(megpróbálja elsimitani)* Drágám, meg vagy szeppenve, s ettől minden kis ijedséget felnagyítasz. Gyere, már várnak.

Maggie-be karol; megfordulnak, indulnak

MAGGIE *(csaknem könnyezve)* Taníts engem, Quentin! Én nem tudom, milyen legyek!

QUENTIN Igen, drágám. Most kezdünk majd lenni. Mind a ketten.

Esküvői menethez hasonlóan vonulnak egy csoport vendég felé

MAGGIE Fura, hogy nekem... nincsen itt senkim. Mintha idegen lennék itt! Ha az anyám vagy az apám, vagy akárki, aki szeret...

QUENTIN Nyugodj meg, drágám, itt mindenki imád téged.

Most, miközben Maggie beszél, Quentin elmarad, Maggie azonban továbbmegy a menetben „Quentinnel”, karját most is annak a karján – valójában azonban a levegőben – tartva

MAGGIE Ne haragudj, hogy úgy beszéltem, de te is azt akarod, hogy

kimondjam, amit érzek, ugye? Tudod, amíg te nem voltál, én sose mondtam ki semmit, Quentin; te tanítottál meg, hogy az érzéseimet kimondjam! Mert nem akarod, hogy csak mosolyogjak, mint a legtöbb nő, ugye?

Beszéde közben Louise jelent meg

QUENTIN (*mintegy a látomásbeli Louise ellen*) Nem. Mondd ki, amit érzel; az igazság velünk van; mindig mondd ki!

Louise eltűnt

MAGGIE (*megtorpan és továbbmegy*) Te elengedtél engem!

QUENTIN (*fél színpadnyi távolságból, s most az üres levegőbe*) Dehogy drágám, hiszen melletted vagyok!

MAGGIE (*miközben kimegy a sötétbe*) Jó feleség leszek, jó feleség leszek... Quentin, nem érzem!

QUENTIN (*csalódottan is, kérlelve is*) Melletted vagyok! Látod, mindenki mosolyog, és imád téged! Nézd a zenekart, hogy integetnek a fiúk! Mindenki szeret téged, drágám! Miért vagy szomorú?

A nászinduló hirtelen elhallgat, amikor a színpad távoli mélyéből Maggie, már alig láthatóan, nevetve felkiált

MAGGIE Meglepetés! Tetszik? Siettek velem, amíg nem voltunk itthon!

QUENTIN (*rövid szünet; fél színpadnyi távolságra vannak*) Igen, gyönyörű!

A dialógus most sűrített, mint a gondolatban gyorsabban múló idő

MAGGIE Látod, milyen nagy lett tőle a nappali szoba? És azt a másik falat is le akarom bontani onnan! Rendben?

QUENTIN (*nem fordul arra: elöbítve emlékezetéből*) De hiszen éppen most húzattunk fel új falakat.

MAGGIE Hát csak pénz kérdése az egész; azt akarom, hogy nagy legyen, hogy kastélyban élj! Te is azt akarod, hogy szép legyen, nem?

QUENTIN Nagyon szép lenne, drágám, de... talán várjunk a jövő évig azzal a másik fallal. Adóhátralékunk van, drágám.

MAGGIE De hiszen holnap meghalhatunk! Azt szoktad mondani, hogy egyetlen szó van a homlokomra írva – hát akkor miért ne lehetne szép most? Úgyis megkapom azt a sok pénzt jövőre.

QUENTIN De hiszen tudod, drágám, hogy szinte az egészszel tartozol már...

MAGGIE Ne fogd a jövőt a kezemben, mint valami vázát... érints meg most, érints meg engem! Itt vagyok, és itt van a most!

QUENTIN Jól van! Bontasd le! Hadd legyen szép! Most mindjárt! Lehet, hogy csakugyan túl óvatos vagyok. Bocsáss meg.

Hirtelen énekszám hallatszik, Maggie hangján. Quentin őszinte örömmel elmosolyodik

Maggie, szerelmem – ez nagyszerű!

Most megjelenik Maggie, blúzban, testhez álló nadrágban, magas sarkú cipőben, s fel-alá járkálva hallgatja a felvételt. Több sötét ruhás, tekintélyes üzletember is megjelenik, nagy figyelemmel hallgatják

MAGGIE Nem! Mondd csak meg őszintén! Az a zongora hamis, nem figyelsz oda!

QUENTIN Ugyan, azt senki se fogja észrevenni!

A sötét ruhás csoportból most egy zongorista jön Maggie közelébe

MAGGIE Én tudom, mi a különbség! Nem akarod, hogy jó legyek? *Megmondtam* Weinsteinnek, hogy Johnny Blockot akarom, erre ezt a taknyost adják mellém, aki lehúzza a ritmusomat! Mert senki se hallgat rám, rajtam mindenki csak nevet!

QUENTIN Jól van, szívem, talán ha én beszélnék Weinsteinnel...

MAGGIE Nem, te ne szólj bele az én zavaros dolgaimba, neked most van egy fontos ügyed...

QUENTIN *(elmegy egy pontig, és követeli)* Weinstein, adja mellé Johnny Blockot!

A zene másik számra vált, s Maggie gyors, magabiztos éneke hallatszik

Tessék! Most hallgasd!

Maggie feszülten hallgatja; Quentin dagad a büszkeségtől

Látod? Semmi ok a kétségbeesésre, egyszerűen szólj nekem, és majd én beszélek velük, bármikor, ha...

MAGGIE Jaj, köszönöm, drágám! Látod? Tisztelnék téged. Kérdezd csak meg Ludwigot: ahogy belépsz a stúdióba, csak úgy repül a hangom! Jaj, én jó feleség leszek, Quentin, csak néha úgy felidegesít, hogy... *(leül, mert véget ért a zene)* hogy én mindig csak a gondjaimat hozom neked. De én azt akarom, hogy tökéletes legyen, amit csinálok, ezek viszont csak azt nézik, hogy kereshetnek-e rajta.

Az üzletemberek eltűnnek

QUENTIN Pontosan így van, drágám, de éppen ezért nem szabad ebből önérzeti kérdést csinálnod. Gyere, sétáljunk egyet. Újabbán már sose sétálunk. *(Leguggol Maggie mellé)*

MAGGIE Szeretsz?

QUENTIN Imádlak. Csak azt szeretném, hogy némi örömet is találj az életedben.

MAGGIE Quentin, én csak egy nevetséges senki vagyok, aki véletlenül pénzt hoz a házhoz.

QUENTIN Én azt hiszem, ez is változik már... hiszen nagyzenekarod van, Johnny Block is veled dolgozik, tiéd a legjobb stúdiószemélyzet...

MAGGIE Csak azért, mert kiharcoltam magamnak. Azt hinné az ember, egyszer majd idejön hozzám valaki, és azt mondja: „Nézd, Maggie, te szerezted nekünk azt a sok pénzt, most mi azt szeretnénk, ha képeznéd magadat, mit tehetünk az érdekedben?”

QUENTIN Drágám, ezek sósperecet árulnának, ha az hozná a több pénzt, hogyan várhatsz hát tőlük szeretetet?

MAGGIE *(egyedül, egyedül)* De hát honnan várjak?

QUENTIN *(szíven ütve)* Maggie, hogy kérdezhetsz ilyet?

MAGGIE (*feláll: titkolt gyanú volt a hangjában*) Amikor bementem arra az estélyre, te még csak meg se csókoltál. Úgy éreztem magam, mint azok a *feleségek*, vagy mit tudom én!

QUENTIN Hát Donaldson éppen egy mondat közepén tartott, és...

MAGGIE Na és? *Én bejöttem a szobába!* Én alkalmaztam őt, nem ő engem!

QUENTIN De hát ő rendezi a tévéműsorodat, és igyekeztem udvarias lenni vele.

MAGGIE Nem kell szégyenkezned miattam, Quentin. Nekem jogom volt rászólni a próbán, hogy hagyja abba azokat a disznó vicceket. Csak mert ő művelt ember? A közönség érterem fizet, nem Donaldsonért! Kérdezd meg Ludwig Reinert, hogy mit érekl!

QUENTIN Én feleségül vettelek, Maggie; Ludwig Reiner nélkül is tudom, mit érsz.

MAGGIE (*furcsa tekintettel néz rá: furcsa nevetéssel*) Mért... vagy ilyen hideg?

QUENTIN Én nem vagyok hideg, csak próbálom megmagyarázni, ami történt.

MAGGIE Jó, de inkább ölelj át, ne magyarázz.

Quentin átöleli, megcsókolja: Maggie panaszos hangon utastlja

Ne így. *Szortts.*

QUENTIN (*megpróbálja magához szorítani, majd elereszti*) Gyere, sétáljunk egyet, szívem. Gyere...

MAGGIE (*lehanyatlak*) Mi bajod?

Louise jelenik meg, pasziánszozik

QUENTIN Semmi.

MAGGIE De Quentin... többet is nézhetnél rám. Úgy értem... észrevehetnéd, hogy *létezem*, vagy mit tudom én. Úgy nézzél rám, mint régen... úgy *önmagadból*.

Louise eltűnik. Maggie elmegy a sötétbe, teljesen leforrázva

QUENTIN (*egyedül*) Én imádlak, Maggie; ne haragudj, nem fordul elő soha többet. Soha! Neked több szerelem kell, mint hittem volna. De kapsz tőlem eleget, majd meglátod, és ha megláttad, el fogod kápráztatni a világot!

Rózsaszín fény világít meg egy függönyt; Maggie megjelenik pongyolában, s egy láthatatlan alakra mutat

MAGGIE Meglepetés! Tetszik? Láttad az anyagot?

QUENTIN Nahát, ez igazán szép! Hogy jutott eszedbe?

MAGGIE Csak össze kell húzni, és a nap rózsaszínre festi az ágyat.

QUENTIN (*igyekszik örülni*) Igen, gyönyörű! Látod? Egy kis vita még nem szerencsétlenség! Jaj, Maggie, én sohase tudtam, mi a szerelem! (*Karjába veszi*)

MAGGIE (*a kedve lassan lehanyatlik*) Mert hátha nappal is eszedbe jut, hogy hazajössz, és akkor megint összebújhatunk nappal is az ágyban. (*Végül elerőtlenedve leül: nosztalgiával*) Mint tavaly, emlékszel? A téli délutánokon? Egyszer még ott volt a hó is a hajadon. Hát látod, ez vagyok én, Quentin, semmi több.

QUENTIN Holnap délután hazajövök.

MAGGIE Á, úgy nem jó, ha *kitervezed*.

Quentin nevet, de Maggie ránéz; pillantása átható. Quentin nevetése elhal

QUENTIN Mi az? Látod, szívem, nem szeretném, ha továbbra is rejtegetnének a dolgokat. Az igazság segít, mindig emlékezz erre... mondd meg nekem, mi bánt?

MAGGIE (*fejét rázza, belátja*) Nem vagyok én jó feleség. Annyi sok munkát jelentek neked.

QUENTIN Dehogy, drágám. Csak azért mondtam ezt, mivel te (*igyekszik, saját őszinte neheztelése ellenére*) mintha arra céloztál volna, hogy nem harcoltam elég keményen a televíziós társasággal a bírság ügyében. Pedig sikerült lenyomnom húszezer dollárra. Holott százezerre is joguk lett volna, mivel nem léptél fel.

MAGGIE (*növekvő méltatlankodással*) De hát én nem lehetek beteg? Beteg voltam!

QUENTIN Tudom, drágám, de az orvos nem volt hajlandó igazolást adni.

MAGGIE (*nagyon dühös rá*) Szaggatott az oldalam, az isten áldjon meg, nem is tudtam egyenesen állni! Úgy látom, te se hiszed el!

QUENTIN Maggie, én csak a jogi helyzetet ismertetem.

MAGGIE Kérdezd csak meg Ludwigot, hogy mit kéne tenned! Ordítva kéne bemenned! Ehelyett meg udvarias és liberális voltál, persze, meg igazolásokról beszélsz, és...

QUENTIN (*megbántva*) Ne mondj ilyet, Maggie.

MAGGIE Csak kérdezd meg! Te nem tudod, egy sztárnak milyen jogai vannak! Rajtam milliókat keresnek azok az emberek!

QUENTIN Maggie, én elég jó ügyvédnek tartottam magamat...

MAGGIE Én nem mondtam, hogy Ludwig ügyvéd...

QUENTIN Tudom, drágám, de mindig ilyen világmegváltó ötletei vannak, és aztán amikor kétszer vagy háromszor szaván fogtam, kiderült, hogy üres duma volt az egész.

MAGGIE Tessék, most meg vagy sértve! Már egy szót se szólhat az ember!

QUENTIN Hát, szívem, én az időm negyven százalékát a te problémáid megoldására fordítom.

MAGGIE Nem fordítsz te arra egy...

QUENTIN (*megrémül, hogy Maggie nem tudja, kitör*) Maggie, én naplót vezetek; tudom, hogy mire fordítom az időmet!

Maggie a fejét rázva néz rá: halálosan meg van bántva, a szeme könnyes. Feláll, és tölt egy üvegből

Ne haragudj, drágám, de amikor így beszélsz, én egy kicsit... megbolondulok. Ne kezdj inni, nagyon kérlek.

Maggie iszik

Nézd, én nem sajnálom az időt, amit ezzel töltök, nagyon szívesen teszem, de...

MAGGIE Nem kellett volna összeházasodnunk. Tudtam én. Amint

megnősülnek, rögtön megváltoznak. Ahány férfit csak ismertem életben, az mind gyűlölte a feleségét.

QUENTIN Szívem, a végén mindig ugyanoda lyukadunk ki, nem látod? Hallgass csak ide. *(Maga felé fordítja)* Te még most is abból indulsz ki, hogy egyedül vagy. Hogy téged le lehet rázni. És ha az akaratod a legcsekélyebb ellenállásba ütközik, akkor rögtön összedől a világ. Pedig...

MAGGIE Te tanítottál arra, hogy mindent kimondjak, Quentin! És ha kimondom, akkor meg dühös leszel.

QUENTIN Én nem dühös vagyok, hanem szomorú, mert úgy látszik, sehogy se kapod meg mindazt az örömet, amiben pedig részünk lehetne. Nekem az a legnagyobb boldogságom, ha mosolyogni látlak, ha rá tudlak venni, hogy...

MAGGIE De hiszen egyedül csak azért mentem el Ludwighoz, hogy büszke legyél rám, hogy elmondhasd: „Látják? Amikor felszedtem, buta kis senki volt, és látják, látják, mi lett Maggie-ből?” Én mindent neked csinálok, hát azért akarom, hogy jó legyen!

QUENTIN Hát akkor meg mit vitatkozunk? Hiszen mind a ketten ugyanazt akarjuk, nem érted?

Hirtelen, a Hallgatóhoz

A hatalom! Igen, a hatalom, a hatalom, hogy... hogy... Várj egy percig, már megvolt, s most elvesztettem.

MAGGIE *(újra tölt)* Hát akkor talán az lesz a legjobb, ha keríték magamnak egy ügyvédet... érted, egy idegent.

QUENTIN *(rövid szünet; megbántva)* Rendben van.

MAGGIE Nem azért, mintha te nem lennél elég jó nekem: de látod, ott volt például az a lány is a zenekarban, az a csellista. Andy is sokat eltűrt, de a helyedben ő odamegy, és egyszerűen kirúgja. Úgy értem, az ember nem nevet, ha egy énekes hamisan énekel.

QUENTIN De hiszen az a lány azt mondta, hogy csak köhögött.

MAGGIE *(dühösen)* Nem köhögött, hanem röhögött! Te meg ott állsz, és hehehe, nevetsz az előkelő viccein! Az istenit, csak azért, mert valamikor szimfonikus zenekarban játszott?

QUENTIN Maggie, én benéztem érted, odaköszöntem neki, és...

MAGGIE Én nem fejezem be a felvételt, ha az a lány még holnap is ott van a zenekarban! Nekem jogom van feltételeket szabni, Quentin! (*Parancsoló hangon*) Én nem vagyok rászorulva, hogy könyörögjek bárkinek is! Azt akarom, hogy tűnjön el!

QUENTIN (*nyugodtan*) Jól van. Reggel majd felhívom Weinsteint.

MAGGIE Nem. Mert te túl udvarias vagy.

QUENTIN Már megtettem máskor is, Maggie; három másikkal, három különböző zenekarban.

MAGGIE Na és? A férjem vagy. Neked kell az ilyet csinálni. Nem igaz?

QUENTIN De nem tudok úgy tenni, mintha örömet szerezne, amikor kirúgatok valakit.

MAGGIE De ha a lányodról lenne szó, akkor dühöngnél, nem? És nem mentegetnéd azt a nőt!

QUENTIN (*elképzeleli*) Azt hiszem, igazad van. Bocsáss meg. Reggel elintézem.

MAGGIE (*kétségbeesett melegséggel*) Ennyi az egész, amit akarok. És ha én akarok valamit, akkor neked azt kellene kérned magadtól, hogy vajon miért akarja, és nem azt mondani, hogy miért *ne* akarja. Hát ezért nem szoktam mosolyogni, mert úgy érzem, folyton harcolnom kell, hogy *kinyíljon a szemed*. Olyan vagy, mint egy kisfiú, nem látod, hogy az emberek tört rejtegetnek.

QUENTIN Én látom a töröket, de... Már megint itt tartunk. Te még most sem hiszed el, hogy nem vagy többé egyedül.

MAGGIE Hát akkor hitesd el velem!

QUENTIN Próbálok, drágám, de néha olyanokat mondasz, hogy úgy érzem, mintha letaglózta volna, mint egy... Maggie, én nem vagyok hideg hozzád.

MAGGIE Nem úgy értettem, hogy hideg vagy hozzáam. Hanem csak... Én olyan szörnyű dolgokat láttam, Quentin. A javát soha nem is mondtam el neked. És amikor az ember egyedül van, akkor nincsen egyebe, mint amit lát. Kérdezd csak meg az orvosomat – én többet látok, mint a legtöbb ember, mert védelmeznem kellett magamat.

QUENTIN De hiszen ez mind elmúlt, szerelmem. Most van egy férjed, aki szeret téged.

Szünet. Maggie szemlátomást nagyon fél

MAGGIE Nem múlt el mind. Amikor az anyád azt mondja nekem, hogy kezdek hízni, akkor tudom, hogy hányadán állok... és amikor te nem teszel ellene semmit.

QUENTIN De hát mit tehetnék?

MAGGIE Kérd ki magadnak, ha tudni akarod!

QUENTIN Az anyám mindent kimond, ami csak eszébe jut, drágám.

MAGGIE Megsértett engem! Féltékeny rám!

QUENTIN Maggie, imád téged.

MAGGIE Mit akarsz te bebeszélni nekem? Azt, hogy elment az eszem?

QUENTIN Miért kell mindenből ilyen... .

MAGGIE Nem vagyok bolond!

QUENTIN *(nagyon óvatosan)* Erre sohasem gondoltam, drágám. Majd... . beszéllek veled.

MAGGIE *(utánozva, mintha Quentin gügye lenne)* „Majd beszéllek veled”! Az anyád gyűlöl engem!

QUENTIN Megmondom neki, hogy kérjen tőled bocsánatot.

MAGGIE De legalább legyél dühös egy kicsit!

QUENTIN Rendben van, megteszem.

Maggie iszik

MAGGIE Holnap pedig nem dolgozom. *(Lefekszik az „ágyra”, mint aki teljesen kimerült)*

QUENTIN Helyes.

MAGGIE *(félíg felugrik)* Nagyon jól tudod, hogy nem „helyes”! Halálosan meg vagy rémülve, hogy beperelnek, miért nem mered bevallani?

QUENTIN Nem vagyok halálosan megrémülve, annyi az egész, hogy olyan remek vagy ebben a műsorban, és nagy kár, hogy... .

MAGGIE *(dühöngve felül)* Téged csak a pénz érdekeli! Én meg le vagyok szarva!

Az ismeretlen férfiak feltűnnek a távolban

QUENTIN *(elnyomja a dübét; nagyon biggadt hangon)* Maggie, légy szíves, ne beszélj velem ezen a hangon, jó?

MAGGIE Közönséges vagyok, mi? Úgy beszélek, mint egy teherautó-sofőr, mi? Hát pedig én közülük való vagyok. Én a négerek, a portorikóiak és a teherautósofőrök pártján vagyok.

QUENTIN Akkor miért rugdosol ki embereket olyan könnyedén?

MAGGIE *(összeszűkül a szeme, most új oldalról látja Quentint)* Nézd, én nem kellek neked. Mi a fenét keresel akkor itt?

QUENTIN *(roppant önuralommal, reszkető hangon)* Én itt élek. És te is, csak te még nem tudod. De majd meg fogod tudni. És...

Apa jelenik meg

APA Hová mégy, amikor szükségem van rád! Mi vagy te tulajdonképpen? *(És már el is tűnt)*

QUENTIN Itt vagyok, és itt is maradok. És egy szép napon majd te is felébredsz. Most fekédj le aludni, tíz perc múlva visszajövök, csak szeretnék sétálni egyet.

Kifelé indul, Maggie felfigyel

MAGGIE Hová mész sétálni?

QUENTIN Csak ide, a ház körül.

Maggie óvatosan figyeli: Quentin észreveszi a gyanúját

Nincsen senki más, szívem; éppen csak sétálni szeretnék.

MAGGIE *(nagy gyanúval)* Jó.

Quentin megy néhány métert, majd megfordul, és látja, hogy Maggie gyógyszeres üveget vesz elő, és lecsavarja a tetejét

QUENTIN *(visszajön)* Whiskyre nem vehetsz be gyógyszert, drágám.

A gyógyszer után nyúl; Maggie elrántja, de Quentin megragadja és zsebre vágja

Múltkor is így történt. De nem történik meg többet. Soha. Mindjárt itt leszek.

MAGGIE *(újra italt tölt)* Minek viseled ezt a nadrágot?

Quentin visszafordul, tudja, mi következik

Mondtam már neked, hogy szűk hátul.

QUENTIN Igen, túl szűkre szabták, de azért sétálni elmehetek benne.

MAGGIE A buzik viselnek ilyet; mondtam neked.

Újra iszik. Ez már annyira patológikus, hogy Quentin ámulva nézi

A seggükkel kacérkodnak egymással.

QUENTIN Most buzinak nevezel?

MAGGIE *(nagyon részeg)* Nem, csak én ismertem buzikat, és volt olyan, aki nem is tudta magáról, hogy az. És nem voltam biztos, hogy halottál-e ilyenről.

QUENTIN Mondhatom, szép, ha így akarod megnyugtatni magad.

MAGGIE *(enyhén támoltyogva)* Nekem ki szabad mondani, amit látok. . .

QUENTIN Azt akarod talán, hogy kidobjalak? Erről van szó? Hogy végre leszámoljunk?

MAGGIE *(rámutat, fegyelmzettségére utal)* Hát ez meg mi a csuda, hogy ilyen erős meg csöndes vagy? Tudni akarom, mi ez?

Megbotlik és elesik. Quentin nem mozdul, hogy felemelje

QUENTIN *(fölötte áll, pontosan tudja, hogy beszámíthatatlan)* És most menjek el, mi? Hogy leszámoljunk, mi? *(Mérgesen felemeli)* Ez kell?

MAGGIE *(elbúzódik tőle)* Tudni akarom, mi ez?

Előrebukik: Quentin elkapja, és durván leteszi az ágyra

Micsoda trükk ez? Tudni akarom, mi ez? *(Újra lábra áll)* Arra vársz, hogy megöregedjek? Tudod, mit mondott ma megint nekem egy taxisofőr? „Ötven dollárt kapsz tőlem.” *(Nyílt, vad és szemrehányó zokogás szakad fel belőle)* Tudod, mennyi ötven dollár egy taxisofőrnek? *(Fájdalma átragad Quentinre, és eltompítja a hangját)* Eredj, elmehetsz, látod, tudok egyenesen járni! Nézd, látod? *(Kinyújtott kar-*

ral, lábát egymás elé rakva járkaál) Akarod, hogy táncoljak? Táncot akarsz? Na, mi az, he? Halljuk, mi az?

QUENTIN Nagyon kérlek, ne csináld ezt.

Maggie zihálva megindítja a gramofont, és csípőriszáló twistet lejt Quentin körül

MAGGIE Halljuk, mit akarsz! Ki vele!

Quentin nem rá nézett, hanem túl rajta, a távolba; Maggie most botladozni kezd, Quentin elkapja és lefekteti az ágyra

Halljuk, arra vársz, hogy megöregedjek? Vagy micsoda? Na, halljuk! Ki vele!

Zihálva lefekszik, Quentin lebámul rá, s a Hallgatóhoz beszél

QUENTIN Hogy van szerelem; végtelen; nem is ember iránti, hanem vak, vak, sértésre is vak szerelem, fel se veszi a húsba vert szigonyt, vak, mint az igazság, mint...

Felice jelenik meg. Quentin lassan felemeli a karját, és így marad. Az arca feszült ebben a kutatásban. Maggie félálomban beszél az ágyon

MAGGIE He? Miért?

Felice eltűnik. Quentin leereszti a karját, és kémlelve keresi a választ

Tudni akarom, mit akarsz? Miért nem tűnsz el innét? Ki vele, mi az?

Apa jelenik meg

APA Mit...

Quentin megrázza a fejét, szájában ki nem formálódott tagadószó. Dan jelenik meg

DAN Ez a család mindig mögötted áll, öcskös; bármire szükséged van, csak...

Mickey jelenik meg; Quentin feléje megy

MICKEY ...Hogy menjünk vissza együtt, Lou, te meg én együtt; és soroljuk fel a neveket.

QUENTIN *(kírázza a fejéből a látomást, mint hamisat, és felkiált, miközben Dan és Apa eltűnik)* Nem! Már tudtam! Kinek a nevében fordítasz hátat? Tisztán láttam! Láttam a nevet!

Lou jelenik meg magasan hátul; egy közeledő földalatti szerelvény zaja hallatszik, és Lou mintha a sínekre zuhanna a fékek szörnyű csikorgása közben, kiáltva

LOU Quentin!

Eltűnt, Mickey is eltűnt, Quentin a fejét fogja. Kivilágosodik a torony

QUENTIN *(a dühös félelem új szintjén)* Kinek a nevében? Kinek a vérborította nevében nézel te abba az arcba, amelyet szerettél, és mondd, hogy „Te könnyűnek találtattál, és szertelenségemben most meghalsz!” Neve volt, neve volt...

Háta mögött, a színpad legtávolabbi részén, csupán homályos, lehajló alakként Anya jelenik meg első világháború előtti ruhában, és furcsa suttogással szól

ANYA Quentin? Quentin?

Gyorsan mozog az árnyékban. Quentin, bár félve, feléje indul

QUENTIN Hm? Hm?

ANYA Nézd csak, mit hoztunk neked Atlantic Cityből! A parti sétányról!

Partra verődő hullám hatalmas robajára sarkon perdül: Anya eltűnt, és holdfény világítja meg a mólót

QUENTIN . . . Az óceán partján. Az a villa. Az az utolsó éjszaka.

Gyűrött pongyolában, kezében palackkal, arcába lógó zilált hajjal Maggie a „móló” szélére tántorog, s ott megáll a hullámverés zajában. Most inogni kezd a móló szélén, de Quentin odarohan és megfogja. Maggie lassan megfordul, meglátja, ki az. Most bentről halk dzsessz hallatszik

MAGGIE Szerettek, Quentin; soha férfit úgy nem szerettek, mint ahogy én téged.

QUENTIN *(elereszti)* Mondta Carrie, hogy telefonon kerestelek? A gépem egész nap nem tudott felszállni. . .

MAGGIE *(részeg, de éber)* Éppen meg akartam ölni magamat. *(Elmegy Quentin mellett, Quentin hallgat. Maggie megfordul)* Vagy ezt sem hiszed el?

QUENTIN *(teljes nyugalommal, távolian, de ellenséges érzés nélkül)* Kétszer mentettelek meg, miért ne hinném el? *(Feléje megy)* Ez a nedves levegő árt a torkodnak, nem szabadna itt kint lenned.

MAGGIE *(kibívoán leül, lábát lóbálja)* Te hol voltál?

QUENTIN Chicagóban voltam. Mondtam neked. A Hathaway-örökség ügyében.

MAGGIE *(fitymálóan)* Örökség!

QUENTIN Hát, előbb pénzt kell keresnem, csak aztán válthatom meg a világot. *(Bemegy a hálószobába, leveti a zakóját)*

MAGGIE *(a mólóról)* Nem hallottad, mit mondtam neked?

QUENTIN Hallottam. És nem megyek ki oda, Maggie, nagyon nedves.

Maggie egy pillanatra tágra nyílt szemmel felnéz Quentin közönyös hangja hallatán: majd feláll, és bizonytalan léptekkel bejön a szobába. Quentin a nyakkendőjét veszi le

MAGGIE Hát ez meg mi?

QUENTIN Lefekszem aludni. Nagyon fáradt vagyok. Nincs nagyon melegem.

MAGGIE Fáradt vagy.

QUENTIN Bizony. Én is el tudok fáradni.

MAGGIE Szegény ember.

QUENTIN Nem, most már nem.

Leül az ágyra, és kifűzi a cipőjét. Maggie ösztönösen megérez valamit, leül egy székre, kezében a gyógyszeres üveg

MAGGIE (*mintegy kibívásnak szánva*) Ma nem voltam próbán!

QUENTIN Nem is hittem, hogy elmegy.

MAGGIE Felhívtam Weinsteint; már nem neki dolgozom, és bánom is én, még ha tíz szerződése van is. Felhívtam a tévétársaságot is; nem csinálom meg azt a hülye műsort, és nem is vagyok lekötve nekik, akármit ígértettel is velem. Én művész vagyok, és nem vagyok köteles hülye műsorokban fellépni, akármit mond is a szerződés!

QUENTIN Maggie, én már nem vagyok az ügyvéded; mondd el a...

MAGGIE Elmondtam. És fel is bontja mind a két szerződésemet. És még vita se volt.

QUENTIN Jól van. Majd a nappaliban alszom. Pihennem kell. (*Kifelé indul*)

MAGGIE (*felmutatja a gyógyszeres üveget*) Itt van, számold meg, hány van benne, csak párat vettem be.

QUENTIN Én nem számolgotok többé tablettákat, Maggie; és nem leszek többé rendőr. De ha akarod, nem bánom, mondd meg, hányat vettél be, mielőtt megjöttem. Ugyanis tudniuk kell, ha netán kimosásák a gyomrod ma éjjel.

MAGGIE (*megbántva és rémülten*) Micsoda?

QUENTIN Csak annyi, hogy egyszerűen nem bírom tovább ezt a kötélhúzást. És látom a tüneteket, szívem, ezért hát előre megmondom. A két legutolsó alkalommal, amikor visszarángattunk az életbe, megköszönted nekem, hogy megmentettem az életedet, és akkor napokig szép és jó volt minden. Nem vagyok a pszichoanalitikusod, de ha te így képezed el a boldog egymásra találást, akkor inkább hagyjuk – mert ezúttal bizony kihívom a mentőket, így aztán, ha egyáltalán felébredsz, akkor a kórházban ébredsz fel. Az pedig az újságokat jelenti. Én nem akarok semmi mást, csak az okok egyikét akarom megszüntetni, ha netán a boldog egymásra találás lenne az egyik ok – mert én ugyan nem leszek többé a megmentőd. Azt hiszem, úgy becsületes, ha megmondom neked, hogy egyszerűen nem vagyok rá

képes többet. A te tablettáid, a te életed; számolgass inkább te.
(*Kifelé indul*)

MAGGIE Mi... ez az egész? De hát ne szaladj el, mint valami gyerek. Mi ez az egész?

QUENTIN (*megáll: szünet*) Nos... az egyik az, hogy kirúgtak. És ezért jártam Chicagóban. Max is ott van, és megpróbáltam meggyőzni arról, hogy nem kellene azért kizárniuk a cégből.

MAGGIE Nem rúgtak ki.

QUENTIN Ami azt illeti, már másodszor hat hónap leforgása alatt. Már nem is tudok dönteni anélkül, hogy itt bent el ne kezdene röhögni bennem valami.

MAGGIE Szóval az én hibám, mi?

QUENTIN Maggie, mindezt csak azért mondom neked, hogy megértsd: most már nemcsak arról van szó, hogy te életben maradsz-e, hanem arról, hogy én is. Ugyanis most már a szakadék szélére szorultam, és nincs mögöttem egy talpalatnyi hely se. És ez a különbség ma este, Maggie. Ezért hát gondold meg, hogy mit kérdezel tőlem, mert nem maradt egyebem, mint az igazság. Ismered ezt az érzést?

Elkapják egymás pillantását. Maggie lecsavarja az üveg tetejét, kivesz egy tablettát és lenyeli

Rendben van. (*Leül az ágyra, és ismét felbúzza a cipőjét*)

MAGGIE Mit csinálsz?

QUENTIN A szállodában alszom ma éjjel. Azt hiszem, nélkülem nagyobb biztonságban vagy itt. Úgy látom, én valami emberevő óriás lettem a szemedben; és bevallom, nincs már erőm, hogy ezt a tévedést kiigazítsam. (*Felköti a nyakkendőjét*)

MAGGIE (*a beszéde lassúbb; azonban inkább kábult, mintsem részeg*) Ne... ne tegyél ilyet.

Quentin Maggie fásult arcát nézi

Kérlek. Szépen kérlek... ülj le. (*És úgy, mint legelső találkozásukkor, de akkori hívogató hangjának karikatúrájaként, egy székre mutat*) Nem ülnél le... csak addig, amíg... elalszom? Kérlek!

QUENTIN (*gyöngéden, meghiúsítottan*) Jó, ha csakugyan lefekszel és alszol.
MAGGIE Itt... fogok feküdni. Látod? (*Gyorsan odamegy az ágyhoz, és a gyógyszeres üveget szorongatva, lefekszik*) Látod?

Quentin leül egy méternyire, szemben vele. Csend

Emlékszel? Mindig meséltél nekem, amíg el nem aludtam.

QUENTIN Napokig, sőt hetekig ültem melletted egyhuzamban, Maggie, de erre már nem emlékszel. Hosszú autózásokra vittelek, hogy megnyugtassalak; órákig vitorláztattalak az öbölben, miközben az irodában halálra kerestek; de te csak a rosszra emlékszel.

MAGGIE Itt tudnál maradni... vagy öt percig?

QUENTIN (*szünet; igyekszik nem sírni*) Igen.

MAGGIE (*rövid szünet; hirtelen leteszi a gyógyszeres üveget a földre*) Látod? Nem veszek be többet.

Quentin hallgat

Talán csak... úgy tizenötöt vehettem be, azt hiszem. Akár az... üveget is elveheted, ha tetszik.

QUENTIN (*harag nélkül, magyarul hangon*) Nem kell az üveg; nem vagyok többé rendőr.

MAGGIE Kérlek, ne hívd a mentőket.

QUENTIN Akkor ne végy be többet. De mondom, nem bírom egyedül végigcsinálni még egyszer.

MAGGIE (*rövid szünet*) Visszamész az első feleségedhez, ugye?

QUENTIN Nem, én... ott már voltam.

MAGGIE Hát akkor?

QUENTIN (*hosszú szünet*) Hát, a legelső dolgom az lesz... hogy szerzek valakit, aki vigyázzon rád.

MAGGIE (*nagyon óvatosan*) Hogy érted azt, hogy vigyázzon rám?

QUENTIN (*szünet; rettentő feszültség hatására az arcához nyúl, de leereszti a kezét*) Beszéltem az orvosoddal ma délután.

MAGGIE (*rémülete növekszik*) Miről? Mintha azt mondtad volna, a gép nem tudott felszállni.

QUENTIN Megint hazudtam, de most már nincs értelme többet. El akartam kerülni ezt a beszélgetést, amikor te ilyen...

MAGGIE Mindent hallok; mit beszéltél az orvosommal? Be akarsz dugni valahová. Erről van szó, ugye?

QUENTIN Nem. De felügyeletre van szükséged. És nekem nem szabadna itt lennem többet. Tulajdonképpen már egy éve nem lenne szabad.

MAGGIE Hát, most megkaptad, amit akartál, ugye.

QUENTIN Nem, éppen az ellenkezőjét kaptam. De az orvosod megpróbál feljönni ide valamelyik géppel, és ha tud, itt marad éjszakára veled; akkor majd eldönthetitek, mi történjen. De mi ne vitatkozzunk többet. Ezt most már kettőtöknek kell eldönteni.

MAGGIE (*beavatott és eltökélt mosollyal*) Engem ugyan nem dugsz be sehová, miszter.

QUENTIN Nekem ehhez már semmi közöm, Maggie, ez a kettőtök dolga.

MAGGIE Miért, mit mondtál neki?

QUENTIN Maggie, te meg akarsz halni, és én nem tudom megakadályozni többé. Lehet, attól, hogy huszonnégy órára megint kint voltam a való világban, de rádöbentem, hogy én az életeddel játszom, abban a hülye reményben, hogy végül is hirtelen felébresz majd ebből a véget nem érő varázslatból. Azt hiszem, olyan ember kéne melléd, akinek nincsenek efféle illúziói, és pusztán csak állandóan figyel, hogy megakadályozza a dolgot.

MAGGIE Talán egy kis szerelem is megakadályozná.

QUENTIN De honnan tudnád, Maggie? Nem mintha szeretnék, de ha szeretnék is, észrevennéd-e még? Tudod-e te, hogy ki vagyok én? A nevemen túl? Én vagyok a világ minden gonoszsága, igaz? Minden árulás, minden megcsalt remény, minden gyilkos bosszú, én?

MAGGIE És hogy jutottunk ide? Kettőn áll a vásár, fiam.

Megvető mosollyal lecsavarja az üveg tetejét. Quentin azonnal feláll

QUENTIN Nem ülök itt tovább, ha még egyet is beveszel. Különösen whiskyre; legutóbb is éppen így történt.

Maggie kiönt néhány tablettát a tenyerébe; Quentin egy lépéssel arrébb megy

Hát jó. Carrie a szobájában van; megmondtam neki, hogy nézzen be ide néhány percenként, és ha meglátja a tüneteket, hívja a mentőket. Jó éjszakát.

MAGGIE Carrie nem hívja ki a mentőket, ő szeret engem.

QUENTIN Éppen ezért fogja kihívni a mentőket. És ugyanezt tettem volna tavaly én is, ha valóban téged szeretlek és nem önmagamat. És két éve is megtehettem volna, ami azt illeti, csakhogy akkor még nem tudtam, amit most tudok.

MAGGIE (*gúnyos mosollyal*) Ugyan mit tudsz most? El vagy te rontva. Ugyan mit tudsz te?

QUENTIN Egy öngyilkosság két embert öl meg, Maggie. Éppen ez is a célja. Így hát kivonom belőle magamat, és akkor talán értelmét veszti.

Maggie szemlátomást eltűnődik ezen egy pillanatig; aztán óvatosan kiráz két tablettát, és lenyeli

Jól van.

Quentin határozott léptekkel elindul a színpad háttére felé. Amikor már messze jár

MAGGIE (*újabb szinten: halkán, minden indulat nélkül*) Mi az, hogy Lázár?

Quentin megáll, de nem fordul meg. Maggie keresi a tekintetével, nem tudja, hogy elment

Quentin? (*Mivel nem látja, fel akar kelni az ágyról; bizonyos riadalommal...*) Quen?

Quentin félútig visszajön

QUENTIN Jézus feltámasztotta halottaiból. A Bibliában. Aludj most már.

MAGGIE Mit akar ez bizonyítani?

QUENTIN A hit hatalmát.

MAGGIE És akiknek nincsen hitük?

QUENTIN Azoknak csak az akaratuk van.

MAGGIE De honnét van az akarat?

QUENTIN Neked van hited.

MAGGIE Kérek almát.

Quentin elmosolyodik, s megfordul, hogy elmegy

Kérek még habos süteményt.

Quentin megfordul; nem felel

Hát a születésnap ruhám? Ha jó leszek? Mama! Az anyámat akarom. *(Felül, mintegy álomban körülnéz, megfordul, megpillantja Quentint)* Minek állsz te ott? *(Felkel az ágyból, hunyorogva odamegy hozzá, az arcába bámul; vonásai hirtelen megelevenednek)* Te... nem akarsz zenét?

QUENTIN Jól van, feküdj csak le, majd felteszek egy lemezt.

MAGGIE Nem te; te csak ülj le. És vedd le a cipődet. Úgy értem, csak pihenj egy kicsit. Nem kell csinálnod semmit. *(A gramofonhoz megy, megindítja: dzsessz)* Aludtam?

QUENTIN Egy pillanatig, azt hiszem.

MAGGIE Az anyám... Nem volt itt senki?

QUENTIN Nem. Csak én.

MAGGIE Nincsen füst?

QUENTIN Az anyád meghalt, drágám, nem bánthat téged többé, ne félj.

MAGGIE *(egy tehetetlen gyerek hangján)* Hová akarsz bedugni engem?

QUENTIN *(majdnem kiáltás szakad fel belőle)* Schová, szívem... majd az orvos eldönti veled. Lehet, hogy még ma este megjön.

MAGGIE Látod? Lefekszem. *(Az ágyhoz siet, lefekszik)* Látod?

QUENTIN Jól van.

MAGGIE Emlékszel, mindig meséltél nekem, amíg el nem aludtam.

QUENTIN Igen, drágám. *(Leül az ágy mellé)*

MAGGIE *(küsszködik a józanságért, a csendes báj egy kis látszatáért)* Jó volt Chicagóban?

QUENTIN Igen, nagyon jó. (*Az évődés e karikatúrája majd a világot rendltti meg benne*) Hát itt jó volt-e?

MAGGIE (*furcsán mélyet lélegzik*) Igen. Madarak jöttek. Meg egy egér. Te... odaadom a gyógyszert, ha akarod.

QUENTIN (*feláll*) Behívom Carrie-t, neki add oda. (*Indul*)

MAGGIE (*megmarkolja az üveget*) Nem. Carrie-nek nem adom.

QUENTIN Miért akarod nekem adni?

MAGGIE (*nyújtja*) Nesze.

QUENTIN (*szünet*) Látod, Maggie? Most, ebben a pillanatban is, azt akarod elérni, hogy én legyenek a tettes! Ideadod; én elfogadom; aztán veszekszünk, és akkor én feladom a harcot, odaadom, és te az én kezemből kapod a halált. Látod, mi történik? Be akartál ugratni a gyilkosságba, nem érted? (*Hátrál*) De én most elmegyek; így hát nem vagy az én áldozatom többé. Magad leszel a gyilkos, a magad kezével.

MAGGIE (*lassan visszahúzza a kezét, nézi*) De kérdezd meg Ludwigot, én csak azért akartam csodálatos lenni, hogy te büszke lehess, és te...

QUENTIN És önmagadért is, drágám, főleg önmagad miatt. Becsvágyó voltál; és ez nem bűn. Nélkülem is vitted volna ennyire.

MAGGIE (*a strás határán*) Elfogyott a türelmed, igaz?

QUENTIN Igen, igaz.

MAGGIE Ezért hát hazudtál. Igaz?

QUENTIN Igen, hazudtam. Mindennap. Mi mindketten külön emberek vagyunk.

MAGGIE Te egy boldog kurvát akartál magadnak. Igaz?

QUENTIN Nem kurvát, de boldogat, igaz. Nem akartam nagyon sokat vesződni.

MAGGIE De Jézus biztosan szerette azt a nőt. Igaz?

QUENTIN Kit?

MAGGIE Lázárt? Nem?

QUENTIN (*szünet; érti; a látomása után tapogat*) Igen, igaz! Annyira... szerette, hogy feltámasztotta halottaiból. De hát ő Isten, tudod, és...

Felice jelenik meg, kezét áldásra emelve

...és Isten hatalma a határtalan szeretet. De amikor egy ember

ezután merészel kapaszkodni... (*Elindul Felice felé, az igazságát keresve*) ...csak a hataloméért kapaszkodik. Aki a határtalan szeretet hazugságával akar megváltani egy másik embert, az árnyéket vet Isten arcára. És Isten az, ami történt, Isten az, ami van; és aki odaáll egy másik ember meg annak az igazsága közé, az nem szerető, hanem... (*Abbahagyja, tehetetlenül bámul, s visszafordul Maggie-hez a végzőért. Felice eltűnik...*) És akkor azt mondta... (*Visszamegy Maggie-hez, és rákiált, hogy felidézze*) És akkor azt mondta!

MAGGIE (*mintha fátylat akarna ellebbenteni a gondolatairól*) De... de... megtalál-e az apám, ha bedugsz a... Nem. Úgy értem... mi az erkölcsös?

QUENTIN (*feszülten igyekszik visszaidézni*) Kimondani az igazságot.

MAGGIE Nem, nem... még önmagad ellenére is.

QUENTIN Igen.

MAGGIE (*hozzáfordul; a nézése tébolyodott, és az igazság megtisztult minden korlátjától*) És? (*Kiáltás gyűlik fel benne, mintha csak most ébredt volna rá, hogy nincsen visszaút*) Hallak. Valahogy belül hallak. Quentin? Szerelmem? Hallak! Mondd el nekem, hogy mi történt!

Könnyei árulják el, hogy eszénél van. Quentin strva néz szembe vele

QUENTIN (*a szakadék szélén*) Maggie, mi... mi használtuk egymást.

MAGGIE (*strva kiált*) Én nem, én nem!

QUENTIN De igen. Te is. Én is. „Élni!” – kiáltottuk, és „Most!” – kiáltottuk. És szerettük egymás ártatlanságát, mintha nagyon szeretni azt, ami nincs, eltakarhatná azt, ami van. De van ám egy angyal, aki éjjel-nappal mindig visszahozza pontosan azt, amit el akartunk veszíteni. Vegyszer meg nem ölheti, és nincs az a sötétség, amiben eltéveszti az utat; ezért hát szeretni kell, mert ő tartja fenn az igazságot a világban. Te úgy habzsolod azokat a tablettákat, mint a hatalmat, pedig csak az menthet meg téged, amit tettél. Ha azt tudnád mondani, hogy kegyetlen voltam, ez az ijesztő szoba rögtön kinyílna! Ha ki tudnád mondani, hogy megrugdostak, de én is megbocsáthatatlanul kegyetlen voltam másokkal; nyilvánosság előtt hülyének neveztem a férjemet; nagylelkűségem ellenére gyalázatosan önző vol-

tam; férfiak hosszú sora sebzett meg, de én kezére játszottam az üldözőimnek...

MAGGIE (*vonaglott, s most dühöng Quentin ördögűzése miatt*) Gazember!
 QUENTIN És telve vagyok gyűlölettel, én, Maggie, az élet édes szerelme - gyűlölöm az egész világot!

MAGGIE Takarodj innét!

QUENTIN Gyűlölöm a nőket, gyűlölöm a férfiakat, gyűlölöm mindazokat, akik nem hajlandók lábam előtt fetrengve mindörökkön-örökké végtelen szerelmemet hirdetni!

Maggie maréknyi gyógyszert dönt a tenyerébe, Quentin kétségbeesetten tovább beszél, alig tudja türtőztetni magát, hogy el ne vegye tőle

Szórd be a tengerbe, Maggie; szórd be a halált a tengerbe, és idd az életedet helyette; romlott, elárult, gyűlöletes, torz életedet. Az a hatalom a halál, Maggie! Tedd a legnehezebbet – lásd meg tulajdon gyűlöletedet, és élj!

Maggie kábultan nyitott szájához emeli a kezét. Quentin nem tudja megállni, hogy meg ne ragadja a csuklóját

MAGGIE Mi vagy te, valami nyavalyás bíró, vagy micsoda? Eressz. Te nem vagy bíró.

Quentin elereszti

Tudod, mikor akartam először meghalni. Amikor elolvastam, amit írtál, bíró barátom. Két hónappal az esküvőnk után, bíró barátocskám.

QUENTIN (*szíven ütve, ijedten, de könnyörtelenül*) Maradjunk az igazságnál. Nem néhány papírra vetett szó tett tönkre minket. Magad mondtad, hogy már sokkal előbb meg akartál halni, mintsem engem megismertél volna.

MAGGIE Szóval, te itt se vagy! Nem is ismerlek. (*Nevetni próbál*)
 Te gyáva. Gyáva!

Nagy nehezen talpra áll, Quentin alig tud ránézni. A vádaskodás világos logikája pillanatnyilag mintha megnyugtatóná Maggie-t; a tablettákat szorongatva a markában, kibúzza magát

Én egy királyhoz mentem feleségül, te gazember! Töltőtollat kerestem, autogramokat akartam írni. Odamegyek az íróasztalához... (*Az igazságnak láthatatlan forrásához beszélsz, elmondva sérelmét*)... és ott áll a széke, azon szokott ülni, és töri a fejét, hogyan segíthetne az embereken. És ott a keze frása. Meg akarom simogatni a keze frását. Valami szavak voltak ott... (*Csaknem szó szerint olvas a levegőben, s az eredeti megdöbbenéssel*) „Az egyetlen ember, akit valaha is szeretni fogok, a lányom. Bárcsak megtalálnám a halál tisztességes módját.” (*Most Quentinhez fordul*) Ezzel mikor nézel szembe, bírócskám? Emlékszel? Elájultam és elvágódtam. Az új szőnyegen, emlékszel? Az ölt meg engem, bírócskám. Igaz? (*Odabotorkál hozzá, s az arcába mondja*) Igaz? Hát ezzel mikor nézel szembe, fiacskám?

QUENTIN (*szűnet: kűszkűdik Maggie vádjával s a maga bűnével*) Rendben van. Te visszazúdítod rám, hát akkor elmondom neked az igazat erről is.

MAGGIE Nem az igazat fogod mondani.

QUENTIN De, most igen. (*Megpróbálja az üveg felé kényszeríteni Maggie kezét, mindkét csuklójánál fogva*) Tarthatod az üveget, de szórd vissza a tablettákat.

MAGGIE (*összszárja a markát*) Ezért volt, igaz?

QUENTIN (*nehezen*) Majd meglátjuk. De előbb szórd vissza.

Maggie hagyja, hogy Quentin visszaszórja a tablettákat az üvegbe; az üveg azonban Maggie-nél marad. Aztán Maggie leül az ágyra, s két kezében tartva az üveget, bűmul

MAGGIE (*mély lélegzetet vesz*) Hazug.

QUENTIN (*nyugodt feszűltségben, önvádja ellenére*) Az első estélyűnk volt, a saját házunkban. Egy sereg fontos ember, televízióigazgatók, rendezők...

MAGGIE És te szégyelltel engem. Ne hazudj most! Még most is Istent játszod! Ez ölt meg engem, Quentin!

QUENTIN Rendben van. Nem... szégyelltelek éppen. De... félttem (*Szünet*) Nem tudtam, nem voltál-e már... valamelyiké.

MAGGIE (*csodálkozva*) De hiszen egyiket se ismertem!

QUENTIN (*nem néz rá*) Nem tudtam. De esküszöm neked, eljutottam odáig, hogy mindez már nem is érdekelt, el se tudtam képzelni, miért is szégyenkeztem én valaha. De már késő volt akkor. Leírtam ezt, és én is olyan lettem ezáltal, mint a többiek mind, akik becsaptak téged, és bennem sem tudtál megbízni többé.

MAGGIE (*fejét rázza; úgyis be van bizonyítva minden*) Te sose adtál nekem lehetőséget!

QUENTIN (*elkínzottan, kétségbeesve lesi a legcsökélyebb feloldozást is*) Adtam, Maggie, de akkor már késő volt. Az életemet raktam le eléd. De már késő volt akkor.

MAGGIE (*vád és majdnem-részvét keverékével*) Miért írtad azt? (*Egyszerre felszokog*)

QUENTIN Mert amikor elmentek a vendégek, és te hirtelen nekem rontottál, hidegnek, távolinak nevezted, akkor először láttam a szemed olyannak – elárultnak, amint azt sikoltod, hogy én vagyok az oka, hogy nem is létezel.

MAGGIE Ne keverj össze Louise-zal!

QUENTIN Éppen ez az. Hogy két ennyire különböző asszonyból sikerült ugyanazt a vádat kicsiholnom – ettől bezárult körülöttem a kör. És szembe akartam nézni a legrosszabbal, amit csak el tudok képzelni: hogy képtelen vagyok szeretni. És leírtam, mint egy levelet... önmagamhoz.

Maggie ismét tablettákat szór a tenyerébe

Megmondtam neked az igazat. Ez a mélypont. Mit akarsz még?

Maggie a szájához emelné a kezét, de Quentin odalép, és megfogja a csuklóját

Mi mást akarsz még?

Maggie ránéz, kiismerhetetlen pillantással

Maggie, némi alázatra lenne szükségünk, egymás iránt; mind a ketten annyi hibából születünk, s az ember meg kell bocsásson önmagának! Azt akarod, mondjam ki, hogy én öltelek meg? Rendben van, kimondom. Megöltelek. Na és most? Mit akarsz?

Maggie-t különös nyugalom szállja meg. Hátradől az ágyon. Az ellenségeskedés mintha megszűnt volna

MAGGIE Csak... emberi légy. És segíts rajtam. És ne veszekedj többet.

Quentin elengedi Maggie kezét; az lebill az ágyra

És szeress. Ül ide az ágyra.

Quentin leül

Takarj be.

Quentin betakarja

És hordasd el a homokdombot. Nem kerül olyan sokba. Azt akartam, hogy halljuk az óceánt idebent, amikor szeretjük egymást, de sose hallottuk az óceánt.

QUENTIN A tönk szélén vagyunk, Maggie; és az a bucka elfogja a szelet, megvédi a tetőnket.

MAGGIE Hát akkor csináltass másik tetőt. De elhordatod a dombot, jó?

Quentin nem felel

Fázom. Feküdj rám.

QUENTIN Képtelen vagyok rá, most, amikor ilyen állapotban vagy.

MAGGIE Kérlek! Csak amíg elalszom!

QUENTIN *(legyőzötten)* Maggie, az a kigúnyolása lenne. Hagyj meg nekem is *valamit*.

MAGGIE Csak tiszta emberségből! Úgy fázom!

Undorát lenyelve, Quentin ráfekszik, de eltartja a fejét. Szünet

Ha nem veszekszel többet velem, akkor túladok azon a másik ügyvéden. Jó? Ha nem veszekszel; Ludwig sose veszekszik.

Quentin hallgat

És ne mondogasd, hogy tönkrementünk. És a homokdomb?

Quentin arcán egyre jobban látszik a félelem attól, hogy maga is szétbull

Mert szeretem az óceán hangját; mint valami hatalmas anya – sss, sss, sss.

Quentin lecsúszik az ágyról, feláll, és lenéz rá. Maggie szeme le van hunyva

Most már jó leszel? Mert én csupa... szerelem vagyok, semmi más. És vágy. *(Nagyon mély, szaggatott lélegzetet vesz)*

Quentin óvatosan odanyúl, és megpróbálja kivenni az íveget Maggie kezéből; Maggie megmarkolja

Mért nem fekszel rajtam?

QUENTIN *(egyszerűen, mint tényről közli)* Mert undorodom.

MAGGIE De ha Lázár...

QUENTIN Én nem vagyok a Megváltó, és nem vagyok a segítség...

Engem nem ölsz meg, Maggie, és erre megy itt a játék!

MAGGIE Hazug!

QUENTIN Már nem – nem az én bűnöm az életed! Nem lehet az. De most felelős vagyok érte. És azokat a tablettákat akarom. Nem szeretnék verekedni veled, Maggie. Add ide szépen a kezembe.

Maggie ránéz; aztán birtelen megpróbálja lenyelni a maréknyi tablettát; de Quentin néhányat kiüt a kezéből – néhányat sikerül mégis lenyelnie. Quentin az ívegért nyúl, de Maggie szorongatja, rángatja; nem ereszti el, és Quentin lerántja a földre, s megpróbálja szétfeszíteni a tenyerét. Maggie csépli

Quentin, az arcát marja, a szemébe váj. Ereje vad, s már nem is az övé, és furcsa módon mosolyog, majdnem nevet közben. Quentin megragadja a csuklóját, és két kézzel megcsavarja

Dobd le, te dög! Nem fogsz megölni!

Maggie kitart, s mély bizonyossággal még mindig mosolyog; majd birtelen Quentin nyíltan a torka után kap, s szorításával felemeli Maggie-t

Nem fogsz megölni! Nem fogsz megölni!

Maggie leejti az üveget, amikor a színpad legtávolabbi részén Anya siet be, egy ponton megáll és felkiált – kezében a játék vitorlás

ANYA Drágám, nyisd ki az ajtót! Én nem csaptalak bel! Megmondtam Fannynek, amint felébredsz, szóljon neked, hogy elmentünk. Én nem csaptalak bel!

Quentin elugrik Maggie-től, aki visszazuhan a padlóra; Quentin karja a levegőben marad

Quentin, miért folytatod azt a vizet?

A tenger zaja hallatszik. Anya rémülten hátrál

Zárd el a vizet! Quentin, én meghalok, ha ilyet teszel! Én egy csillagot láttam, amikor születél, fényt, fényt a világban!

Quentin kövé dermedve áll, s Anya a karjába hátrál, s ő fojtogatni kezdi. Anya levegőért kapkodva a padlóra hanyatlik. Quentin rémülten elereszti

QUENTIN Gyilkosság?

Anya kibotorkál a sötétbe, kezét imára kulcsolva, s azt suttogja: „Meghalok, meghalok.” Quentin Maggie-bez fordul, aki most zihálva négykézlábra tápászkodik. Odasiet hozzá, hogy segítsen, felismerése megrémítette, Maggie

azonban feléje sújt, és félkönyökén, a nevetés szörnyű kísérlétével, de győztesen villogó szemmel és félelemtől megvadultan néz fel rá

MAGGIE Most már mind a ketten tudjuk. Meg akartál ölni, miszter. Engem sokan megöltek már, némelyik írni is alig tudott, de az nem számít, miszter. Te egy hosszú, hosszú sornak a végén állsz, Frank.

Mintegy eleve elhárítani akarva a vádat, Quentin kétségbeesetten nyúl oda, hogy felsegítse, de szörnyű félelmében Maggie elvonszolja magát előre a padlón

Maradj ott! . . . Ne! Ne – ne, Frank! Ne tegyél ilyet! (Óvatosan, mintha dühöngő vadállattal állna szemben) Ne tegyél ilyet . . . mert szólok Quentinnek, ha megteszed. (Kifelé pillant, és halkán szólítja, de közben nem veszi le róla a szemét) Quentin? Que . . . ?

Ajultan, görcsbe rándulva a padlóra rogy, s most furcsán, mélyen lélegzik. Quentin gyorsan odamegy, hasra fekteti, mesterséges légzést alkalmazna, de amikor éppen el akarja kezdeni, feláll, hátrakiált

QUENTIN Carrie? Carrie!

Carrie megjelenik; imádkozik, kitért tenyerével csaknem eltakarja a szemét. Quentin, mintegy végső búcsúzóul

Gyorsan! Hívja a mentőket!

Carrie lehajol, hogy elűzze Maggie démonait

Ne vesztegesse az időt! Hívja a mentőket!

Carrie kisiet

Felice jelenik meg; Quentin alig néz rá, egészen előrejön a szőnyeg széléig, megáll. Felice mögötte marad

. . . Nem, nem, megmentettük. A legutolsó pillanatban. Már ami őt illeti. De nem engem. Tudtam, hogy miért maradtam; de másnap

reggel becsomagoltam. Az orvosa azt meséli, volt néhány jó hónapja; sőt, az orvos azt remélte, még rendbe is jöhet. Hacsak, isten tudja, bele nem szeretett az is. *(Csaknem elmosolyodik egy pillanatra)* Nézd, kimondom. Igazán csak ennyit akartam mondani. A barbiturálok fulladásos halált okoznak. A végzetes jel egy bizonyos sóhajféle – a rekeszizom bénulásának jele. *(Nehezebben)* Én már akkor észrevettem, amikor veszekedni kezdtünk... tudom, rendszerint enyhül, de ha nem, minden másodperc végzetes lehet, minek hát veszekedéssel tölteni? Mi lehet olyan fontos, aminek a megszerzésére az életét érdemes feltenni? *(Vad, kérlelhetetlen fénybe borul a torony)* ...Az ártatlanságom, látod? Azért öl legkönnyebben az ember, hogy azt visszakapja... Nem, ne; úgy akarom... ahogyan volt. *(Felnéz)* És az a sok változatlan és szerencsés csillag! És Maggie drága másodpercei ott nyüzsögnek a markomban, akár a bogarak; és én hallottam. Azokat a mély, természetellenes lélegzetvételeket, akár az én közeledő békém lépteinek zaja – és tudtam... hiszen akartam ezeket a lépteket. Hogy lehetséges ez – én szerettem azt a lányt!

Rövid szünet

És a név... igen, a név...

Louise jelenik meg, fiatalon, laboratóriumi öltözékben

...kinek a nevében fordítasz hátat valaha is... *(Kinéz a közönségre)* ...ha nem a saját nevedben? Quentin nevében! Mindig a saját vérborította nevedben fordítasz hátat!

Holga jelenik meg a legfelső szinten

HOLGA De senki sem ártatlan, akit meg nem öltek!
 QUENTIN De a szerelem, elég-e a szerelem? Miféle szerelem, miféle szájalom érhet el valaha fezzel a tudással? Én tudom, hogyan kell ölni... tudom, tudom... halálra volt mindenképpen ítélve, de elég-e vajon ez a gyógyuláshoz? Vagy lehetséges volna... *(A torony felé fordul, s megindul feléje, mint valami szörnyű istenség felé)* ...hogyan ez

nem is bizarr... senkinek? És hogy nem vagyok egyedül, mert nincs ember, aki ne akarna ennek a helynek inkább egyetlen életben maradtja lenni, mint akár legnagyobb áldozata? Mi a gyógyulás útja? Ki lehet újra ártatlan e koponyák hegyén? Én megmondom neked, amit tudok! A testvéreim haltak meg itt... (*Lenéz az elterült Maggie-re*) ...de ezt az épületet is a testvéreim emelték; a mi szíveink faragták ki ezeket a köveket! És mi a gyógyulás útja!

Apa, Anya és Dan jelenik meg, és Lou meg Mickey; minden hozzátartozója fényben áll most

...Nem, nem a szeretet; én valamennyit szerettem. És mégis örömet adtam át a bukásnak, a halálnak, csak hogy én éljek, mint ahogy ők is engem és egymást, egyetlen szóval, nézéssel, igazsággal, hazugsággal – pedig mind szeretett!

HOLGA Szervusz!

QUENTIN De őt mi védi majd meg? (*Felkiált neki*) Ez a nő reméli

Holga zavartalanul, elszántan áll

Vagy pedig... (*Eszébe jut; a Hallgatóhoz*) ...éppen azért remél, mert tudja? Amit égő városok tanítottak neki s a szerelem halála tanított énnekem: hogy nagyon veszedelmesek vagyunk! (*Látomására bámul*) És ez az, ez az, amiért minden reggel úgy ébredek, akár egy kisfiú – még most, még most is! Esküszöm, van bennem valami, ami rászánna magát, hogy ezt a világot újra szeresse!... Vajon a tudás minden? Tudni, sőt boldogan tudni, hogy majd balsorsban találkozunk; de nem viaszgyümölcsök és festett fák kertjében, abban a hazug Édenben, hanem utána, a Bűnbeesés után, sok, sok halál után. Vajon a tudás minden? És bár az ölés vágyát meg nem ölik soha, de a bátorság képességével az ember igenis szembenézhet vele, amikor megjelenik, és egy szerető simogatással – mint a házban lakó bolondnak – megbocsáthat neki; újra meg újra... mindig?

Szemlátomást a Hallgató szakította félbe; órájára pillant

...Igen, nem szeretnék elkésni. Köszönöm, hogy időt szakítottál... Nem, azért nem biztos, ezt nem érzem. De megvalósíthatónak látszik... hogy ne féljen az ember. Talán ez minden, amink van. Ezt majd megmondom neki... Igen, Holga tudni fogja, hogyan értem. Hát, Isten veled, viszontlátásra, öregem. Sok szerencsét, és köszönöm.

A színpad háttére felé fordul. Habozik; minden hozzátartozója feléje fordul. Elmegy; megáll Louise mellett, de az elfordítja az arcát. Quentin továbbmegy, és Anya mellett áll meg, aki meg nem értett bánatában lehajítja a fejét, s úgy tesz, mintha Quentin megérintette volna az állát, felnéz rá, megkockáztat egy mosolyt, s Quentin viszonzozza. Megáll szomorú apja és Dan mellett, s azok egy pillantására, mintegy varázsszóra, felnéznek. Felice éppen áldásra emelné a kezét – de Quentin kézmozdulata elhárítja megalázkodását. Mickey és Lou együtt állnak; rájuk néz, de egyik sem néz vissza rá, hanem mögéje állnak. Most Maggie-bez ér; démonaival küszködve, ébredni próbálva Maggie feláll a padlóról. És miközben az élete megy utána, Quentin felfelé indul Holgához, aki felemeli a karját, mintha meglátta volna, és nagy szerelemmel szól

HOLGA Szervusz!

Néhány méternyire Holgától Quentin megáll. Hozzátartozói most valamennyien suttogni kezdenek. Kiegyenesedik e suttogás közben, és kezét kinyújtva Holga felé megy

QUENTIN Szervusz.

A sötétség valamennyiüket elborítja

•